

T.C.
KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

TÜRKÇE EĞİTİMİNDE UZAKTAN EĞİTİMİN ORTAOKUL
ÖĞRENCİLERİNİN DİL BİLGİSİ BAŞARILARINA ETKİSİ VE
ÖĞRENCİLERİN UZAKTAN EĞİTİME İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Mahmure TEKELİ KAYA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KIRŞEHİR-2023

©2023-Mahmure TEKELİ KAYA

T.C.
KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

**TÜRKÇE EĞİTİMİNDE UZAKTAN EĞİTİMİN ORTAOKUL
ÖĞRENCİLERİNİN DİL BİLGİSİ BAŞARILARINA ETKİSİ VE
ÖĞRENCİLERİN UZAKTAN EĞİTİME İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ**

**THE EFFECT OF DISTANCE EDUCATION IN TURKISH
EDUCATION ON THE LANGUAGE SUCCESS OF SECONDARY
SCHOOL STUDENTS AND THE STUDENTS' OPINIONS ON
DISTANCE EDUCATION**

Hazırlayan

Mahmure TEKELİ KAYA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Nilay ÇAĞLAYAN DİLBER

KIRŞEHİR-2023

KABUL VE ONAY

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Türkçe Eğitimi Bilim Dalı yüksek lisansöğrencisi, Mahmure TEKELİ KAYA tarafından hazırlanan “*TÜRKÇE EĞİTİMİNDE UZAKTAN EĞİTİMİN ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN DİL BİLGİSİ BAŞARILARINA ETKİSİ VE ÖĞRENCİLERİN UZAKTAN EĞİTİME İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ*” adlı tez çalışması.....tarhinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından oybirliği/oyçokluğu ile **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Nilay ÇAĞLAYAN DİLBER (İmza)

Üye Doç. Dr. Nigar İPEK EĞİLMEZ (İmza)

Üye Dr. Öğr. Üyesi Mustafa ARMUT (İmza)

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../20..

(İmza)

Prof. Dr. Hüseyin ŞİMŞEK

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim sadece Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin ..... yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

.../.../20..

Mahmure TEKELİ KAYA

İmza

ÖZET

TÜRKÇE EĞİTİMİNDE UZAKTAN EĞİTİMİN ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN DİL BİLGİSİ BAŞARILARINA ETKİSİ VE ÖĞRENCİLERİN UZAKTAN EĞİTİME İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mahmure TEKELİ KAYA

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Nilay ÇAĞLAYAN DİLBER

2023– (15+143)

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı

Türkçe Eğitimi Bilim Dalı

Jüri

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Nilay ÇAĞLAYAN DİLBER (İmza)

Üye Doç. Dr. Nigar İPEK EĞİLMEZ (İmza)

Üye Dr. Öğr. Üyesi Mustafa ARMUT (İmza)

Dünyamız 2019'un sonlarında Çin'in Vuhan şehrinde ortaya çıkan Kovid-19 virüsünün tehdidine maruz kalmıştır. Bu süreçte eğitim öğretimin devamlılığını sağlamak için en kolay ve uygulanabilir çözüm yolu olarak tüm dünyada uzaktan öğretim yöntemi tercih edilmiştir. Literatürde Türkçe öğretiminde uzaktan eğitimin etkisi konusunda veri yetersizdir. Bu çalışmada öncelikle ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersi açısından uzaktan eğitime yönelik görüşleri belirlenmiştir. Sonrasında ise bu veriler ışığında uzaktan eğitimin akademik başarıdaki etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden deneysel model kullanılmıştır. Çalışmaya 2020-2021 eğitim-öğretim yılında İstanbul ili Bayrampaşa ilçesinde bir devlet ortaokulunda öğrenim gören 78'i erkek 80'i kız toplam 158 öğrenci dâhil olmuştur. Çalışmanın birinci kısmında Kaynar vd. (2020) tarafından oluşturulan "Ortaokul Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri Değerlendirme Ölçeği" temel alınarak çalışmaya uyarlanmıştır. Google Formlar aracılığıyla hazırlanan ölçek sınıf whatsapp gruplarında ölçek bağlantısı paylaşılarak öğrencilere ulaştırılarak veriler toplanmıştır. Araştırmada elde edilen veriler, içerik analizi tekniğiyle çözümlenmiştir. Çalışmanın ikinci aşaması olan deneysel basamağında ise 8. sınıf ikinci dönem müfredatında yer alan cümle türleri ve anlatım bozuklukları konuları 8 hafta boyunca işlenmiştir. Çalışmanın ilk kısmında çalışmaya dahil olan

öğrenciler iki gruba ayrılmıştır. Dersler birinci gruptakilerle yüz yüze, ikinci gruptakilerle uzaktan eğitim yoluyla işlenmiştir. Her iki gruba da öncelikle anlatılacak konularla ilgili bir ön test yüz yüze uygulanmış ardından belirlenen günlük ders planlarına uygun olarak bir grupla yüz yüze diğeri ile Zoom uzaktan eğitim platformu aracılığıyla dersler işlenmiştir. Her iki gruba da derslerin sonunda konularla ilgili son test yüz yüze uygulanmıştır. Çalışmada uygulanan ön test ve son testten elde edilen veriler SPSS paket programı ile analiz edilmiştir. Çalışmaya katılan öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili genel düşüncesini yansıtabilecek bazı bulgular şu şekildedir: EBA TV'deki (Eğitim Bilişim Ağı Televizyonu) derslerin çok dikkat çekici geldiğini ifade eden öğrencilerin oranının %13 olduğu görülmüştür. 'Uzaktan eğitim, yüz yüze eğitimden daha etkilidir' ifadesine katılmadığını beyan edenlerin oranı %84,1 iken bu ifade ile aynı anlama gelen 'Yüz yüze eğitim, uzaktan eğitimden daha yararlıdır.' ifadesini destekleyenlerin oranı %86,9 çıkmıştır. Uzaktan eğitimin akademik başarı üzerindeki olumsuz etkisi çalışmanın deneysel basamağında elde edilen sonuçlarda göze çarpmaktadır. Çalışmada elde edilen verilere göre yüz yüze eğitim alan grupların son test puanlarının uzaktan eğitim alan grupların son test puanlarına göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre öğrenci bakış açısından, şimdilik uzaktan eğitim yüz yüze eğitimin yerini dolduramamaktadır. Bununla birlikte uzaktan eğitim sistemi araçları yüz yüze eğitim ortamına benzeyecek şekilde geliştirilebilirse ve ders program içerikleri öğrencilerin ilgisini çekecek biçimde oluşturulabilirse uzaktan eğitimden elde edilen faydanın artırılması mümkün olabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe Dersi, Uzaktan Eğitim, Yüz Yüze Eğitim, 8. Sınıf.

ABSTRACT

**THE EFFECT OF DISTANCE EDUCATION IN TURKISH EDUCATION ON
THE LANGUAGE SUCCESS OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS AND
THE STUDENTS' OPINIONS ON DISTANCE EDUCATION**

M.Sc.Thesis

Mahmure TEKELİ KAYA

Advisor : Assist. Prof. Dr. Nilay ÇAĞLAYAN DİLBER

2023- (15+143)

Kırşehir Ahi Evran University, Graduate School Of Social Sciences

Turkish and Social Sciences Education Department

Jury

Asst. Prof. Dr. Nilay ÇAĞLAYAN DİLBER

(İmza)

Assoc. Prof. Dr. Nigar İpek EĞİLMEZ (İmza)

Asst. Prof. Dr. Mustafa ARMUT (İmza)

Our world has been exposed to the threat of the Kovid-19 virus, which emerged in Wuhan, China at the end of 2019. In this process, distance education method has been preferred all over the world. In the literature, there is insufficient data on the effect of distance education in the teaching of Turkish lessons. In our study, first of all, the attitudes of 8th grade students towards distance education in terms of Turkish lesson were determined. Afterwards, it was aimed to determine the effect of distance education on academic success in the light of these data. Experimental model, one of the quantitative research methods, was used in the study. In the 2020-2021 academic year, a total of 158 students, 78 boys and 80 girls, studying at a state secondary school in the Bayrampaşa district of Istanbul were included. The first part of the study is based on the scale created by Kaynar H. et al.(2020). The

prepared scale was delivered to the students via Google forms and data were collected. The data obtained in the research were analyzed through the content analysis approach. In the quantitative stage of the study, sentence types and expression disorders were discussed. The lessons were taught face-to-face with the students in the first group, and the lessons were taught through distance education with the students in the second group. A pre-test was applied to both groups, and then lessons were taught face-to-face with one group and the other through the Zoom distance education platform. The post-test was administered to both groups as face-to-face. The data obtained from the pre-test and post-test applied in the study were analyzed through the SPSS package program. Some of the findings that may reflect the general opinion of the students participating in the study about distance education are as follows: It was observed that the rate of students who stated that the lessons on EBA TV were very attractive was 13%. While the rate of those who did not agree with the statement "Distance education is more effective than face-to-face education" was 84.1%, the rate of those who supported the statement "Face-to-face education is more beneficial than distance education", which has the same meaning as this statement, was 86.9%. The negative effect of distance education on academic achievement is evident in the results obtained in the quantitative step of our study. According to the data obtained in our study, it was determined that the post-test scores of the classes that received face-to-face education were significantly higher than the group that received distance education.

According to the results of the study, distance education cannot replace face-to-face education. However, this model may be more beneficial if the tools of the distance education system can be developed to resemble the face-to-face education environment.

Keywords: Distance Education, Face to Face Education, Turkish lesson, 8th Grade.

ÖNSÖZ

Eğitim dâhil birçok alanda büyük kayıplar vererek atlattığımız Kovid-19 salgını döneminde yürütülen uzaktan eğitim sürecinde ortaya çıkan problemlerin neler olduğu, ileride yaşanabilecek benzer salgın süreçlerinde ideal çözüm yollarının neler olacağı konusunda yapılan bilimsel çalışmaların sayısı her geçen gün artmasına rağmen henüz yeterli değildir. Benzer şekilde zorunlu uzaktan eğitimin uygulandığı dönemde özellikle Türkçe eğitim ve öğretiminde ne tür sorunlarla karşılaşıldığı, bu sorunları çözmeye uygulanan yöntemlerin neler olduğu konularında ülkemizde yapılan çalışma sayısının da oldukça yetersiz olduğu ortadadır. Bu nedenle çalışmada ortaokul öğrencilerinin zorunlu olarak uygulanan uzaktan eğitim döneminde Türkçe dersi açısından uzaktan eğitime yönelik görüşlerinin belirlenmesi, tutumlarının araştırılması ve uzaktan eğitimin öğrencilerin akademik başarıları üzerinde etkisinin ne yönde olduğunun tespit edilmesi amaçlanmıştır.

İstanbul ili Bayrampaşa ilçesinde bir devlet ortaokulundaki 8. sınıf öğrencileri ile yürütülen bu çalışmada öğrencilerin görüşlerini almak için çevrimiçi bir ölçek uygulanmıştır. Ayrıca uzaktan eğitimin öğrencilerin akademik başarılarına bir etkisinin olup olmadığını tespit etmek amacıyla ön test son test kontrol gruplu bir çalışma yapılmıştır. Bu yolla elde edilen veriler ışığında uzaktan eğitim esnasında yaşanan problemler, öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumları, uzaktan eğitimde verilen ödevlerle ilgili görüşleri, kendi imkan ve yeterliliklerine yönelik algıları ile uzaktan eğitimin akademik başarıya etkisi tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışmada değinilen olası bir kriz anında başvurulacak olan uzaktan eğitim konusunda iyileştirmeler yapılması, uzaktan eğitim sürecinde akademik başarının artırılması gibi konularla ilgili gelecekte yapılacak araştırmalar için yol gösterici bilgiler taşıması amaçlandığından çalışmanın sahasına katkı sunacağı düşünülmektedir. Çalışmamı hazırlarken bütün aşamalarında bana yön gösteren, desteğini esirgemeyen kıymetli danışman hocam Sayın Dr. Öğr. Üyesi Nilay ÇAĞLAYAN DİLBER' e, yüksek lisans yaptığım gerek ders döneminde gerek tez döneminde değerli bilgilerini paylaşan Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesinin tüm öğretim üyelerine, haklarını asla ödeyemeyeceğim, hayatım boyunca maddi ve manevi her konuda beni destekleyen canım annem ve canım babama, hayatımın her alanında yaptığı gibi yüksek lisans eğitimim ve tez çalışmam süresince de beni destekleyen sevgili eşime ve çalışmam için izin veren tatlı kızlarımıza sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY.....	i
BİLDİRİM.....	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	v
ÖNSÖZ	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLOLAR LİSTESİ	xiii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xiv
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	xv
BÖLÜM I	1
1.GİRİŞ.....	1
1.1. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ	2
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ.....	3
1.3. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI	9
1.4. VARSAYIMLAR.....	9
1.5. TANIMLAR.....	10
BÖLÜM II.....	11
2. KAVRAMSAL/KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ LİTERATÜR	11
2.1.Eğitim Modelleri	11

2.1.1. Örgün Eğitim	11
2.1.2. Uzaktan Eğitim	15
2.1.2.1. Uzaktan Eğitim Tanımları	15
2.1.2.2. Uzaktan Eğitimin Temel Varsayımları	15
2.1.2.3. Uzaktan Eğitimin Yararları	16
2.1.2.4. Uzaktan Eğitimin Sınırlılıkları	18
2.1.2.5. Uzaktan Öğretim ve Uzaktan Öğretme	20
2.1.2.6. Uzaktan Öğrenim ya da Uzaktan Öğrenme	20
2.1.2.7. Dünyada Uzaktan Eğitim	20
2.1.2.8. Türkiye’de Uzaktan Eğitim	22
2.1.2.9. Uzaktan Eğitim Uygulama Modelleri	25
2.1.3. Uzaktan Eğitim ve Yabancı/ İkinci Dil Öğretimi	27
2.1.3.1. Dünyada Uzaktan Eğitim Yöntemiyle Dil Öğretimi	27
2.1.3.2. Türkçe Dersi Öğretim Programı’nın Özel Amaçları	28
2.1.3.3. Uzaktan Eğitim ve Türkçe Öğretimi	33
2.1.3.4. Eğitim Bilişim Ağı (EBA)	34
2.2. KONU İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	36
2.2.1. Konuyla İlgili Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar	36
2.2.1.1. Uzaktan Eğitimle ilgili Öğrenci Görüşlerini Ele Alan Çalışmalar	36
2.2.1.2. Uzaktan Eğitimle İlgili Öğretmen Görüşlerini Ele Alan Çalışmalar	39
2.2.2. Konuyla İlgili Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar	42
3. YÖNTEM	46

3.1. ARAŞTIRMANIN DESENİ/MODELİ	46
3.2. ARAŞTIRMANIN EVREN VE ÖRNEKLEMİ	47
Tablo-1: Çalışmanın Örneklem Grubu Katılımcı Sayıları	48
3.3. VERİ TOPLAMA ARACI VE VERİLERİN TOPLANMASI	49
3.3.1. Ortaokul Öğrencilerinin Türkçe Dersi Açısından Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri Değerlendirme Ölçeği:	49
3.3.2. Deneysel İşlem Verilerinin Toplanması:	50
3.4. VERİLERİN ANALİZİ	53
3.4.1. Ortaokul Öğrencilerinin Türkçe Dersi Açısından Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşlerine İlişkin Verilerin Analizi:	53
3.4.2. Deneysel İşlem Verilerinin Analizi:	54
BÖLÜM IV.....	55
4.BULGULAR	55
4.1. Çalışmanın Birinci Aşamasına Ait Bulgular:	55
Tablo 2-a: Uzaktan eğitimle ilgili genel düşünceleri.....	57
Tablo 2-b: Uzaktan eğitime katılmada kendi imkan/ yeterliliği.....	60
Tablo 2-c: Uzaktan eğitim ile yapılan öğretime yönelik algıları.....	63
Tablo 2-d: Uzaktan eğitimde verilen ödevlere yönelik algıları.....	65
Tablo 2-e: Uzaktan eğitime yönelik tutumları.....	66
4.2. Deneysel Uygulamaya İlişkin Bulgular:	67
Şekil 1-a. Uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim yöntemleriyle işlenen cümle türleri ve anlatım bozuklukları konularına ait ön-test puanlarının kutu grafiği (box plot) ile karşılaştırılması.....	70

Şekil 1-b. Uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim yöntemleriyle işlenen cümle türleri ve anlatım bozuklukları konularına ait son-test puanlarının kutu grafiği (box plot) ile karşılaştırılması.....	71
Tablo 5-a: Uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim gruplarının cümle türleri ve anlatım bozuklukları konularına ait ön test puanları arasındaki istatistiksel ilişki.....	72
Tablo 5-b: Uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim gruplarının cümle türleri ve anlatım bozuklukları konularına ait son test puanları arasındaki istatistiksel ilişki	72
BÖLÜM V	74
5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	74
5.1. SONUÇ VE TARTIŞMA	74
5.2. ÖNERİLER.....	77
5.2.1. Uygulamaya İlişkin Öneriler	78
5.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler	79
KAYNAKÇA.....	81
EKLER	90
EK 1.Etik Kurul İzin Belgesi	91
EK 2. Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu	92
EK 3. Veli Bilgilendirme Formu	93
EK 4. Ölçek Kullanım İzin Belgesi	94
EK 5. Ortaokul Öğrencilerinin Türkçe Dersi Açısından Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri Değerlendirme Ölçeği	95
EK 6. Öğrenci Kişisel Bilgi Formu	107
EK 7. İşlenen Konulara Ait Örnek Günlük Plan	108

EK 8. Uygulanan Anlatım Bozuklukları ve Cümle Türleri konularına ait ön test ve son test soruları.....	123
ÖZGEÇMİŞ	139

TABLolar LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1-a: Çalışma Grubu Katılımcı Sayıları **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.** 8

Tablo 2-a: Uzaktan eğitimle ilgili genel düşünceleri. **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**

Tablo 2-b: Uzaktan eğitime katılmada kendi imkan/ yeterliliği. **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**

Tablo 2-c: Uzaktan eğitim ile yapılan öğretime yönelik algıları **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**

Tablo 2-d: Uzaktan eğitimde verilen ödevlere yönelik algıları **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**

Tablo 2-e: Uzaktan eğitime yönelik tutumları **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**

Tablo 5-a: Uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim gruplarının cümle türleri ve anlatım bozuklukları konularına ait ön test puanları arasındaki istatistiksel ilişki **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**

Tablo 5-b: Uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim gruplarının cümle türleri ve anlatım bozuklukları konularına ait son test puanları arasındaki istatistiksel ilişki **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1-a. Uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim yöntemleriyle işlenen cümle türleri ve anlatım bozuklukları konularına ait ön-test puanlarının kutu grafiği (box plot) ile karşılaştırılması..... **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.0**

Şekil 1-b. Uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim yöntemleriyle işlenen cümle türleri ve anlatım bozuklukları konularına ait son-test puanlarının kutu grafiği (box plot) ile karşılaştırılması..... **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.1**

SİMGELER VE KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar	Açıklamalar
EBA	Eğitim Bilişim Ağı
MEB	Millî Eğitim Bakanlığı
SPSS	(Statistical Package for the Social Sciences), ilk sürümü 1968 yılında piyasaya sürülmüş istatistiksel analize yönelik bir bilgisayar programıdır.
TDK	Türk Dil Kurumu
TRT	Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
YÖK	Yüksek Öğretim Kurumu
vd.	ve diğerleri

BÖLÜM I

1.GİRİŞ

Belli yaş gruplarında, seviye olarak benzer nitelikte öğrenenler için önceden belirlenmiş hedeflere göre hazırlanan programlar doğrultusunda, düzenli biçimde, öğretmenler ve öğrencilerin bir araya gelebilecekleri bir okul binasında yapılan eğitim örgün eğitimidir (Akçay, 2006: 114). Buna rağmen uzaktan eğitim; öğrenci ile öğretmen farklı mekânlarda da olsa teknolojiyen yararlanarak kendi anlama hızlarına ve algılama kapasitelerine göre bir öğrenim süreci belirleyip eğitim öğretime kaliteli ve verimli bir şekilde devam edebilmeleridir (Alkan, 1987). Uzaktan eğitim, sadece öğrenecek kişi ile öğretmenin ayrı yerlerde bulunduğu bir eğitim- öğretim yöntemidir (Adıyaman, 2001). Kısacası iletişim teknolojilerinin işe koşulduğu bu yolla da aynı zamanda aynı yerde olma zorunluluğunun ortadan kaldırıldığı, etkileşimli ve ekonomik bir eğitim- öğretim yöntemidir (Toker Gökçe, 2008).

İşman (2011) uzaktan eğitim için öğretici ile öğrenenin farklı yerlerde bulunduğu eğitim öğretim faaliyetlerinin mail hizmetlerini ve iletişim teknolojilerini kullanmak yoluyla gerçekleştirildiği etkinliklerdir, tanımını yapar.

İngiltere'nin 1840 yılında aslında bir stenograf olan Isaac Pitman' ın önderliği ile dünyada ilk olarak uzaktan eğitimi başlattığı kabul edilmektedir (Mshvidobadze ve Gogoladze, 2012). Öğrencilerine mektuplaşmak yoluyla steno dersleri veren Pitman, bu yolla yaptığı derslerde öğrencilerine İncil'den bazı kısa bölümleri steno ile yazmayı öğretmiş ve öğrencilerinin başarılarını not ile değerlendirmiştir. 1856 'da Almanya'da bir dil okulu açan Charles Toussaint ve Gustav Langenscheidt ise burada uzaktan eğitim yapıp öğretim araçları yayınlamaktaydı (Schlosser ve Simonson, 2009). Bu dil okulunun açılması uzaktan eğitim faaliyetlerinde ilk kurumsal girişim olarak kabul edilmektedir. Türkiye'de ise 1932 yılından başlayarak 1960'lara kadar uzaktan eğitim kavramsal olarak tartışılmıştır. 1970'li seneler ile orta eğitim düzeyinde uygulanan uzaktan eğitim faaliyetleri sayesinde bazı deneyimler kazanılarak az da olsa ilerleme gerçekleşmiştir. Bu deneyimler 1980 sonrasında Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi'nin de açılmasıyla yükseköğretim kademesine taşınmıştır. Uzaktan eğitimin ilk, orta ve yükseköğretim düzeyinde gelişmiş ve kalabalık öğrenci gruplarını içine alan bir sistem hâline gelmesi 1980 ve 1990'lı senelerde gerçekleşebilmiştir (Bozkurt, 2017). Çoğu yüksek öğretim düzeyine yönelik olsa da günümüzde her yaş düzeyinden insan için uzaktan eğitim faaliyetleri yapılmaktadır (Can,

2004).

Uzaktan eğitimin tarihi seyirinde son olarak da Kovid-19 pandemi döneminde dünyada çoğu ülke zorunlu olarak yüz yüze eğitime ara vermek zorunda kalmıştır. Uzaktan eğitimin gerçek önemi ve değeri aslında bu dönemde anlaşılmıştır. Tüm dünyada pandemi nedeniyle gerçekleştirilemeyen, duran eğitim – öğretim faaliyetlerinin devamlılığı için bu duruma bir çözüm olarak açık ve uzaktan eğitim platformlarının kullanılması yoluyla yapılan eğitim – öğretimi temel öğrenme kaynağı kabul edilmiştir. Uzaktan eğitimin bu zor durumda bir koz, bir kurtarıcı olarak kullanıldığını söylemek mümkündür. Çünkü milyonlarca insan bu yolla eğitim-öğretime devam etmeye başlamıştır. Uzaktan eğitimi bir koz olarak kullanmada teknolojinin gelişiminin etkisinin de büyük olduğu bir gerçektir. Yine bu alanda uzaktan eğitime duyulacak ihtiyaçla birlikte ilgili alandaki teknolojiyi geliştirecek bilim dallarının da bu konudaki verilerle beraber bu alanda kullanılacak teknolojiye daha fazla ihtiyaç duyulduğunun farkına varması, bu alandaki açığı görmesi ve bu alana önem vermesiyle mevcut uzaktan eğitim platformlarının daha gelişmiş, işlevsel biçimlerini icat edebilmeleri, üretebilmeleri mümkündür. Böylelikle gelecekte yaşanması muhtemel Kovid-19 pandemisi benzeri salgın dönemlerinde veya doğal afet vb. durumlarda uzaktan eğitim teknolojisinin gelişmesine paralel olarak çok daha etkin biçimde kullanılabilmesi düşünülmektedir. Gelecekte teknolojinin de gelişimiyle birlikte eğitim sisteminin avantajları nedeniyle büyük oranda uzaktan eğitime dönme ihtimali daha yüksek görünmektedir. Ancak uzaktan eğitim sürecinin daha verimli uygulanabilmesi için mevcut verilerin genel olarak yetersiz olduğu, bu konuda yeni çalışmalara ihtiyaç olduğu ortadadır. Uzaktan eğitimin eksikliklerinin yapılan çalışmalarla ortaya konmasıyla daha etkin bir uzaktan eğitim sürecinin planlanıp uygulanabileceği düşünülmektedir. Uzaktan eğitim yoluyla yapılan Türkçe öğretime dair de genel bilgiler, uzaktan öğretimin ne derecede etkili olduğu, daha verimli biçimde gerçekleştirilmesi için nelerin gerektiği gibi konularda bilgiler kısıtlıdır. Bu çalışma ise bu konuda fikir verici, yol gösterici nitelikte alana katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

1.1. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ

Kovid-19 pandemisi sürecinde uzaktan eğitimle yapılan Türkçe dersi bağlamında uzaktan eğitimin verimliliği, avantajları ve dezavantajları, öğrencilerin bakış açısından uzaktan eğitimin olumlu ve olumsuz yönleri gibi konularda henüz yeterli veri mevcut değildir. Bu nedenle ortaokul öğrencilerinin pandemi döneminde Türkçe dersi açısından uzaktan eğitime yönelik düşüncelerini ve uzaktan eğitimin akademik başarılarına etkisini araştırmak için

çalışmada aşağıdaki sorulara cevap bulunması amaçlanmıştır:

Problem: Uzaktan ve örgün (yüz yüze) eğitim yoluyla cümle türleri ve anlatım bozukluğu konuları öğretilen ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin akademik başarılarında ve uzaktan eğitime ilişkin görüşlerinde anlamlı bir farklılık var mıdır?

Alt Problemler:

1. Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitimle yapılan Türkçe dersine ilişkin genel görüşleri nasıldır?
2. Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersine uzaktan eğitimle katılmada kendi imkân / yeterlilikleri nasıldır?
3. Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitimle yapılan Türkçe öğretime ilişkin algıları nasıldır?
4. Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitimdeki ödevlere ilişkin algıları nasıldır?
5. Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin geliştirdikleri tutumları nasıldır?
6. Uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim yöntemiyle tüm sınıflarda işlenen cümle türleri ve anlatım bozuklukları konularının ön test ve son test puanları kaçır? Puanlar arasında anlamlı bir fark var mıdır?
7. Uzaktan eğitim yöntemini yüz yüze eğitime tercih eden öğrenciler ile yüz yüze eğitimi uzaktan eğitime tercih eden öğrenciler arasında akademik başarı açısından anlamlı bir fark var mıdır?

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Kovid-19 salgını nedeniyle ilkokuldan lisansüstü düzeye dek her türdeki eğitim-öğretim çalışmalarının ani bir biçimde “acil uzaktan eğitimle” sürdürülmesi; pedagojik, sosyal, psikolojik ve teknik bakımdan çeşitli sorunları meydana getirmiştir. Bu nedenlere bağlı olarak öncesinde benzeri deneyimlenmemiş olan bu sürece yönelik öğretmen ve öğrenci algılarının ve görüşlerinin hızla tespit edilmesi, bu şekliyle ilk kez yaşanan sürecin olumlu ve olumsuz taraflarının tespit edilmesi açısından çok büyük önem arz etmektedir. Assunção Flores ve Gago (2020) Kovid-19 salgınının olmasıyla meydana gelen sürecin eğitim-öğretimi de direkt etkilediğini belirtmiştir. Bu çalışmada; uzaktan eğitimin bir zorunluluk olarak ortaya çıkmasından hareketle öğrenci ve öğretmenlerin etkileşim, öğrenme ve

öğretme süreçlerinin Kovid-19 ile birlikte değiştiği, uzaktan eğitimin uzaktan denetimi de gerektirdiği ve uyum sürecinin birtakım aksaklıklarla sürdüğü Portekiz örneğinde ortaya konulmuştur (Assunção Flores ve Gago: 2020).

Uzaktan eğitimle ilgili araştırmalar incelendiğinde “uzaktan eğitim” kavramının dezavantajları ve avantajları ile beraber ele alındığı görülmektedir. Mekan ve zaman ile sınırlandırılmamış daha esnek öğrenme biçimleri, öğretim araçlarına her yer ve zamanda ulaşılabilirlik, dünyanın farklı yerlerindeki kurs ve programlara erişilebilirlik, özel eğitime gereksinim duyan öğrenciler bakımından eğitimin ulaşılabilirliğinde eşitlik, gelişen teknolojiyle beraber yeniliklerin takip edilmesi ve eğitimin daha faydalı sonuçlar elde edilebilen araçlarla salgın döneminde bile kesintiye uğramadan devam etmesi gibi konular uzaktan eğitimin üstünlükleri arasında sayılabilir (Xin ve diğ., 2020). İnternete erişim sorunu ve bazı bilgisayar ekipmanlarının eksikliği, öğrenci ve öğretmen arasındaki iletişimin sınırlı olması, sosyalleşmeyi azaltması, derslere uygun verimli içerik oluşturmanın teknolojik ve pedagojik alan bilgisini gerekli kılması gibi faktörlerse uzaktan eğitimi dezavantajlı hale getirebilmektedir (Sarı ve Nayır, 2020).

Kovid-19 pandemi döneminde en fazla etkilenen alanlardan biri olan eğitim alanında başvurulan uzaktan eğitim sürecinde yaşanan sorunların ne olduğu, bu sorunlara karşı geliştirilebilecek çözümlerin neler olduğu ile ilgili yapılan bilimsel çalışmalarda gün geçtikçe artış olmasına rağmen henüz yeterli veri mevcut değildir. Uzaktan eğitim sürecinde özellikle Türkçe eğitiminde hangi problemlerin yaşandığı ve bu problemlerin çözüm yolları ile ilgili ülkemizde yapılan alanyazındaki çalışma sayısı oldukça yetersizdir.

Alanyazınında konuyla ilgili ülkemizde yapılan bazı çalışmalar aşağıdaki gibidir:

Özgül vd. (2020) tarafından yapılan çalışmada uzaktan eğitim ile Türkçe dersinin nasıl işlendiği konusunda Türkçe öğretmenlerinin görüş ve önerileri alınarak incelenmiştir. Ortaokul öğrencileriyle uzaktan eğitim yoluyla Türkçe derslerini aktif ve güncel olarak devam ettiren öğretmenlerin deneyimlerinin bazı temalar açısından değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırma uzaktan eğitim uygulayan 10 Türkçe öğretmeniyle yapılmıştır. Çalışmada ulaşılan bulgulara göre Türkçe öğretmenleri uzaktan eğitim yoluyla yaptıkları derslerle ilgili görüşlerini; Zorluklar ve Katkılar, Zengin İçerik ve Yetersiz Ölçme-Değerlendirme, EBA temaları ile açıklamışlardır. Araştırmacılar aşağıdaki önerileri sunmuşlardır: *‘Öğretmenlerce karşılaşılan en önemli sorunların başında internet altyapı sorunu ve uzayan uzaktan eğitim sürecinde öğrenci motivasyonunun olumsuz etkilenmesi yer almaktadır. Bu yüzden GSM şirketlerinin verdiği ücretsiz internetin eğitimde fırsat eşitliği*

ilkesi gereğince EBA canlı ders uygulamasında da kullanabilir olması gerekmektedir. Uzaktan eğitim sürecinin başlangıç aşamasında derslere karşı istekli olan öğrenciler, süreç uzadıkça ve sonlara doğru motivasyonlarını kaybetmekte ve derslerden de sıkılmaktadır. Bu yüzden uzaktan eğitim devam ederken belli aralıklarla da olsa yüz yüze eğitime fırsat oluşturabilecek düzenlemeler faydalı olacaktır.'

Avcı ve Akdeniz (2021)'in yaptığı çalışmada ise Türkçe öğretmenlerinin de dâhil olduğu değişik branşlardaki öğretmenlerin online eğitim sürecinde gerçekleştirdikleri canlı dersler ile ilgili fikirlerinin betimlenmesi ve sürecin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemi ve temel nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Kendi hazırladıkları 14 soruluk çevrimiçi form ile 52 öğretmenden araştırma verileri toplanmış, betimsel analiz yöntemi ile veriler analiz edilmiştir. Çalışmada sonuç olarak ise uzaktan eğitim yaparken öğretmenlerin sıklıkla internet ve teknolojik alt yapı konularında sıkıntılar yaşadıkları ayrıca eğitimde fırsat eşitsizliğinin meydana geldiği tespit edilmiştir.

Karacaoğlu vd. (2021)'nin nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması şeklinde yaptığı çalışmada da yine ortaokullarda uzaktan eğitim yoluyla gerçekleştirilen Türkçe derslerinin Türkçe öğretmenlerince nasıl değerlendirildiğinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. 21 maddelik bir görüşme formu kullanılarak Google Formlar aracılığı ile 40 Türkçe öğretmenin görüşlerinin alındığı çalışmada Türkçe derslerinin uzaktan eğitim yoluyla işlenmesinin yüz yüze eğitimde olduğu kadar verimli olmadığı, temel dil becerilerinin öğretiminin uzaktan eğitim sürecinden hayli olumsuz etkilendiği ifade edilmiştir.

Eryılmaz (2023) tarafından yapılan “*Kovid 19 Salgını Döneminde Uzaktan Eğitim Yoluyla Gerçekleştirilen Türkçe Derslerine İlişkin Öğretmen Görüşlerini İnceleyen Çalışmaların Tematik Analizi*” isimli çalışmada Kovid-19 salgını sırasında uygulanan Türkçe eğitime ilişkin öğretmenlerin görüşleri belirlenmiştir. Bu amaçla yazar, 23 Mart 2020 tarihi itibari ile internet tabanlı uygulamalarla veya hibrit modelle yapılan uzaktan eğitimin durumunu gösteren, Türkçe öğretmenleri ile yapılmış Türkçe derslerinin uzaktan eğitimle yürütülmesine yönelik öğretmenlerin görüşlerini inceleyen nitel araştırmaları ele alıp söz konusu çalışmaların meta analizini yapmıştır. Konuyu bütüncül bir yaklaşımla değerlendirmeyi amaçlayan araştırmacı verilerin analizini yapmak için nitel veri analizinde sıklıkla tercih edilen bir uygulama olan MAXQDA kullanmıştır. Ortak tema ve kodlar oluşturulan çalışmada bulgulara göre uzaktan eğitime ilişkin olumlu ve olumsuz görüşler sonuç olarak sıralanmıştır. Buna göre; derslere aktif biçimde katılım sağlanamaması, internet tabanlı uzaktan eğitim platformlarında yaşanan alt yapı eksikliğinden kaynaklı sorunlar, öğrencilerin derslere katılımda isteksizlik ve devamsızlık sorunu, motivasyon eksikliği,

dikkat dağınıklığı, müfredat ve kazanım sorunları, ölçme ve değerlendirmede yaşanan problemler, psikomotor gelişim ve sosyalleşme sorunları, sınıf yönetiminin güçlüğü ile verimliliğin sağlanamaması olumsuz görüşleri oluşturmuştur. Çalışmada elde edilen olumlu görüşler ise uzaktan eğitimin dijital okur yazarlığın gelişimine katkı sağlaması, ekonomik olması, fiziksel olanaklarının daha fazla olması\zaman sınırı olmaması, derslerde kullanılan görsel ve işitsel materyallerin çeşitliliği, sayıca fazla öğrenciyle aynı anda ders yapabilmek olanağı sunması, öğrencilere sorumluluk duygusu kazandırması, öğrencinin teknolojiyi etkin ve doğru kullanımına katkısının olmasıdır şeklinde ifade edilmiştir. Çalışmada uzaktan eğitimin Kovid-19 salgınından sonra da hızlı bir şekilde gelişeceği öngörüsünden yola çıkılarak bulgulardan hareketle öğretmen kadrosunun, öğretim programları ve ders araç-gereçlerinin değişime paralel olarak dönüşmesinin gerektiği önerisi yapılmıştır.

Budak ve Korkmaz (2020) tarafından yapılan çalışmanın amacı; güncel veriler ve alanyazını dâhilinde, Kovid-19 salgınına genel olarak değerlendirmek, salgın sürecinin tüm dünya ile beraber Türkiye'deki etkisini de incelemek ve sağlık yönetimi bakış açısıyla duruma yönelik çıkarımlarda bulunup öneriler sunmaktır. Çalışmada Kovid-19 hastalığı hakkında genel bilgilere yer verilerek hastalığın yayılım seyrinin Türkiye' de ve dünyadaki durumu hakkında bilgi verilmiştir. Araştırmadan elde edilen bazı sonuçlar aşağıdaki gibidir: Kovid-19 ilk kez geri kalmış ülkelerle sınırlı olmayıp dünyadaki gelişmiş ülkeleri de etkilemiş olan bir salgın olma özelliği göstermiştir. Salgınların toplumları etkileme düzeyini ve şiddetini ülkelerdeki siyasi karar alma organlarının olaya bakışı ve tepkileri, aldıkları sağlık önlemleri belirlemektedir. Salgın hastalıkları önlemede esas olan toplumlar tarafından ortak bir akılla önlem alınıp hastalığın yayılmasının engellenmesidir. Devletlerin olduğu kadar toplumların da salgınlara karşı hazır olmaları ve bilim ışığında hareket etmeleri gerektiği gerçeğinin ortaya çıktığı ifade edilmiştir. Askerî, ekonomik ve sosyal açıdan güçlü sayılan sağlık sistemlerinin iyi düzeyde olduğu düşünülen ülkelerin de bu salgın sırasında zor durumlar yaşadıkları görülmüştür. Türkiye'nin ise bu süreçte iyi bir kriz yönetimiyle salgını daha az hasarla atlattığı ve dünyanın farklı birçok ülkesine yardımlar yapmış olduğu bunda da nitelikli ve özverili sağlık çalışanlarının büyük rolü bulunduğu ifade edilmiştir. Dünyadaki tüm devletlerin sağlık sistemlerini bu süreçteki deneyimler ışığında revize etmelerinin ileride yaşanabilecek bu tür durumlara hazırlıklı olmaları açısından yararlı olacağı düşünülmektedir. Devletlerin, halkın sağlık okur yazarlık oranını ve bildiklerini uygulamaya dökme seviyesini artırıcı faaliyetler tasarlamalarının bu gibi durumlar için hazırlıklı olmak adına önemli bir adım olacağı düşünülmektedir. Son olarak çalışmada insanlık olarak gelecekteki yaşamımızı salgınlarla mücadeleye uygun olacak biçimde

tasarlamının tüm toplumların iyiliği bakımından önemli olduğu düşünülmektedir.

Uzaktan eğitim sadece Kovid-19 pandemi süreci ile ilgili bir durum olmayıp farklı salgın hastalıklar, olumsuz hava koşulları, deprem, sel gibi doğal afet durumlarında başvurulabilecek önemli bir yöntemdir. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte bu yöntemin gelecekte yukarıda belirtilen durumlar da dahil farklı alanlarda çok daha yaygın olarak kullanılacağı düşünülmektedir.

Kovid-19 pandemisi döneminde neredeyse dünyadaki bütün ülkelerde bir zorunluluk olmasından dolayı eğitim - öğretim faaliyetleri uzaktan eğitim şeklinde yapılmıştır. Pandemi dönemi öncesinde de bir zorunluluk olmadığı hâlde çok yaygın olmasa da dünyada çeşitli kurum ve kuruluşlar uzaktan eğitim yöntemini kullanmıştır. Fakat bu yöntemin etkili olup olmadığı yeterince bilinmemektedir. Pandemi döneminde hemen hemen her ülkede uygulanan uzaktan eğitim sistemi, bu sistemin etkililiği konusunda yapılacak bilimsel çalışmalara bir laboratuvar özelliği sağlamıştır. Kovid dönemi öncesinde zorunlu olmamasına rağmen tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de uzaktan eğitim çeşitli alanlarda uygulanmıştır. Bu nedenle uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitimin etkisinin kıyaslandığı çalışmalar literatürde mevcuttur. Bunlardan birkaç tanesi şu şekilde özetlenebilir:

Kör, H. ve arkadaşları (2013) tarafından yapılan “Uzaktan ve Örgün Eğitimin Öğrenci Başarısı Üzerine Etkisinin Araştırılması” isimli çalışmada kullanılan eğitim yönteminin meslek yüksek okuluna devam eden bilgisayar programcılığı bölümünde okuyan öğrencilerin başarı düzeyleri üzerinde etkisi incelenmiştir. Bunun için araştırmacılar tarafından örgün eğitim ve uzaktan eğitimle ders alan iki grup oluşturulmuştur. Grupların katılımcılarının 2011-2012 öğretim yılının güz döneminde Kırıkkale Üniversitesinde uzaktan eğitimle ve örgün eğitimle ders alan öğrenciler ile Hitit Üniversitesinde örgün eğitim ile öğrenimine devam eden öğrenciler arasından rastlantısal olarak katılımcı seçilmesi yoluyla oluşturulduğu belirtilmiştir. Çalışmada veriler, internet üzerinden uygulanan bir anket aracılığıyla toplanmıştır. Araştırmacılarca öğrencilere CSS ve javascript konularıyla ilgili ön test uygulanmış ardından 4 hafta boyunca hem yüz yüze hem uzaktan eğitim grubunda ilgili konular işlenmiştir. Ardından son test uygulanmıştır. Test sonuçlarından alınan veriler SPSS programıyla analiz edilip elde edilen sonuçlar yorumlanmıştır. Çalışmada uygulanan ön test ile son testin ilişkisini görmek için Anova yöntemi kullanılmıştır. Araştırmacılar, uyguladıkları ön test ile son testin sonuçlarından edindikleri verilere göre uzaktan eğitim yöntemi ile ders işleyen grubun son testteki başarısının yüz yüze eğitimle ders işleyen gruba göre daha yüksek olduğunu ifade etmişlerdir. Bunun

sebebinin tespiti içinse katılımcıların demografik özellikleri, sosyo-ekonomik durumları, motivasyonları gibi özelliklerinin yanında ders veren öğretim elemanları ile ders içeriklerine karşı tutumlarının farklı bir araştırma konusu olması gerektiği önerisinde bulunmuşlardır. Araştırmacılar çalışmalarının sonuçlarına göre online yapılan derslerde etkileşime dayalı animasyon, simülasyon, video gibi araçların kullanımının öğrencilerin ilgisini çektiğini bununla birlikte de eğitim öğretimin daha verimli olduğunu ifade etmişlerdir. Hem Kırıkkale hem Hitit Üniversitesi öğrencileriyle yaptıkları görüşmelerde etkileşimli eğitim uygulamalarının başarıyı artırma konusunda daha etkili olabileceğini belirtmişlerdir. Online eğitimde yararlanılan sanal sınıf araçlarının gerçek sınıf atmosferine yakın bir ortam meydana getirdiği gözlemlediklerini belirterek senkron sanal sınıf uygulama derslerinin saatlerinin artırılmasını önermektedirler. Ayrıca öğrenci memnuniyetini ölçen anketlerin ve formların uygulamalara eklenmesi yoluyla sonraki dönemler için etkili bir öğretim tasarımına imkân sağlanabileceği belirtilmiştir.

Balaman (2018)'ın yaptığı çalışmada “*Web Tabanlı Uzaktan Eğitim ile Geleneksel Eğitimin İnternet Programcılığı 2*” dersi özelinde kıyaslanması amaçlanmıştır. Bunun için nicel verilerin elde edilmesi için başarı testi ile ölçek kullanılırken nitel veriler görüşme formu ve kişisel bilgi formu aracılığıyla toplanmıştır. Bu iki yöntem “*İnternet Programcılığı 2*” dersi işlenirken kullanılarak katılımcıların akademik başarı seviyeleri ve öğrenilenlerin kalıcılığı irdelenmiştir. Araştırmacı çalışmasını karma desene uygun olarak dizayn etmiştir. Deney ve kontrol gruplarında eşit sayıda öğrenci bulunan çalışmada toplam 70 öğrenci katılımcı olarak yer almıştır. Katılımcı öğrencilerden deney grubuna dâhil olanlar internet tabanlı uzaktan eğitim aracılığıyla, kontrol grubuna dâhil olan öğrenciler ise geleneksel eğitim ortamında öğrenim görmüşlerdir. Öğrenim süreleri her grup için eşit ve 14 haftadır. Araştırmacılar gruplardaki öğrencileri işlenen dersteki başarı durumları, demografik özellikleri, bilişim teknolojileri ve internet kullanımındaki yetkinlik düzeyleri açısından kıyaslamıştır. Çalışma sonunda ise deney grubunda yer alan öğrencilerden derslere aktif katılım sağlayan, gönüllü 7 öğrenci ile görüşme yapmıştır. Veri analizi kısmında ise nicel verilerin analizi için betimsel İstatistikler, anova, bağımsız gruplar için T testi kullanmışlardır. Nitel verilerin analizi için de betimsel analiz yapıldığını belirtmişlerdir. Analiz sonuçlarına göre internet tabanlı uzaktan eğitimin akademik başarıyı artırmada ve bilgilerin kalıcılığını sağlama konusunda geleneksel eğitime oranla daha başarılı bulunmuştur. Görüşme sonuçlarına bakıldığında öğrencilerin internet tabanlı uzaktan eğitime yönelik olumlu düşüncelere sahip olduklarının tespit edildiği ifade edilmiştir.

Gerek Kovid-19 süreci öncesinde gerekse Kovid-19 sürecinde yapılmış bilimsel çalışmalar incelendiğinde uzaktan eğitime yönelik Türkçe dersi bağlamında öğrencilerle yapılmış çalışma sayısı oldukça yetersizdir. Bu nedenle çalışmamızda uzaktan eğitim alan ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersi bağlamında uzaktan eğitime yönelik görüşlerini ve uzaktan eğitimin öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisini belirlemek amaçlanmıştır.

Çalışma sonucunda elde edilen verilerin ilgili alan yazındaki boşluğun doldurulması ve Türkçe derslerinin uzaktan eğitim aracılığıyla verilmesi konularında tüm eğitim paydaşlarına yol gösterici olması açısından önemli olabileceği değerlendirilmektedir.

1.3. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

- Araştırma, 2021-2022 eğitim - öğretim yılında İstanbul ili Bayrampaşa ilçesinde bir devlet ortaokulunda uzaktan eğitim yoluyla öğrenim gören 80’i kız 78’i erkek toplam 158 ortaokul 8. sınıf öğrencisi ile sınırlıdır.
- Öğrenci görüşlerini içeren araştırma sonucuna temel alınan bulgular, araştırmaya katılan öğrencilerin “Ortaokul Öğrencilerinin Türkçe Dersi Açısından Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri Değerlendirme Ölçeği” ne vermiş oldukları cevaplarla sınırlıdır.
- Evinde hiçbir şekilde internet bağlantısı ya da internet üzerinden derslere bağlanabileceği bir cihazı olmayan öğrenciler çalışmaya dâhil edilmeyerek bu sınırlılık aşılmaya çalışmıştır.
- Araştırmanın deneysel bölümünde öğrencilerin akademik başarıları sadece “Cümle Türleri” ve “Anlatım Bozuklukları” konuları üzerinden ölçülmeye çalışılmıştır.

1.4. VARSAYIMLAR

- Araştırmaya katılan öğrencilerin “Ortaokul Öğrencilerinin Türkçe Dersi Açısından Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri Değerlendirme Ölçeği” ni cevaplarken gönüllü olarak, içtenlikle, herhangi bir etki altında kalmadan ciddi bir şekilde cevap verdikleri düşüncesi ile araştırmaya katkı sundukları kabul edilmiştir.
- Araştırmada kullanılan veri toplama aracının yaptığımız araştırmanın hedeflerine ulaşmayı sağlayacak düzeyde yeterli olduğu kabul edilmektedir.
- Araştırmada kullanılan ön testler ile son testlerin araştırma konusu ile ilgili olarak işlenen Türkçe dil bilgisi konularının kapsam ve yapı geçerliliği bakımından

uygunluğunun danışıldığı Milli Eğitim Bakanlığına bağlı farklı okullarda çalışan Türkçe öğretmenlerinin alanlarında uzman oldukları kabul edilmiştir.

- Ulaşılan veriler ile incelenen kaynakların araştırma hedefiyle varılan sonuçlar için yeterli olduğu kabul edilmiştir.
- Uzaktan eğitimle derse katılan öğrencilerin dersi aktif olarak dinledikleri varsayılmaktadır.
- Hem “Ortaokul Öğrencilerinin Türkçe Dersi Açısından Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri Değerlendirme Ölçeği”ne ait sorular Google Formlar aracılığıyla uygulandığı için hem de EBA ve Zoom programı üzerinden işlenen dersler için internet erişimi olan bir bilgisayar gerekli olduğundan katılımcıların az düzeyde de olsa bilgisayar kullanımını biliyor oldukları varsayılmıştır.
- Öğrencilere çalışmanın deneysel aşaması öncesinde uygulanan bireysel değerlendirme formuna, öğrenciler tarafından doğru cevap verildiği varsayılmıştır.

1.5. TANIMLAR

Örgün Eğitim: Belirlenmiş bir yaş aralığındaki ve aynı düzeydeki kişilere, hedefe uygun hazırlanmış eğitim programlarıyla bir okul binasında düzenli olacak şekilde yapılan eğitimidir(Akçay, 2006: 114).

Uzaktan Eğitim: Öğrencilerin ve öğretmenlerin yer ve zaman açısından birbirinden bağımsız bulunduğu durumlarda yürütülen uygulamaların tamamı “uzaktan eğitim” olarak nitelendirilmektedir (Uluğ ve Kaya, 1997).

Tutum: Bireyin yaşantısı ve bunun sonucu olan deneyimler aracılığıyla meydana gelen ilgili olduğu tüm nesne ve durumlara yönelik bireyin davranışlarında dinamik ve onu yönlendirici bir etkisi olan zihinsel ve duygusal hazırlık hâlidir (Çöllü ve Öztürk , 2014).

Türkçe Dersi Öğretim Programı: 1928 yılında yurdumuzda ilan edilen Harf İnkılabından sonra ilk olarak 1929 senesinde hazırlanan ilköğretim müfredatı kapsamında sınıf düzeylerine ayrılarak öğrencilere anadilimiz olan Türkçeyi öğretmek için düzenlenmiş anadili öğretim programıdır (Ulus, Aytan, 2018).

BÖLÜM II

2. KAVRAMSAL/KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ LİTERATÜR

2.1.Eğitim Modelleri

Türk Dil Kurumu Güncel Sözlük'te eğitim için şu ifadeler yer verilmiştir: “Çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine okul içinde veya dışında, doğrudan veya dolaylı yardım etme, terbiye.” Eğitim modelleri genel olarak uzaktan ve örgün eğitim şeklinde ikiye ayrılmaktadır:

2.1.1. Örgün Eğitim

1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanununda örgün eğitim Madde 18' de şu şekilde yer almaktadır: “Türk milli eğitim sistemi, örgün eğitim ve yaygın eğitim olmak üzere, iki ana bölümden kurulur. Örgün eğitim, okul öncesi eğitimi, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarını kapsar.” Kanuna göre okul öncesi eğitimi, zorunlu ilköğrenim yaşına girmemiş çocukların eğitimini kapsar. Zorunlu ilköğretim ise 6-14 yaş aralığındaki çocukları kapsar. Yine 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununa göre ortaöğretim; ilköğretimin sonrasında dört yıl boyunca örgün ya da yaygın olacak şekilde öğrenim sağlayan zorunlu genel, mesleki ve teknik liseler ile mesleki eğitim merkezlerinin hepsini kapsar. Yüksek öğretim ise orta öğretime sonrasında en az iki yıl boyunca eğitim – öğretim sağlayan eğitim kurumlarının tamamını kapsar.

TDK'nin verdiği bir numara ile gösterilen tanıma göre ise örgün eğitim aşağıdaki gibi ifade edilmiştir: “Kişilerin hayata atılmadan, iş ve meslek kollarında çalışmaya başlamadan önce okul veya okul niteliği taşıyan yerlerde, genel ve özel bilgiler bakımından yetişmelerini sağlamak amacıyla belli kanunlara göre düzenlenen eğitim, formel eğitim.”

Örgün eğitime dâhil olan kurumlar; okul öncesi eğitim kurumları, ilköğretim kurumları, orta öğretim kurumları ile yüksek öğretim kurumlarıdır (Akçay, 2006: 114).

Eğitim, hem kişileri hem de toplumları dönüştürme gücünde önemli bir süreçtir. İyi bir eğitimin, birçok unsurun birlikteliğiyle meydana geldiği söylenebilir. Bu unsurlardan öğrenci ve öğretmen iletişimi, dersliklerin fiziki yapısı, öğrencilerin derse olan ilgileri, ders araç gereçleri en önemli olanlarından birkaçıdır. Okul çağındaki bir çocuk evden çok okulda zaman geçirdiği için çocuğun gelişiminde örgün eğitimin katkısı çok fazladır. Öğrencilerin

farklı kaynaklar aracılığıyla duygu ve düşüncelerini kısacası kendilerini ifade etmelerini sağlamak çocuğa doğru bir iletişim kurmayı öğretmenin temel amacıdır. Bu da sağlıklı iletişim kurmakla mümkündür. Eğer bir öğrenci iletişim kurma konusunda iyiye derslerinde de başarı düzeyi yükselir ve derslerini sever. Bu nedenle öğrencilerin hem birbirleri ile hem de öğretmenleri ile iletişimlerine özellikle dikkat edilmesi gerekmektedir. Buna verilen önemin öğrencilerin bilişsel becerilerinin gelişimine de katkısı olduğu bir gerçektir (Demir , 2021).

Çoban (2016) tarafından yapılan çalışmada örgün eğitim sırasında karşımıza çıkan genel sorunlar aşağıdaki gibi sıralanmıştır : ✓ Eğitim öğretim programlarının oluşturduğu sorunlar ✓ Öğrenenin sebep olduğu sorunlar ✓ Sınıfın fiziki durumu sonucu meydana gelen sorunlar ✓ Yanlış iletişim ya da iletişimsizlik sonucu ortaya çıkan sorunlar ✓ Okul idarelerinin neden olduğu sorunlar ✓ Aday belirleme sistemi nedeniyle oluşan sorunlar ✓ Öğretmenlerden kaynaklanan sorunlar (Çoban , 2016).

İnsanlar doğdukları andan itibaren dili iletişim amacıyla kullanmışlardır. İnsanların bireysel gelişiminde olduğu kadar bir toplumun gelişmesinde de dilin önemi yadsınamaz. Düşünce ve duyguları ortak olan insanların oluşturduğu bir toplum olmanın en önemli ögesi dildir. Duyguları ve düşünceleri bir insandan başka bir insana ileten bir araç olması haliyle dil, insanları bir yığın olmaktan kurtarır. Dilin birden fazla tanımı yapılmıştır. İnsanların arasındaki iletişimi sağlayan doğal bir araç; kuralları içinde devamlılığını ve gelişimini sağlayan canlı bir varlık ve milleti bir arada tutan milletin ortak ürünü olan seslerden oluşturulmuş sosyal bir kurum, ne zaman oluşturulduğu net olarak bilinmeyen gizli sözleşmeler düzenidir (Ergin, 1988). Aksan'a göre ise bir toplumda, düşünce, his ve isteklerin ses ve anlam açısından ortak unsurlar ve kurallardan faydalanılarak diğer insanlara iletilmesini mümkün kılan çok yönlü ve gelişmiş bir sistemdir (Aksan, 1999: 55). Kaplan ise dil için duyguları ve düşünceleri başkalarına iletmek için bir aracı olduğundan insan kitlelerini amaçsız, aralarında duygu, düşünce bağı bulunmayan bir yığın haline gelmekten kurtarıp onları bir “millet” e dönüştüren bir değerdir, der (Kaplan, 1985: 43).

Anadilini Aksan, önce anneden ve aile çevresinden, yakınlardan, akrabalardan ardından ise iletişimde bulunulan çevreler aracılığıyla öğrenilen, bireyin bilinçaltına inen ve insanın içinde bulunduğu toplumla bağlarını en güçlü biçimde sağlayan dildir, şeklinde ifade etmiştir (Aksan, 1975). Eğitim programı ise Demirel tarafından öğrencilere gerek okul içinde gerekse okul dışında programlı ve planlı faaliyetler aracılığıyla gerçekleştirilen

öğrenme yaşantılarıdır, şeklinde ifade edilmiştir (Demirel, 2007).

Dil bir toplumun kültürünün göstergesidir ve kullanıldığı toplumun düzeyini, gelişmişliğini ve düşünce yapısını gösterir. Humboldt' a göre, dil milletin kültür seviyesini belli eden en iyi araçtır. Fakat kendi dilinden güç alan, kendi dilinde gelişmeler yapan bir millet gerçek bir kültürü oluşturmuş olabilir. Dilin başlangıcı ve sonu olmayan bir derinliği vardır. Dil insanlığın başlangıcından sonuna kadar devam eder. İnsan konuştuğu dilde şimdiki zamanın bilincinde olduğu halde geçmiş zamanın da izlerini açıkça hissedebilir. Bu iki duygunun birleşmesi dil ile mümkündür (Akarsu, 1984). Bir topluluğun millet olması ve onu oluşturan bireylerin birbirine bağlanması başta anadili ile sağlanmaktadır. Eğitim aracılığıyla kültür aktarımı yapılırken en çok kullanılan araç anadildir. Bu nedenle anadili yalnızca iletişim aracıdır, denilemez. Bu nedenle anadili eğitiminin en temel hedefi; bireylerin, öncelikle ailelerinin ardından yaşadıkları toplumun konuştuğu dili anlayıp ilerleterek geliştirmelerini sağlamaktır. Geliştirme aşamaları da öncelikle okuma – yazma öğrenmek, bireyin okuduğu veya dinlediğini kavrayabilecek seviyeye gelmesi, kendi düşüncelerini ve duygularını yazılı ya da sözlü ifade edebilme becerisini edinmesi, konuştuğu dilin dil bilgisi kurallarını kavraması şeklinde sıralanabilir (Göğüş, 1993).

Türkçe Öğretim Programı ise ülkemizde 1928 Harf İnkılabının ardından 1929'da ilk olarak hazırlanan ilköğretim müfredatı dahilinde sınıf seviyelerine ayrılarak öğrencilere anadilleri Türkçeyi öğretmek amacıyla düzenlenmiş anadili öğretim programıdır şeklinde ifade edilmiştir (Uluslu ve Aytan, 2018).

1928 yılında yurdumuzdaki okur-yazar olanların oranını yükseltmek ve anadilimiz Türkçeyi ortak dil hâline getirmek amacıyla Latin harflerinin kullanımı kabul edilmiş ardından Mustafa Kemal Atatürk, başöğretmenimiz olarak ülkemizde geniş kapsamlı bir şekilde okuma yazma seferberliği ilan etmiştir. Çünkü mevcutta % 10 denilebilecek okuma yazma oranı Latin esaslı Türk harflerinin kullanılmaya başlamasıyla sifira yaklaşmış bu nedenle de cumhuriyetin ilk senelerinde eğitimin altyapısının tamamlanıp oturtulması için çalışmalar yapılmıştır. Türkçenin kullanımının yaygınlaştırılması, dilimizin başka dillerin tesirinden çıkarılması ve sadeleştirilmesi fikri ile 1932' de Türk Dil Kurumu açılmıştır (Çelebi, 2012).

Kendi dilini olması gerektiği gibi iyi öğrenmemiş bir insanın yabancı bir dili iyi düzeyde öğrenmesi de beklenemez. Kişinin anadilinde yaptığı hatalar, yanlış kullanımları, düşünce ve duygularını konuşma ya da yazı dilinde düzgün ifade edememesi durumları bir hikaye yazmak gibi değerlendirilemez çünkü bu sanatsal bir faaliyet değildir. Bir dilin hudutlarının

evrenin hudutlarını aştığı günümüzde, kendi dilini öğrenemeyen bir kişi eksik yetişiyor diyebiliriz. Temelde anadilinde sorunları olan bireyler için bilim ya da sanat alanlarında bir ürün üretmek de olası değildir. Türkiye’ de anadili öğretiminin tarihi eski değildir. Osmanlı Devleti dönemindeki eğitim kurumlarında anadili kavramı henüz yoktu. Bu kavramın eksikliğinin hissedilip çalışmalara başlanması 3. Selim dönemine rastlar. Fakat bu alanda ortaokul ve lise düzeyinde Türkçe ders kitapları hazırlama, kitaplarda yer alan metinlerin seçiminde insancıl ve faydacı kriterlerin kullanılması gibi bilimsel alanda çalışmalar Cumhuriyet Döneminde başlamıştır. Anadili eğitiminde de öteki derslerin öğretiminde bulunduğu gibi hedef, içerik, eğitim durumları ve değerlendirme aşamaları bulunmaktadır. Bu aşamaların planlanması için etkili ve verimli çalışma lazımdır. Türkiye, farklı kültürleri içinde bulunduran bir ulus devlettir. Bu yüzden amaçlar ve öğretim içerikleri yurdun her bölgesine uyacak özelliklere sahip olmalıdır. Anadili eğitiminin hedeflerine ulaşması için yapılacak okuma, dinleme veya konuşma, yazma etkinlikleri öğretilecek dilin iletişimsel görevlerine uygun olarak belirlenir (Çelebi, 2006). Anadili eğitiminde uyulacak esas ilkeleri Özdemir şu şekilde ifade etmiştir: Çocuğun dil dünyası anadili öğretiminde başlangıç noktası olacaktır. Bu dünya çocuğun yakın çevresi, ilgi ve ihtiyaçları ile sınırlıdır. Eğitimin farklı dönemlerinde bu sınır kademeli biçimde genişletilecektir. Anadili öğretiminde etkinlikler kendi aralarında ilişkili bir bütündür. Örneğin konuşma dinlemeyi gerektirir, dinlemek için ise anlamak lazımdır. Anlamak sonucunda ise anlananları söz ve yazıya dökmek gerekir. Ders akışı, etkinlikler arasındaki ilişkiyle sağlanmalıdır. Anadili dersi bilgi dersi olmaktan çok becerilere yönelik bir alışkanlık dersidir. Uygulamak aracılığı ile becerilerin edinimi gerçekleştirilir. Anadili dersi aynı zamanda bireyin kişiliğini kurduğu ve geliştirdiği bir derstir. Bu nedenle derste kullanılacak metinler, yaptırılacak çalışmalar milli bilinci kazanmayı sağlayan, olayları sebep ve sonuçlarıyla birlikte değerlendirebilme yeteneğini geliştiren, dil zevki kazandıran, hayal gücünü besleyen, etkili ve güzel anlatım becerisini geliştirme hedefine yönelik olmalıdır. Anadili dersi kazandırılması gereken bir amaç olduğu gibi aynı zamanda da bir araçtır. Bu açıdan bakılınca her ders bir nevi anadili dersi olarak her öğretmen de anadili öğretmeni olarak görülebilir. Bu sayede yapılan bu benzetme sadece biçimsel olarak kalmaktan kurtulup anadili konusunda devam ettirilip alışkanlığa dönüştürülmesi hedeflenen davranışlar diğer dersleri de kapsar (Özdemir, 1983).

2.1.2. Uzaktan Eğitim

2.1.2.1. Uzaktan Eğitim Tanımları

Alanyazımına baktığımızda uzaktan eğitimin birçok tanımının yapıldığı görülmektedir.

Uzaktan eğitim; öğreten ve öğrenenin farklı ortamlarda bulunduğu, öğrenim süreçlerini kendi hızları ve kapasitelerine uygun olarak ayarlayıp, eğitim teknolojilerinden faydalanıp, verimli ve kaliteli biçimde öğrenme-öğretme faaliyetlerini devam ettirebilecekleri bir eğitim sistemi şeklinde tanımlanmaktadır (Sarıçam, Özdoğan ve Topçuoğlu Ünal, 2020). Uzaktan eğitim, öğretici ile öğrenenin mekânsal olarak birbirinden ayrı olduğu bir eğitim- öğretim şeklidir (Adıyaman, 2001). Uzaktan eğitim, özetle bilişim teknolojilerinden faydalanılarak gerçekleştirilen, mekandan ve zamandan bağımsız, ekonomik ve interaktif bir eğitim biçimidir (Toker Gökçe, 2008).

İşman (2011)'in tanımına göre uzaktan eğitim, öğretici ile öğrenenin ayrı mekânlarda bulunduğu eğitim öğretim faaliyetlerinde e-posta hizmetlerini ve iletişim teknolojilerini kullanarak gerçekleştirilen etkinlikler olarak yer almaktadır.

Uzaktan eğitim kalabalık grupların eğitiminde teknolojiden faydalanır. Ayrıca bireyselleştirilmiş öğretim ve eğitim yöntem tekniklerine uygun faaliyetlerle kişinin kendi başına öğrenmesine de olanak sağlamaktadır (Demirel, 2011).

Alkan (1987)' a göre uzaktan eğitim, birtakım sınırlılıklar sebebiyle örgün eğitim imkanı olmayan kişilere yönelik, eğitim faaliyetlerini yürütenler ile öğrenenler arasında iletişim ve etkileşimin sağlandığı, amaca özel biçimde hazırlanmış eğitim içeriğinin çeşitli platformlarda belirli bir merkezce sağlanan öğretim yöntemidir.

Uşun (2006)' a göre ise uzaktan eğitim, öğrenen ve öğretenin, eğitim – öğretim faaliyetlerinin büyük bölümünün ayrı ortamlarda bulunduğu, alıcı durumunda olan gruba, öğrenme amacı, yaşı, mekânı ve önemi gibi yönlerden bireysel öğrenme, bağımsızlık, esneklik, imkânı sağlayan ve öğrenme-öğretme sürecinde yazılı basılı materyallerle, işitsel ya da görsel-işitsel teknolojilerin kullanıldığı, öğretmen ve öğrenci iletişiminin televizyon ve bilgisayar tabanlı olarak gerçekleştirildiği, programlı planlı ve düzenli eğitim teknolojisi uygulamasıdır.

2.1.2.2. Uzaktan Eğitimin Temel Varsayımları

Yurdakul' a göre uzaktan öğrenmenin temel varsayımları (Yurdakul, 2005) şu şekildedir: 1)

Düzenlenmiş, planlanmış öğrenme, bir öğretmen veya öğretici olmadan gerçekleşebilir. İçsel olarak güdülenmiş olmak, öğrenmede çok önemli şartlardan biridir. Öğrenilecek konular, öğrencilerin mevcut bilişsel şemalarına uyumlu halde düzenlendiğinde öğrenme desteklenir. 2) Eğitim öğretim devam ederken sergilenen davranışların niteliği, insanlar arası ilişkilerin içtenliği öğrencinin duygusal olarak katılımına da yardımcı olur. Öğrenme esnasındaki duygusal katılım, hedeflenen kazanımları edinmeyi ve derin bir öğrenmenin gerçekleşmesini destekler. 3) Öğrenciler ile iletişimde oldukları öğretmen, danışman gibi diğer destekleyici örgütler arasındaki dostça olumlu ilişki hisleri, genel olarak öğrencilerde hem keyifli bir çalışma duygusunu hem de çalışmak için güdülenmeyi destekleyip ve güçlendirir. Zihinsel olarak keyif almak; derin bir öğrenmenin gerçekleşmesini, problem - amaçlı çalışma yöntemlerini kullanmayı ve istenilen hedeflere erişmeyi sağlar. 4) Katılım; öğrenenlerin çalışmalarının amaçlarına erişmeleri için sorumluluk üstlenmeleri, bireysel karar almalarının özendirilmesi ve bu gayeyle yapılan çalışma planları ile amaçların göz önünde bulundurulmasıyla hayata geçirilir. 5) Öğrenmenin gerçekleşmesi, genellikle çalışma esnasında diğer bireylerde merak hissini ortaya çıkaran yardımcı iletişim ile kuvvetlendirilir. Olgunluk; dürtüsel dengeyi, kişinin eğilimleri ile veya istekleri ile uyuşmayan genel sorunları aşma yeterliliğini ve bağımsız olma becerisini meydana çıkarır.

2.1.2.3. Uzaktan Eğitimin Yararları

Öğrencinin sürekli değişen ve yaşam boyu devam eden öğrenme ihtiyaçlarını karşılayabilmekte, ister gelişmiş ülkeler olsun ister gelişmekte olan ülkeler olsun, ülkelerin ulusal gelişimine katkıları sunabilmektedir. Devamlı, hayat boyunca, kendi kendine ve bağımsız öğrenme imkânı sunar. Kendi öğrenmesinin sorumluluğunun kişinin kendisinde bulunması, kişinin girişimcilik yönünü ortaya çıkarıp bilgiye erişmek için kendi başına karar verme yeteneğinin gelişmesini sağlar. Öğrenme ve öğretme süreçlerinde; öğrenenin yaşı, amaçları, ders ortamı, kullanılan yöntem ve teknikler gibi birçok açıdan çok çeşitli seçenekler sunar. Altyapı yatırımları ve başlangıç harcamaları hariç sistem hizmetlerinin sunumu ucuzdur. Gerek kamu kurum veya kuruluşlarında gerekse özel sektörde çalışan kişiler için görevlerini aksatmadan eğitim alabilme, bu eğitimlerini sürdürüp ifa ettikleri iş ya da mesleklerinde kendilerini geliştirebilme ve bu yolla da meslekte yükselme olanağı sunar. Basılmış, etkileşimli, işitsel veya görsel, çok ortamlı gibi farklı öğretme ve öğrenme olanakları barındırır. Uygulanan eğitim programlarının belirli bir standartta yürütülmesini sağlar.

Genellikle uzaktan eğitim, ayrı ortamlarda olan öğrenci, eğitici ve öğretim araç gereçlerinin bilişim ve iletişim teknolojilerinden faydalanarak bir araya getirilmesi şeklinde açıklanmaktadır. Uzaktan eğitim, çeşitli sebeplerle bir eğitim-öğretim kurumuna kaydolamamış bireylere de eğitim alma şansı sunması nedeniyle son zamanlarda bireylere sağlanan eğitim olanaklarını artırması açısından önemli sayılmaktadır. Ayrıca uzaktan eğitim; bilgiyi öğrenen kişinin gereksinimlerine göre kısa sürede güncellenebilir olması, eğitim- öğretim maliyetlerini azaltması, aynı anda çok fazla kişiye eğitim olanağı sağlaması, süreci hızlandırması, iletişim teknolojisi araçlarını etkin ve etkili kullanmayı da içermesi sebebiyle avantajlı bulunmaktadır. Bu yönleriyle hem yurtdışında hem de ülkemizde çoğu üniversitede ve diğer eğitim - öğretim kurumlarında faaliyetlerini gerçekleştirirken birçok uzaktan eğitim uygulaması kullanılmaktadır. Gerek örgün gerek de yaygın eğitimde kullanım oranı günden güne artan uzaktan eğitim, eğitim - öğretimin birçok alanında geleneksel yöntemlere alternatif olarak görülmektedir. Uzaktan eğitimle öğrenciler kendi istedikleri zamanda, ihtiyaç duydukları sıklıkta ve belli bir mekânda bulunma zorunluluğu olmadan ders içeriklerini takip edebilmektedir. Grafikler, iki veya üç boyutlu şekilde hazırlanmış animasyonlar, sesler veya videolarla anında dönüt alınacak biçimde kurgulanmış yapılarla zenginleştirilmiş içeriklerden oluşan bir çalışma ortamı uzaktan eğitimde kullanıcılara daha kalıcı ve eğlenceli bir öğrenme ortamı sunabilir. Ayrıca, internetin sağladığı sanal dünyayla iç içe olacak şekilde uyarlanmış uzaktan eğitim ortamı, öğrencilerin başka kişilerle kolayca iletişime geçmelerine, zamanı yönetebilmelerine, kendi başlarına öğrenmelerine, öğrenme durumlarını düzenlemelerine olanak sunmaktadır. Sanal dünyada, içerik paylaşımında bulunulan sayfalara giren, e-posta gruplarına katılan, kulüplere üye olan ve bu şekilde dünyanın başka yerlerindeki bilgi dağıtıcı birimlerle etkileşimde olan öğrenciler, birçok beceriyi edinmektedirler. Hatta bu süreç ile öğrencilerin bazı yeni bilgilerle karşılaşmaları neticesinde tesadüfi öğrenmeler de olabilmektedir. Bu yöntem sayesinde zaman ve yer kısıtlaması olmayan çoklu ortam uygulamaları barındıran derslerin, konuların anlaşılmasını kolaylaştırdığı, etkin öğrenmeyi desteklediği ifade edilmektedir. Uzaktan eğitim platformları tasarlanırken öğrenciler bakımından gereksinimlerin dikkate alınması, yazılım ve donanım araçlarının kontrol edilmesi, kurum içi ve kurum dışı kaynakların tespit edilmesi ve öğrencilerle ortaklaşa yapılacak etkinliklerin kararlaştırılması yapılacak eğitim faaliyetinin öğrenen merkezli olmasını sağlamaktadır (Tekin, O., Özyaydınlık, 2019).

2.1.2.4. Uzaktan Eğitimin Sınırlılıkları

Bilişsel alandaki kazanımların verilmesine uygun olmasına rağmen, psiko-motor veya duyuşsal bir kazanımı işlerken daha az etkilidir ve uygulama gerektiren derslerde etkili değildir. Eğer öğrencinin kendi kendine öğrenme ve bağımsız bir çalışma alışkanlığı yoksa bu durumdaki öğrenciler için yeterince faydalı olmayabilmektedir. Herhangi bir kurumda çalışan öğrenciler, dinlenmeye ayırdıkları zamanın büyük bir kısmını uzaktan eğitim etkinliklerine ayırmak durumundadırlar. Öğrencilerin birbirleriyle ve öğretmenleriyle karşılıklı iletişimlerinin, etkileşimlerinin yüz yüze ortamlara göre sınırlı olması, kişilerin sosyalleşmesini olumsuz olarak etkileyebilmektedir. Öğrenme ve öğretme süreçlerinde faydalanılan her türlü yazılı ve basılı araç gereçler, radyo ve televizyon aracılığıyla yapılan eğitimlerde bu yayınlar ve internet tabanlı çağdaş iletişim teknolojilerinin kullanıldığı durumlarda dağıtım ve erişimde bazı teknik sorunlarla mali, ulaşım vb. problemler meydana çıkabilmektedir. Bu tür sebeplerle de eğitimde verimlilik düşük olabilmektedir. Eğitim; grafik, animasyon, video, resim, simülasyon gibi görsel ve işitsel olanaklarla desteklendiğinde dahi grup eğitimindeki verimlilik %35- 40'lara kadar çıkabilmektedir. Gruptaki kişi sayısı azaldığında veya eğitim bire bir yapıldığında dahi ise verim ancak %43'lere çıkabilmektedir (Eygü ve Karaman, 2015).

Özgöl ve arkadaşlarının (2017) yaptığı çalışmaya göre ise uzaktan eğitimin yüz yüze eğitime göre bazı üstünlüklerinin olduğu belirtilmiştir. Bunlardan bazıları şöyledir: Öğrenme hızı bakımından daha yavaş ya da hızlı olan bireyler için daha esnek öğrenme imkanı sunması ve öğrenmeye erişiminin kolay olması, uygulamayı yapan kurum açısından maliyeti azaltması, ders başarısını artırmasıdır. Uzaktan eğitimin başarıya erişmesinde öğrencinin hoşnut olması, öğretmen, teknolojik araç gereçler, etkileşim, iletişim ve kurumsal destek sunulması önemlidir. Hatta uzaktan eğitim alan öğrencilerin geçmişte bilgisayar ve bilişim teknolojileri ile ilgili yaşantıları da uzaktan eğitim başarılarını deneyimlerine göre olumlu ya da olumsuz etkilemektedir. Bu sebeple uzaktan eğitime katılacak bireyler için öğretim desteği sunulmasının ve yönergelerin açık, doğru, anlaşılır, düzenli ve ayrıntılı şekilde sunulmasının başarıyı yükselteceği belirtilmektedir. Uzaktan eğitimin olumlu özellikleri olduğu gibi olumsuz özellikleri de vardır. Çalışmada bunlar şu şekilde sıralanmıştır: sosyal iletişimin azlığı, öğretmene ulaşamama, bireysel etkileşimin azlığı, öğreticiye erişememe. Uzaktan eğitimin ekonomik olarak kurulum maliyetinin çok olması, uzaktan eğitim esnasında internete erişimde sorunların meydana gelebilmesi, uzaktan eğitim aracılığıyla duyuşsal ve psiko - motor davranışların verilmesinde zor olması da bilinen olumsuzluklarıdır. Ayrıca

internet üzerinden sunulan uzaktan eğitim sırasında disiplin sorunlarının da yaşanabileceğini belirtilmiştir. Çalışmada uzaktan eğitimin olumsuz yanlarını azaltmak amacıyla altyapı çalışmalarının eğitim - öğretime başlamadan tamamlanması ve bu alanda çıkacak herhangi bir aksaklık durumunda konu ile ilgilenecek, çözüm sunacak uzman bir teknik ekibin bulundurulmasının gerekliliğini belirtilmiştir (Özgöl, ve ark. , 2017).

Alanyazına bakıldığında uzaktan eğitimin birçok tanımının yapıldığı görülmektedir. Uzaktan eğitim; öğreten ve öğrenenin farklı ortamlarda bulunduğu, öğrenim süreçlerini kendi hızları ve kapasitelerine uygun olarak ayarlayıp, eğitim teknolojilerinden faydalanıp, verimli ve kaliteli biçimde öğrenme-öğretme faaliyetlerini devam ettirebilecekleri bir eğitim sistemi şeklinde tanımlanmaktadır (Alkan, 1987). Uzaktan eğitim, öğretici ile öğrenenin mekansal olarak birbirinden ayrı olduğu bir eğitim - öğretim şeklidir (Adıyaman, 2001). Uzaktan eğitim, özetle bilişim teknolojilerinden faydalanılarak gerçekleştirilen, mekandan ve zamandan bağımsız, ekonomik ve interaktif bir eğitim biçimidir (Toker Gökçe, 2008).

İşman (2011)'in tanımına göre uzaktan eğitim, öğretici ile öğrenenin farklı yerlerde bulunduğu eğitim öğretim faaliyetlerinde mail hizmetlerini ve iletişim teknolojilerini kullanarak gerçekleştirilen etkinlikler olarak yer almaktadır.

Uzaktan eğitim kavramının genel olarak yeni eğitim - öğretim olanakları sağlamak, eğitimde herkese eşit fırsatlar sunabilmek, iş ile öğretimi entegre etmek, yaşam boyunca öğrenmeyi desteklemek, eğitim teknolojileri ile eğitim sürecini bütünleştirmek, kişisel ya da toplumsal eğitim olanakları sağlamak, eğitimi ve öğretimi etkili, faydalı ve ucuz maliyetli kılmak gibi hedefleri vardır. Uzaktan eğitim yaş, fiziksel engel ya da hastalık, mekansal uzaklık, vakit, ailevi durumlar, maddi sıkıntı gibi birtakım sebeplerle örgün öğretim kurumlarında yüz yüze devam ettirilemeyen eğitim-öğretimin devamlılığının sağlanması amacıyla öğrenenlere basılı materyallerle ya da görsel- işitsel ve elektronik araçlar aracılığıyla eğitim-öğretim olanağı sağlayan bir öğretim yöntemidir.

Her öğretim yönteminin kendine has kullanım özellikleri vardır ve bir yöntem adına her zaman tüm öğrenciler için uygundur ve kullanışlıdır, verimlidir denilemez. Kullanılacak yöntem belirlenirken mevcut şartlar, eğitimi alacak olan öğrenciler gibi yöntem belirlememizi etkileyen bazı değişkenler bulunmaktadır. Tüm bu yöntemlerin kendi içinde olumlu ya da olumsuz yanları olmakla beraber uzaktan eğitimin de olumlu ve olumsuz birçok özelliği bulunmaktadır.

Özellikle yüz yüze eğitim ile karşılaştırıldığında uzaktan eğitimin önemli olumlu yanları dikkat çekmektedir. Uzaktan eğitimin olumlu yanlarından en önemlisi sayılabilecek özelliği, aynı zaman ve aynı mekânda bir arada olma zorunluluğunu ortadan kaldırarak geniş

toplumsal kesimlere bilgiye ulaşma olanağı sağlar. Eğitim – öğretim ortamına da zenginlik ve esneklik getirerek öğrenenlerin devamlı ve bağımsız bir biçimde kendi öğrenme hızında ilerleyip öğrenmelerine imkan sunar. Uzaktan öğretim bilişim ve iletişim teknolojileriyle aranan bilgiye hızlı ve kolay erişilmesine olanak sunar, eğitim için harcanan maliyeti azaltır, esnek ve nesnel bir ölçme değerlendirme imkanı sunar. Teknolojinin eğitime uyarlanması ve birlikte kullanılması sonucu daha gelişmiş şekillerde gerçekleştirilen uzaktan eğitimin doğası gereği bazı olumsuzlukları da yanında barındırmaktadır (Devran ve Elitaş, 2017).

2.1.2.5. Uzaktan Öğretim ve Uzaktan Öğretme

Genellikle uzaktan eğitimi ifade etmek amacıyla uzaktan öğretim ya da uzaktan öğretme ifadeleri kullanılmaktadır. Öğretici ve öğrenenlerin mekânsal uzaklıkları sebebiyle, kullanılan bütün bu öğretim yöntem ve teknikler destekleyici ve aracı birtakım elektronik araçlar ve yazılı materyallere bağlıdır. Uzaktan öğrenim ya da öğretim, öğrenciyi merkeze alan bir terimdir ve genel olarak eğitim kurumunun rolünü ihmal etmeye eğilimlidir. Bu durumda uzaktan öğretimin esas aldığı şey, öğretmenin merkezde olmasıdır diyebiliriz.

2.1.2.6. Uzaktan Öğrenim ya da Uzaktan Öğrenme

Günlük hayatta uzaktan eğitim ve öğretim ifadeleri genellikle birbirlerinin yerlerini alırlar. “Öğretmenler eğitimin devamlılığını sağlamaktan öğrenciler de kendi öğrenmelerini gerçekleştirmekten sorumludur” ifadesi sayesinde bu iki kavramın birbirinin yerlerini tutmayacağı gerçeği ifade edilmiştir. Uzaktan öğrenim diğer bir deyişle uzaktan eğitimin sonucudur. Öğrenme - öğretme sürecinin sonunda öğrenciden göstermesi beklenen her tür ürüne öğrenme deniğinden, uzaktan öğrenme, eğitim durumlarının öğrenci bakış açısından yorumlanmasıdır. Uzaktan öğrenim, bilgiye ulaşılacak herhangi bir medya aracılığı ile öğrenenin kendi başına çalışmasını ifade etmekte ve öğrenme durumları bakımından uzaktan eğitime göre daha fazla çeşitlilik barındırmaktadır (Verduin ve Clark, 1994).

2.1.2.7. Dünyada Uzaktan Eğitim

Dünyada uzaktan eğitim faaliyetini ilk kez İngiltere’de 1840’ta Isaac Pitman’ın başlattığı kabul edilmektedir (Mshvidobadze ve Gogoladze, 2012). İsaacPitman , İngiltere’de yaşayan bir stenografıdır. Pitman, mektuplaşmak suretiyle steno dersleri vermeye başlamıştır. Pitman, uzaktan eğitim faaliyetlerinde öğrencilerine İncil’de yer alan kısa bölümleri steno ile

yazmayı öğretmiş ve bunun sonunda da başarılarını not ile değerlendirmiştir. Charles Toussaint ve Gustav Langenscheidt ise 1856 yılında Almanya’da bir dil okulu açmışlardır. Bu okulda uzaktan eğitim yapılmakta ve öğretim malzemeleri yayımlanmaktaydı (Schlosser ve Simonson, 2009). Bu okulun açılması uzaktan eğitim faaliyetlerinde ilk kurumsal girişim sayılmaktadır. Çağımızda uzaktan eğitim faaliyetleri her yaş düzeyi ve her eğitim seviyesi için uygulanmaktadır. Fakat bu faaliyetlerin büyük çoğunluğu yükseköğretim düzeyinde eğitime yöneliktir (Can, 2004).

Okullarda yüz yüze eğitimin sonlandırılması, ülkeleri eğitim- öğretimin devamlılığını sağlamak için yeni bir şeyler yapmaya zorlamakta, bütün dünyada yeni bir sistem biçimlenmekte, ülkeler aralıksız bir şekilde öğretime devam etmek amacıyla çözümler bulmaktadır. Bununla beraber, eğitim-öğretimin kalitesi büyük oranda dijital erişimin kalite ve seviyesiyle orantılıdır. Koronavirüs salgınının görüldüğü bütün ülkeler açısından öncelikli hedeflerinin en önemlilerinden biri, eğitim - öğretimin kesintiye uğramasına izin vermeden devamını sağlamaya çalışmak olmuştur. Pandemi süresince, ülkelerin çoğunlukla değişik teknolojik alt yapılarla desteklenen hali hazırda kullanılan uzaktan eğitim imkanlarını yaygınlaştırmaya çalıştıkları görülmektedir. Chang ve Satako (2020)’ya göre, hemen hemen tüm ülkeler, okullardaki yöneticiler ve öğretmenler, velileriyle ve öğrencileriyle iletişimlerini desteklemek ve kuvvetlendirmek amacıyla kullanılan uygulamalara ek olarak canlı dersler ve çevrimiçi kurslar düzenlemektedirler. Salgın nedeniyle Arjantin, Çin, Hırvatistan, Mısır, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Fransa, Yunanistan, Japonya, Portekiz, İtalya, Meksika, Kore Cumhuriyeti, Amerika Birleşik Devletleri, Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri gibi bazı ülkelerde öğrenmenin sürekliliği için internet aracılığıyla çevrim içi uygulamaların kullanıldığını, Arjantin, İspanya, Kosta Rika, Fransa, Hırvatistan, Çin, İran İslam Cumhuriyeti, Meksika, Kore Cumhuriyeti, Senegal, Ruanda, Suudi Arabistan, Vietnam, Peru ve Tayland gibi bazı ülkelerde televizyon ve farklı medya kaynakları aracılığıyla öğrenme içeriklerinin sunulduğunu fakat bazı ülkelerde ise (Tayland, Kosta Rika ve İran İslam Cumhuriyeti) öğrenciler ile öğretmenlerin iletişimini devam ettirmek için mevcut platformların kullanıldığı belirtilmektedir. Örneğin Suudi Arabistan’da çevrimiçi eğitim plan ve programlarını eğitim camiasına ulaştırmak, bütün paydaşları harekete geçirmek amacıyla devlet kurumları, yöneticiler, veliler, öğrenci ve öğretmenleri de kapsayacak şekilde bütün hedef gruplar için uzaktan eğitim hakkında iletişim stratejileri ve farkındalık kampanyaları başlatmak için uzaktan öğretimde öğrenme ile ilgili bilgileri düzenli olarak paylaşmak için ilgili bakanlığın resmi twitter hesabı kullanılmıştır. Çin’in komşusu Moğolistan’da

UNESCO 2020 verilerine göre bütün eğitim uygulamaları 26 Ocak 2020' de sona erdirilerek öğrenciler, veliler ve öğretmenler için Moğolca, Tuvanca, Kazakça ve İşaret dili biçiminde, farklı dillerde hazırlanan çevrim içi kurslar ile tele dersler günlük olarak 16 televizyon kanalı aracılığıyla yayımlamıştır. Ayrıca pandemiden daha az etkilenilmesi amacıyla eğitimdeki bu tedbirlere ilave olarak Moğolistan'ın, 26 Ocak sonrasında toplam 206 ders kitabıyla 480 online kursu çevrimiçi olarak kullanıcılara sunduğu belirtilmektedir. Kovid-19 salgını sebebiyle Çin, Amerika Birleşik Devletleri, İspanya, Kore, İtalya, Fransa, Türkiye ile Almanya başta olmak üzere, birçok ülke yüz yüze eğitime ara vermek durumunda kalmıştır. Dünya genelinde yüz yüze eğitim – öğretim uygulamalarının devam ettirilememesi nedeniyle bir çözüm yolu olarak açık ve uzaktan eğitim platformları aracılığıyla yapılan eğitim – öğretim temel bir öğrenme kaynağı olarak uygulanarak milyonlarca insan bu yolla eğitim-öğretimine devam etmeye başlamıştır.

2.1.2.8. Türkiye’de Uzaktan Eğitim

Konuyu tarihsel bir bakış açısıyla ele almak Türk eğitim sistemi içinde uzaktan eğitimin nasıl bir durumda bulunduğunu daha iyi değerlendirebilmek için faydalı olacaktır. Son iki asırlık Türk tarihi yapı bakımından ve toplumsal olarak bir dönüşümün içine girilen çağdaşlaşmanın yaşandığı bir tarihtir. Osmanlı Devleti tarafından çağdaşlaşma, yenilik amacıyla orduda başlatılan ilk sınırlı değişiklikleri gördüğümüz ıslahat hareketinin ardından Cumhuriyet Devrinde, Atatürk ile beraber inkılâba dönüşmüştür (Özdil, 1986). 1982 yılında uygulamaya konan 2547 sayılı Yüksek Öğretim Yasası aracılığıyla Anadolu Üniversitesi içinde bir Açık öğretim Fakültesi oluşturulmuştur. Onuncu Milli Eğitim Şûrası'nda verilen karar gereği örgün eğitimi tamamlayıcı ve destekleyici olarak yaygın eğitimin geliştirilmesi tavsiye edilmiştir. Ardından yükseköğretimin uzaktan yapılması görevi 2547 nolu yasaya göre üniversitelere verilmiştir. Bu uygulama ülkemizde uzaktan eğitimin yaygınlaşp ilerlemesi bakımından ve iletişim teknolojilerinin işe koşulması açısından önemli bir gelişmedir (İşman, 2011).

Yurdumuzda 1932'den 1960'lara değin uzaktan eğitim önce kavramsal açıdan tartışılmıştır. 1970'li senelerin ardından ortaöğretim seviyesinde uzaktan eğitim uygulamaları yapılmış, birtakım deneyimler edinilmiş ve az olsa da ilerleme kaydedilmiştir. 1980 senesinden sonra uzaktan eğitime yönelik bu uygulamalar Anadolu Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi'nin de açılması ile yükseköğretim kademesine taşınmıştır. Uzaktan eğitim 1980 ve 1990'lı senelerde ilk, orta ve yükseköğretim seviyesinde gelişmiş ve büyük öğrenci kitlelerini

içerisine alan bir sistem haline dönüşmüştür (Bozkurt,2017). Ekonomik olması, sürekli erişim olanağı, bireysel hız, mekândan bağımsız olması gibi birtakım avantajları nedeniyle uzaktan eğitim sistemi isteğe bağlı şekilde uygulanırken; pandemi gibi birtakım olağanüstü nedenlerle zorunlu olarak bu sisteme geçilmiştir. 2019 senesinin Aralık ayında Çin'in Hubei Eyaleti'nin Vuhan şehrinde Kovid-19 adıyla bilinen virüsün meydana çıkması ve kısa zamanda bütün dünyada etkisini göstermesi nedeniyle bazı önlemler alınmıştır. Dünya Sağlık Örgütü'nce (World Health Organization) pandemi ilan edilen bu durumun daha çok yayılmasını engellemek amacıyla bazı ülkelerde kısmi bazılarında ülke genelinde örgün eğitime ara verilmesi tedbiri uygulanmıştır. 2020 yılının 31 Mart günü itibariyle dünya genelinde 185 ülkede başka eğitim yolları kullanılmaya başlanarak örgün eğitime ara verilmiştir. Ülkemizde ise 23 Marttan itibaren uzaktan eğitim sistemi uygulanmaya başlanmıştır. Televizyon (TRT EBA TV Lise, TRT EBA TV Ortaokul, TRT EBA TV İlkokul) ve internet üzerinden EBA (Eğitim Bilişim Ağı) aracılığıyla süreç devam ettirilmiştir. Uzaktan eğitim sistemin böyle ani biçimde kullanılmaya başlamasıyla sistemin iş görme yetisi ve uygunluğu da tartışma konusu olmuştur (Sarıçam ve ark, 2020).

Ayrıntılı ifade etmek gerekirse; Türkiye'de 11 Mart 2020'de ilk Kovid-19 vakasının tespit edilmesinden sonra Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından alınan tedbirlere yönelik açıklama yapılmıştır (MEB, 2020). Tüm sınıf düzeylerinde uzaktan eğitime geçiş için hazırlıklar başlatılmış, kararın resmî ve özel bütün seviyelerdeki kurumları kapsadığı belirtilmiştir. Başlangıçta kısa bir zaman aralığında olacağı düşünülen bu uygulamada, salgındaki artış sebebiyle birkaç kez uzatmaya gidilmiştir. Yüksek Öğretim Kurulu, 13 Mart 2020'de bir bilgi notu yayımlayarak uzaktan eğitime yönelik kararını açıklamıştır. Buna göre "7, Uzaktan öğretimle ilgili usul ve esaslara göre açılmış, hâlihazırda uzaktan eğitimle yürütülmekte olan programların, uygulamalı ve yüz yüze eğitimleri hariç olmak üzere, eğitimlerine devam etmesine" karar verilmiştir (YÖK, 2020). 2019-2020 eğitim öğretim yılının bu biçimde tamamlanmıştır. 2020-2021 eğitim öğretim yılı başında hastalığın bulaşıcılık hızının azalması göz önüne alınarak öğrencilerin okul ortamından uzak katıldıkları eğitim öğretim düzeninde oluşacak tahribat değerlendirilmiştir. Böylelikle kademeli ve seyreltilmiş biçimde hibrit bir eğitim-öğretim modeli uygulamaya konulmuştur. Önce 1, 8 ve 12. Sınıf kademelerinde haftanın belirli günleri ve mevcutları azaltılmış sınıflarda eğitim öğretim başlatılmıştır. Sonrasındaysa 2, 3, 4, 5 ve 9. Sınıf kademeleri de benzer biçimde uygulamaya dahil edilmiştir. Fakat güz döneminde tekrar artan vaka sayıları nedeniyle 17 Kasım 2020' de T. C. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığınca yapılan açıklamayla yüz yüze eğitime tekrar ara verilip 4 Ocak 2021' e kadar özel ve resmi

okullarda tüm kademelerde uzaktan eğitim uygulanmaya başlanmıştır. Hastalığın bulaşma hızındaki artış T. C. Sağlık Bakanlığı Bilim Kurulunca değerlendirilmiş ve yeni önlemlerin alınmasına karar verilmiştir. Bu önlemler gereğince özel ve resmi her türdeki eğitim kurumunda yüz yüze eğitime başlanmayacağı, ilköğretim ve ortaöğretim seviyesindeki bütün eğitim-öğretim kurumlarında 22 Ocak 2021’de başlayacak yarıyıl tatiline kadar eğitim-öğretimin uzaktan eğitim şeklinde devam edeceği açıklanmıştır.

Kovid-19 pandemisinden bağımsız olarak düşünüldüğündeyse Anadolu Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Kocaeli Üniversitesi, Sakarya Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, İnönü Üniversitesi gibi çoğu üniversitede uzaktan eğitim programları yer almakta ve dersler uzaktan eğitimle etkileşimli sınıf ortamlarında işlenmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı gelişen teknolojiyi takip ederek Fatih Projesi, Eğitim Bilişim Ağı (EBA)’nın kapasite, bağlantı hızı, içerik gibi konularda güncellenerek daha iyi duruma getirilmesi, derslere bağlanmakta cihaz eksikliği bulunan öğrenciler için tablet bilgisayarlar temin edilmesi gibi bazı uygulamalarla eğitimde online uygulamaların alt yapısını sağlamlaştırmıştır (Bayburtlu, 2020). Mektup ile başlayan ve zamanımızda gelişmiş teknolojik yazılım ve donanım araçları ile yapılan uzaktan eğitime gelinceye kadar uzanan süreçte uzaktan eğitimin başlangıcı dünyada 1700’lü senelere, yurdumuzda ise 1900’lü senelere dayanmaktadır. 1728’de Boston Gazetesi’nde yayımlanan steno derslerinin uzaktan eğitim ile yapılacağına yönelik duyuru bu alanda önemli bir ilerleme olarak değerlendirilmektedir. 1833 senesinde mektuplar aracılığıyla öğrenim gerçekleştirileceğinin duyurulduğu bir ilan ile de bu alanda önemli bir ilerleme kaydedilmiştir. Ülkemizde ise eğitim - öğretim kurumlarının fiziki açıdan eksiklikleri gibi problemlerinin de bulunduğu ve eğitimin genel problemlerine çözüm bulunmaya çalışıldığı bir süreçte 1927 senesinde mektup aracılığıyla öğretim yapılmasının çözüm olarak ortaya konulması ile uzaktan eğitime yönelik ilk uygulamalara başlanmıştır. 1950’li yıllara gelindiğinde yabancı dil öğretimi ile mesleki eğitim alanlarında uzaktan eğitim özendirilmiştir, 1968 senesine gelindiğinde Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumunun açılmasıyla uzaktan eğitim yapılırken televizyon teknolojisinden faydalanmak için çalışmalar başlatılmıştır. Anadolu Üniversitesi 1982 yılında Açık Öğretim Fakültesi ile resmi olarak hizmete başlamıştır, ardından 1990’lı yıllara gelindiğinde üniversitelerdeki web tabanlı uygulamalar aracılığıyla yürütülecek olan uzaktan eğitim çalışmaları hızlandırılmıştır. Son senelerdeyse uzaktan eğitim ile eğitim – öğretim ülkemizde oldukça yaygınlaşmış ve gelişmiş ve bununla birlikte Kovid-19 pandemisi sürecinde de eğitim öğretim EBA uygulaması ve EBA TV ile uzaktan olarak devam ettirilmiş sonrasında 2020-

2021 eğitim öğretim döneminde Milli Eğitim Bakanlığı tarafından Zoom programı benzeri ücretsiz görüntülü görüşme uygulamalarına da uzaktan eğitimin desteklenmesini sağlamak amacıyla izin verilmiştir (Sarıçam ve ark, 2020).

2.1.2.9. Uzaktan Eğitim Uygulama Modelleri

Uzaktan eğitim bütünüyle eş anlamlı olmayan farklı kavramları barındırır (Kaya, 2002, 10-11). Kaya' ya göre bazıları şu şekilde sıralanmıştır:

Mektup Aracılığı ile Uzaktan Eğitim: Tek haberleşme yöntemi olan posta aracılığıyla ulaştırılan mektuplar ile yapılan yazılı iletişim uzaktan eğitimin başlangıç zamanlarında kullanılmıştır. Öğretmen ve öğrencinin karşılıklı mektuplaşması aracılığıyla yapılan bu eğitim – öğretimin adı olan mektup ile eğitim terimi teknolojinin gelişmeye başlamasıyla farklı iletişim araçlarının kitlelerce kullanılmaya başlanması sonucu 1990'lı seneler ve sonlarında uzaktan eğitim işlevini yerine getiremez hale gelmiştir. Mektup aracılığıyla eğitimin çağımızda uzaktan eğitimde yeri ise gönüllü veya mecburi toplantıların gerekli görülmediği durumlarda faydalanılan mail aracılığıyla düzenlenen bir eğitim şeklindedir.

Evde Çalışma: Bu sözcük grubuysa Amerika Birleşik Devletleri' nde yüksek öğretim dışında kalan “mesleki ve teknik eğitim alanındaki uzaktan eğitim uygulamaları” yerine kullanılmıştır. Genel bir ifadeyle ele alındığında, ayrı mekandaki öğrencilerin, evde herhangi bir yerde çalıştıklarını ifade etmektedir.

Bağımsız Çalışma: Bireysel öğrenimi, mektupla eğitimi, radyo ve televizyonla öğretimi ve açık eğitimi de içinde barındıran bir terimdir. Amerika'da üniversite seviyesindeki uzaktan programları için de kullanılmaktadır.

Dış Çalışma: Avustralya'da yaygın olarak kullanılan bu sistemde ise öğrenciler kendi imkanları ile çalışırlar ve yüksek öğretim kurumlarında yüz yüze eğitim alırlar fakat devam zorunluluğu olmadan öğrenim görürler.

Yayınlanan Eğitim: Son zamanlarda sıklıkla duyduğumuz bir diğer kavram da “yayınlanan eğitim” kavramıdır. Eğitimde verimli sonuçlara ulaşmak için eğitimin yayınlanması kastedilmektedir. Bunun için de kullanılan yöntemlerin birbiriyle işbirliği oluşturacak şekilde birleştirilip bu hedefi gerçekleştirmeye hizmet etmesidir (Eygü ve Karaman, 2015).

Öğrenmenin temel ögesi iletişim ve etkileşimdir ve bütün öğrenmeler gibi uzaktan eğitimdeki öğrenmelerde de önemlidir. İletişim yöntemlerine göre bakıldığında ; öğrenme – öğretme etkinliklerinin yapıldığı öğretici ile öğrenen ve öğrenen ile öğrenenler arasında iletişim tek taraflıdır. Bunun sonucu olarak da öğrenen ve öğretici kendi aralarında,

birbirlerine soru sormazlar. Tek yönlü iletişimin olduğu sistemde eğitim hizmetlerinin televizyon, mektup, elektronik posta, radyo aracılığıyla sunulduğu çeşitli örnekler vardır. Çift yönlü olarak iletişim olanağı olmayan öğrenciler bilgisayarlarından internete bağlanarak derslerini izleyip dinleyip anlamaya, öğrenmeye çalışırlar (İşman, 1998:19-21). İletişim sisteminin çift yönlü olduğu durumlarda ise öğrenen ile öğreticinin eğitim durumlarının hayata geçtiği ortamlarda kullanılan araca göre sesli ya da görüntülü biçimde iletişimde buldukları bir sistem mevcuttur. Çift yönlü iletişim sistemi dünyada birçok ülkede ilkokuldan üniversiteye kadar bütün eğitim kademelerinde kullanılmıştır. Bu iletişim sisteminde eğitim öğretim faaliyetleri radyo konferans yolu ile, televizyon konferans yoluyla ya da bilgisayar konferansları şeklinde gerçekleştirilmektedir. Uzaktan eğitim modellerinin hangisinin kullanılıyor olması ülkelerdeki mevcut iletişim teknolojilerinin gelişmişliklerine göre farklılaşmaktadır (İşman, 1998:21-23). Uzaktan eğitim sistemi tarihi gelişimi bakımından bölümlere ayrılmıştır. Başlangıç evresi diyebileceğimiz en eski bölüm yazışmalar modelidir. Ardından çoklu ortamlı model gelmektedir. Bu modelde öğretim materyallerinin öğrencilere farklı formatlarda iletilmesi; basılı olarak kitapların ulaştırılması, bilgisayar disklerinin dağıtımını aracılığıyla öğretim materyallerinin ulaştırılması şeklinde, ses bandı biçiminde ya da video kasetler dağıtılması yoluyla öğretim gerçekleştirilmektedir. Üçüncü kuşak diye nitelendirilen tele öğrenim modelinde ise video yayını ile video konferansların, TV ile radyonun yer aldığını görüyoruz. Esnek bir öğrenim modeli olan dördüncü kuşakta ise sunulan öğrenim materyalleri, çevrimiçi biçimde erişime açık olup internet aracılığıyla sağlanmaktadır. Son olarak ortaya çıkan beşinci kuşak model ise bir önceki dönemde yer alan esnek öğrenme modeline göre daha gelişmiş bir modeldir. Bu model öğrenenler için etkileşim kurabilecekleri ve zamandaş bir ortam sunmaktadır (Caladine ve Taylor, 2001).

California Uzaktan Eğitim Projesi (CDLP) ise eğitim ve öğretimi gerçekleştirmek için öğrencilerle, kullanacakları eğitim materyallerine ulaşımını sağlayan aracı bir eğitim sistemidir, şeklinde bir tanımlama yapmaktadır. Herhangi bir eğitim kurumunda kaydı olmayan bireyler için eğitime erişim imkanı sunar ve mevcut öğrencilerin eğitim öğretim olanaklarını artırabilir. İlerleyen yeni teknolojiler aracılığıyla gelişecek olan uygulama şimdilik hali hazırdaki kaynakların kullanımıyla devam eden bir süreçtir (California Distance Learning Project, 2010).

Çağımızda bilgi alış verişinde kullanılan yol ve yöntemler, uzaktan eğitimin her seviyesinde kullanılan öğrenme ve öğretme yöntem tekniklerini hızlı bir şekilde değiştirecek olup bu sahalarda bir çığır açmaktadır. Bu sahalardan biri de insanların artık ihtiyaç duydukları

bilgiye daha kolay bir şekilde ulaşacak olmasıdır (Thomas, Larson, Clift ve Levin, 1996).

2.1.3. Uzaktan Eğitim ve Yabancı/ İkinci Dil Öğretimi

Uzaktan eğitim yöntemi ile yabancı bir dili öğretirken öteki alanlardaki gibi bunun da temel öğeleri vardır. Bunlar öğretmen, öğrenci ve bir öğrenme ortamıdır. Yabancı dil öğrenmenin de birden çok yöntemi vardır. Uzaktan eğitim yöntemiyle yapılan dil öğretimi örneklerinden bazıları aşağıdaki gibidir:

Kendi kendine dil öğrenme: Bu yöntem video kasetleri, kitapları, ses kasetlerini ve cd' leri barındırır. Hemen hemen her dile yönelik bu çeşit araç – gereç kütüphanelerde veya kırtasiyelerde bulunabilir. Dil öğrenen kişi bu tür materyallerle kendi kendine bire bir çalışır. Sonunda da öğrenme düzeyini kendisi ölçer.

Televizyon ve Radyo Yayınları: Birçok radyo ve televizyon kurumu dil öğrenme kursları yayınlamaktadır.

Web Siteleri: Gün geçtikçe içeriğinde ses ve videoların da bulunduğu yabancı dil dersi sunan site sayısında artış gözlenmektedir. Teknolojik gelişmelere bağlı olarak bu sitelerde gerçek kişilerle etkileşim de sağlanabilmektedir.

2.1.3.1. Dünyada Uzaktan Eğitim Yöntemiyle Dil Öğretimi

Kaynaklar incelendiğinde dünyada eskiden beri birçok ülkede uzaktan eğitim yöntemi ile dil öğretildiği veya öğrenildiği görülmektedir. Örneğin İngiltere'de 1980'li yıllarda Ulusal British Program kapsamında bir uygulama başlatılarak radyo ve televizyon aracılığıyla Fransızca öğretilmiştir. Programa katılan öğrenciler programla ilgili bir dergi çıkarmış, küçük çalışma ve konuşma grupları oluşturmuş, telefon aracılığıyla soru cevap etkinlikleriyle karşılıklı iletişim kurmuşlardır (Rybak, 1984)

Kanada'da ikinci dil olarak İngilizce öğretmek için telefon aracılığıyla evde çalışma sistemi uygulanmıştır. Bu sistemde öğrenciler video kasetleri de bulunan bir kitaptan kendi kendilerine çalışmakta ve ünite sonlarında öğretmen telefon ile dönüt sağlamaktadır. 1988 senesinde bu programa yönelik yapılan bir değerlendirmeye göre telefonda pratik yapma olanağı bulan öğrenciler ve öğretmenlerinin uygulamadan memnun oldukları sonucuna ulaşılmıştır (Selman, 1988).

Uzaktan eğitim yöntemiyle dil öğretimi örneklerinden biri de Türkiye' de de kullanılan

Avrupa Konseyi'nin "Look Ahead" serisidir. Dünyada kendi kendine dil öğrenme seti olarak kullanılan bu set içinde 6 tane video kaset, 10 dakikalık toplam 60 radyo tiyatrosu ve 8 tane ses kaseti barındırmaktadır. Setin eğitimlerini tamamlayanlar Cambridge Üniversitesinin uyguladığı KET-PET sınavlarına girebilmektedir (Adıyaman, 2001).

Ayrıca kaynak taraması yapıldığında da öğretmenlerinin uluslararası geçerliliği bulunan İngiliz dil derneklerinin sertifikaları olan IATEFL ve TESOL sertifikalarına sahip olduğu birçok internet sitesi, online dil okulu ya da dil öğrenme uygulamasının varlığı göze çarpmaktadır. Cambly, Novakid, Open English, Preply, Konuşarak Öğren, Skype Tutors, English Tutors, Duolingo, Busuu, Hello Talk, Memrise, Speaky, HiNative, Mindsnacks, Google Translate, Babbel, Rosetta Stone, (How to) Pronounce, Quizlet, Lingualift ve Brainspace gibi site ve uygulamalar bunlardan bazılarıdır.

2.1.3.2. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın Özel Amaçları

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda belirtilen Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ve Temel İlkeleri uyarınca 2019 yılında planlanan Türkçe Dersi Öğretim Programı ile aşağıdaki kazanımların gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır: Eğitim öğretim sürecinde öğrencilere dinleme ya da izleme okuma ve yazma ile konuşma becerilerinin kazandırılıp geliştirilmesi, öğrencilerin Türkçeyi, bilinçli ve doğru bir biçimde konuşma , yazma kurallarını dikkate alarak özenli olarak kullanmalarının sağlanması, öğrencilerin okudukların veya dinleyip izlediklerinden yola çıkarak söz varlığını genişletip dil zevki ve dil bilincine varmalarının; duyu ve hayal dünyaları ile düşüncelerini geliştirmelerinin sağlanması, öğrencilerin okuma - yazma alışkanlığını ve okuma – yazma sevgisini edinmelerinin sağlanması, öğrencilerin duyu ve düşünceleri ile herhangi bir konudaki fikirlerini sözlü ya da yazılı olacak biçimde etkili ve anlaşılır şekilde ifadelerinin sağlanması, öğrencilerin bir bilgiyi araştırma,onu keşfetme ve yorumlama ardından da zihinlerinde bu bilgileri yapılandırma becerilerinin geliştirilmesi, öğrencilerin herhangi bir bilgiye ulaşmak için basılı materyaller ve çoklu medya kaynaklarını kullanabilmesi, öğrencilerin karşılaştıkları bilgileri düzenleme, bu bilgilerin doğruluğunu sorgulama,ihtiyaç anında bunları kullanma ve eldeki bilgilere dayanarak yeni bilgiler üretme yeteneklerinin geliştirilmesi, öğrencilerin okuduklarını anlamaları, değerlendirme yapmaları ve sorgulamalarının gerçekleştirilmesi, öğrencilerin millî, manevi değerleri, sosyal ve ahlaki değerlerle kültürel ve sosyal değerleri dikkate almasının kazandırılması, öğrencilerde millî bilincin geliştirilmesi, Türk dünyasına ve dünyadaki diğer milletlere ait kültür ve sanatın eserlerini incelemek yoluyla estetik ve sanatsal değerlerin farkına varmaları hedeflenmiştir.

1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanununa göre 2019 yılında hazırlanan Türkçe Dersi Öğretim Programına baktığımızda dil öğretiminde öğrenme ve öğretme yaklaşımının şu şekilde olması gerektiği belirtilmiştir: Dil öğrenimi doğrusal fazlar halinde süren bir etkinlik olmadığı için dört temel dil becerisi diye ifade ettiğimiz okuma, yazma, konuşma, dinleme becerilerinin edinilmesini sağlarken yalnız bir tane öğrenme – öğretme yaklaşımından faydalanılmamalıdır. Birden çok yöntem ve teknik bir denge içinde birlikte kullanılmalıdır, ifadelerine yer verilmiştir. Eğitim – öğretim süreci planlanırken öğrencilerin hazır bulunuşlukları, ön öğrenme düzeyleri, öğrenme ihtiyaçları ve şekilleri, buldukları sosyal ve kültürel çevrenin şartları gibi etmenler dikkate alınmalıdır. Ders içinde uygulanan yaklaşım ve etkinlikler ön öğrenmeleri harekete geçirip yanlış ya da eksik öğrenmeleri gidermeli, öğrencilerin ilgilerini çekip onları sınıfta ya da günlük hayatlarında derste öğrendikleriyle ilgili uygulamalar yapmaya yönlentmelidir. Öğrenilenlerin öğrenciler tarafından anlamlandırılıp kendi hayatlarıyla ilişkilendirilmesi ve öğrendiklerinin kalıcı olmasını sağlamak için ders içinde öğrencilerin aktif katılımını gerektiren etkinlikler yapılmalıdır. Bu yolla öğrenciler öğrenme için olumlu tutumlar besleyecektir. Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere yönelik onların mevcut durumları, kişisel özellikleri ve ihtiyaçları dikkate alınarak Türkçe Dersi Öğretim Programı doğrultusunda “Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı (BEP)” hazırlanarak uygulamaya konulmalıdır. Öğretim süresince imkanlar dahilinde hem öğretim stratejilerinin çeşitlendirmek hem de öğrencilerin öğrenmelerini desteklemek amacıyla bilişim teknolojilerinden faydalanılmalı ve öğrenciler de bu konuda yönlendirilmelidir. Ders işlenişi sırasında güvenli internet ve gizlilik konularında önlemler alınıp bütünlük ve erişilebilirlik konularına dikkat ederek görsel iletişim araçları kullanılmalıdır. İnternet kaynaklı materyallerin kullanımında etik ve intihal kurallarına dikkat edilmelidir. 2019 yılında hazırlanan Türkçe dersi öğretim programında ölçme ve değerlendirmenin sürekli olması gerektiği belirtilmiştir. Öğrenci özelliklerinin tanınması için yapılan değerlendirme başlangıç aşamasında hedeflerin belirlenmesini, eğitim öğretim devam ederken yapılan değerlendirme hem öğrenciye hem de öğretmene işleyişle ilgili dönüt verir, süreç sonunda yapılan ölçme değerlendirme ise kazanımların ne düzeyde verilebildiği, hangi alanlarda aksamalar olduğu ve nerelerde değişim gerekli olduğu konularında karar vermeyi kolaylaştırır. Öğrenme güçlüğü olan öğrencilerin ilerleme durumlarının ne düzeyde olduğunun görülmesi açısından sürekli değerlendirme yapmak önemlidir. Ölçme değerlendirme eğitim – öğretimin ayrılmaz bir parçasıdır. Özellikle ilkökul 1, 2, 3. Sınıflar için performans temelli bir yaklaşımla süreç değerlendirme yapılmalıdır. Öğrencinin performansına yönelik edinilen bulgular ile bir yargıya

varılmamalıdır. Bulgular tanı için kullanılmalıdır. Ölçme değerlendirme için değerlendirme ölçekleri, kontrol listeleri, dereceli puanlama araçları gibi yapılandırılmış gözlem formları kullanılmalıdır. Bilişsel becerilerin yanında öğrencilerin okumalarının akıcılığı, kalemi doğru tutup tutamadıkları, yazılarının düzgünlüğü, telaffuzları gibi psikomotor becerilerinin ve iş birliği, çaba, sorumluluk, başkalarına saygı, aktif katılım gibi duyuşsal özellikteki becerilerinin gözlemlenmesine olanak veren ölçütler yer almalıdır. Öğrencilere olumlu geri bildirimlerle performansları hakkında bilgi verilmelidir. Eksikleri, hatalı öğrenmeleri öğrencileri birbiriyle kıyaslamadan ifade edilmelidir. Öğrenme sorumluluğu kazanmaları amacıyla öğrencilerin az maddeli öz değerlendirme formları aracılığıyla öz değerlendirme yapmaları sağlanmalıdır. İlkokul 1, 2, 3. sınıf düzeyindeki öğrenciler için seviyelerine uygun, onları zorlamayan, severek yapacakları, öğrendiklerini pekiştiren proje ve performans çalışmaları aracılığıyla bu yaş grubunun psiko-motor, duyuşsal ve bilişsel özelliklerinin tanınması sağlanabilir. Bir üst yaş grubu olan 4-8. sınıf yaş aralığında ise bu süreç değerlendirmenin yanı sıra sonuç odaklı değerlendirme de yapılmalıdır. 4. ve 8. sınıf da dahil olmak üzere bu yaş grubunda bilişsel becerileri ölçmek için yazılı sınavlar yapılmalıdır. Yazılı sınavlar hazırlanırken kullanılan maddelerin sınıf düzeyine ait öğretim programının kapsam geçerliliği, düzeye uygunluğu gibi konularda tutarlılık göstermesi sağlanmalıdır. Farklı madde türleri kullanılarak öğrencilerin üst düzey bilişsel becerilerini harekete geçirmeleri sağlanmalıdır. Maddeleri hazırlarken kısa metinler, tablo ve grafikler, şiirler gibi yazılı unsurlar, resim, karikatür, fotoğraf gibi görsel unsurlar, zihin ve kavram haritaları gibi grafik düzenleyiciler kullanılarak zenginleştirilerek öğrencilerin de bunları faal biçimde kullanmaları sağlanmalıdır. Böylelikle analiz etme, çıkarımda bulunmak, görsel okuma ve akıl yürütme, eleştirel düşünme gibi uzamsal becerilerinin gelişimi desteklenecektir. Hazırlanan sorular bilinenden bilinmeyene ilkesine uygun olarak eski bilgilerle yenilerini birleştirmeyi, günlük hayatla ilişkilendirmeyi kolaylaştıracak tarzda, diğer disiplinlerle ilişki kuracak biçimde olmalıdır. Gerçek, günlük hayattan durumların kullanıldığı öncülleri içeren sorular, öğrencilerin öğrendiklerini nerede, hangi durumda, nasıl kullanacaklarına yönelik bir fikir edinmelerini sağlarken aynı zamanda çıkarım yapma becerilerine yönelik tahminlere de fırsat sunacaktır. Eğitim öğretim süresince dil becerilerinin ayrı ayrı ya da bütün olarak değerlendirilmesi için e- portfolyolardan ya da ürün dosyalarından faydalanılabilir.

2.1.3.2.1. Türkçe Dil Bilgisi Öğretimi

Ergin (1976)'e göre aydın olmanın ilk koşulu her şeyden önce ana dilini gereğince bilmektir. İnsanın yaşamda başarılı olabilmesi için dilini güzel kullanması, anlama ve anlatma becerilerinde kendini geliştirmesi gerekmektedir. Bunun için de iyi bir ana dili ve dil bilgisi eğitimi almalıdır. Banguoğlu (1990)'na göre dil bilgisi, bir dilin doğru yazılıp okunması ve doğru konuşulması yöntemlerini gösteren pratik bir bilgi koludur. Dil bilgisi; “Dili iyi kullanma sanatını öğretir. Düşünce ve duyguları daha düzgün ve tam olarak anlamamıza ve anlatmamıza yardım eder. Gramer bilgisi sayesinde daha doğru, daha mükemmel düşünmeye de alışırız. Bu bilgi dil düzeninin koruyucusudur.” Dil eğitimi, insanların iletişim ve düşünme yetilerini geliştirmeyi hedefler. Dil aracılığıyla iletişimin bir yönünü anlatma, diğer yönünü de anlama oluşturur. Bu nedenle bütün ülkelerin eğitim sistemlerinde dil eğitimine, bilhassa ve öncelikle ana dili eğitimine çok önem verilir (Kavcar , 1998). Ana dili eğitiminin önemli kısımlarından biri de dil bilgisi öğretimidir. Dil bilgisi, bir dili ses, şekil ve cümle yapıları açısından inceleyip bunlarla ilgili kuralları tespit eden bir bilim dalı şeklinde tanımlanabilir. Dil bilgisi öğretimi ise dilin ses, şekil ve cümle yapılarını bazı yöntemler aracılığıyla öğrencilere sezdirme ve onların dili etkili, düzgün ve doğru kullanmalarını sağlamak amacıyla etkinlikler yapma sürecidir. Günümüzde dil öğretiminde tartışılan önemli konulardan biri de dil bilgisi öğretimidir. Türkiye’de ve dünyada birçok ülkenin öğretim programlarında, ana dili öğretimi konusunu işleyen kitaplarda , gerek öğretmen gerekse öğrencilerle yapılmış anket çalışmalarında bu konu ele alınmıştır. Örneğin Tompkins (1998)'in yaptığı bir çalışmada, Amerika Birleşik Devletleri’nde konu ile ilgili akademisyenler, öğretmenler ve velilerin dil bilgisi öğretiminin nasıl ve ne zaman yapılması gerektiği konusunda fikir ayrılığı içinde oldukları belirtilmiştir. Bir kısım katılımcı ilköğretimde dil bilgisi öğretimini gereksiz bulurken diğer bir kısmı da gramer öğretiminin dil becerilerinin geliştirilmesi için vazgeçilmez olduğunu belirtmişlerdir. Türkiye’ de de zaman zaman dil bilgisi öğretimi ve eğitimi tartışma konusu olmuştur. Beşir Göğüş (1978) ‘ün şu sözleri bu konunun bir problem olduğunun örneğidir: “Okullarımızda dil bilgisini, öğretmen ve öğrencilerimiz sevimsiz görmektedirler; bu yüzden, kimi sınıflarda [bu ders] okutulmamaktadır. Kimi öğretmenler de eskimiş bir anlayışla, ana dili derslerini dil bilgisi kurallarını inceleme ve ezberlemeye özgü kılmaktadır. Bizde dil bilgisinin önemi, niçin ve ne ölçüde okutulması gerektiği, bugün de açıklığa kavuşturulması gereken bir sorundur.” Tompkins (1998)' e göre çocuklar, ana dillerinin gramerini, yapısını sezerek öğrenirler. Çocukların farkında olmadan gerçekleştirdikleri bu süreç çocuklar anaokuluna başlayana kadar tamamlanmış olur. Dil bilgisi öğretiminin amacı ana dili ile ilgili sezgisel olarak

edinilmiş bilginin açık hale getirilmesidir. Buradan hareketle kişiler dil bilgisi eğitim ve öğretimiyle elde edecekleri bilgi ve becerilerden yaptıkları iş ya da meslekleri ne olursa olsun, yaşamları boyunca yararlanacaklardır çıkarımında bulunulabilir. Hatta gazeteci, sunucu, yazar, şair gibi bazı meslek erbabı yazarken ve konuşurken bir dil bilgisi hatası yapmamak için Türkçe, dil bilgisi ve diksiyon eğitimi almalıdır. Başarılı bir dil bilgisi öğretimi, dilin dört ana becerisinin kazandırılmasına, dili kullanmada yapılan yanlışların azaltılmasına, iyi iletişime, zihin gelişimine, dile yönelik öz güven gelişimine, yabancı bir dilin daha kolay öğrenilmesine yardımcı olmaktadır (Barın ve Demir, 2008). 1981 tarihli Türkçe Öğretim Programı'nda konuyla ilgili açıklamalara yer verilmiştir. 2006 yılından itibaren uygulanan İlköğretim Türkçe Dersi (6-8. sınıflar) Öğretim programı ve Kılavuzu'nda dil bilgisi ayrı başlık altında ele alınmıştır. Programda dil bilgisi, “bir dilin dinleme/izleme, konuşma, okuma, yazma temel becerilerini destekleyen kurallar bütünü” şeklinde tanımlandıktan sonra dil bilgisinin önemi ve öğretiminin nasıl yapılması gerektiği konusunda açıklamalara yer verilmiştir. Günümüzde de kullanılan 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8. Sınıflar) “öğrencilerin yaşamları boyunca kullanacakları dinleme/izleme, konuşma, okuma, yazmayla ilgili dil becerilerini ve zihinsel becerileri kazanmaları, bu becerileri kullanarak kendilerini bireysel ve sosyal yönden geliştirmeleri, etkili iletişim kurmaları, Türkçe sevgisiyle, istek duyarak okuma ve yazma alışkanlığı edinmelerini sağlayacak şekilde bilgi, beceri ve değerleri içeren bir bütünlük içinde yapılandırılmıştır. Türkçe Dersi Öğretim Programı; dil becerilerinin ve yeterliliklerinin geliştirilmesini, diğer tüm alanlarda öğrenme, kişisel ve sosyal gelişme ile mesleki becerileri edinmenin ön şartı olarak kabul etmektedir.” Programda öğrencilerin gelişim özellikleri dikkate alınarak dil bilgisi ve yazım kuralları ile ilgili kazanımlar artan bir yoğunluk içinde ve aşamalı olarak yapılandırılmıştır. Demirel (2002), üç madde ile dil bilgisi öğretiminin amaçlarını belirtmiştir: “1. Öğrencilerin bilinçaltı yapılarını bilinç seviyesine çıkarmayı ve bunları kullanım alanına getirmeyi, 2. Dilin işleyiş düzenini öğrencilere kavratmayı, 3. Öğrencilerin bir iletişim aracı olarak dili doğru ve etkili bir biçimde kullanmalarını sağlamayı amaçlar.” Sağır(2002)' a göre dil bilgisi eğitimi ve öğretimi teorik bilgiler vermez. Öğrenciye bazı tanımlar ya da kurallar öğretmek amaç olmamalıdır. Dil bilgisi öğretimi vasıtasıyla kişi; ana dilinin canlılığını, anlatım gücü ve olanaklarını fark ederek ondan sözlü ve yazılı anlatımda yararlanabilmelidir. “Bu yolla bilginin kaynağı olan cümle kavranarak cümleyi oluşturan unsurlar, kelime grupları, kelimeler ve sesler tanınmalıdır. Öğrenciler Türkçenin kullanılmasını öğrenerek dilin birimleri ile anlam arasındaki ilgiyi kavramalı; sağlam anlatımın ne olduğunu sezerek dili o

yönde kullanmaya yönelmelidirler.” İlköğretim okullarında, Türkçe dersleri aracılığıyla öğrencilerin okuma, anlama, yazma, konuşma alanlarında gelişmeleri ve bu alanda alışkanlıkları, becerileri kazanmaları hedeflendiğine göre dil bilgisi öğretimi, bir amaç değil yalnız amaca varmak için faydalanılacak, dil ile ilgili bir çalışma alanıdır. Çocuk, okula gelene dek dilini nasıl dinleyerek, konuşarak öğrenmişse bundan sonra da yine dinleyerek, konuşarak, yazarak, okuyarak öğrenmelidir. Dil bilgisinin yardımı, çocuğun farkında olmadan kullandığı bazı kuralları sezerek dili kullanmada güven kazanması; konuşma, yazma esnasında kendi kendisini kontrol olanağı elde etmesi şeklinde olacaktır.

2.1.3.3. Uzaktan Eğitim ve Türkçe Öğretimi

Türkiye’de 2010 senesinde uygulanmaya başlayan FATİH Projesi ile öğrencilerin ve öğretmenlerin telefon, tablet, bilgisayar, vb. cihazları dersin amaçlarıncı etkin kullanımı hedeflenmiştir. Ayrıca öğretmen ve öğrencilerin ihtiyaç duyacakları ders araçlarına internet aracılığıyla uzaktan ulaşabilmeleri için Milli Eğitim Bakanlığı’nca 2012’de Eğitim Bilişim Ağı (EBA) kullanıma sunulmuştur. EBA Akademik Destek ise 2020’ de üniversitelere giriş sınavına hazırlanan adaylar için kullanıma açılmıştır. Aynı zamanda EBA TV yayına başlamıştır. Eba ile canlı ders yapabilme özelliği de kullanılmaya başlanarak uzaktan eğitim faaliyetleri bu şekilde devam etmiştir (Durmuşçelebi ve Temircan, 2017). Ardından zoom, googlemeet, skype uygulamalarının da Eba ile entegrasyonu sağlanarak sistem alt yapısı güçlendirilmiş ve canlı dersler bu şekilde işlenmeye devam etmiştir (MEB, 2020).

Bu salgın döneminde, Türkiye’de okullar öncelikle 16 Mart 2020 tarihinden 30 Nisan 2020’ye kadar tatil edilmiş, ilkokul, ortaokul ve lise düzeyinde açık ve uzaktan eğitim uygulamaları çerçevesinde üç tane televizyon kanalı ve Eğitim Bilişim Ağı (EBA) aracılığıyla derslerin devam ettirilmesine karar verilmiştir (MEB, 2020a). Kovid-19 salgınının etkilerinin devam etmesi sebebiyle, 29 Nisan 2020 tarihinde yeni bir karar alınarak okulların tatil olacağı süre 31 Mayıs 2020 tarihine dek uzatılarak, eğitim - öğretimin uzaktan eğitim ile devam edeceği, öğrencilerin sınıf geçmeleri ile ilgili de birinci dönem ders notlarının ikinci dönem de geçerli olacağı ve başarısız oldukları ders, devamsızlık durumu gibi kriterlere bakılmaksızın bir üst sınıfa geçecekleri ifade edilmiştir (Anadolu Ajansı, 2020).

Türkçe dersleri ülkemizde 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programına uygun olarak yürütülmektedir. Türkçe derslerinde okuma, konuşma, dinleme ve yazma kazanımları

genelinde öğrencilerin ana dili yetkinliklerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Kovid-19 küresel salgını tüm sektörlerde olduğu gibi eğitim alanını da olumsuz etkilemiştir. Bu süre zarfında yüz yüze eğitime ara verilmiş ve okullar kapatılmıştır. Alınan bu tedbirler Türkçe derslerindeki uygulamalarda da zorunlu bir değişim meydana getirmiştir.

2.1.3.4. Eğitim Bilişim Ağı (EBA)

Türkiye'nin hâli hazırda en büyük uzaktan eğitim platformu EBA' dır. Pilot uygulaması 2011-2012 eğitim öğretim senesinde başlayan FATİH Projesi ile öğretmenler ile öğrencilere tablet bilgisayarlar dağıtılmış, okullara internet alt yapısı ve akıllı tahtalar (etkileşimli tahtalar) ulaştırılmıştır. Ardından da akıllı tahtalarda ve tablet bilgisayarlarda işlenecek derslere ait materyallere ulaşmalarını sağlamak amacıyla EBA (Eğitim Bilişim Ağı) hizmete sunulmuştur.

Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığınca kurulan sosyal özellikli eğitsel içerikli bir ağıdır. Eğitim Bilişim Ağı, Milli Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünce tasarlanmıştır ve bakanlıkça işletilmektedir. EBA hem öğretmen hem öğrenci hem de velilerin yararlanabildiği çok yönlü bir çevrim içi eğitim platformudur.

Eğitim Bilişim Ağı, farklı öğrenme türlerine sahip öğrencilerin tamamını kapsayacak biçimde bir eğitim olanağı sunmaktadır. Sisteme e devlet ya da MEBBİS aracılığıyla giren öğretmenler kendi hazırladıkları eğitim materyallerini yükleyebilirlerken başka öğretmenlerin paylaştığı materyalleri de görüp kullanabilmektedirler. EBA' da öğretmenler derslerine girdikleri öğrencilere konu anlatım sunuları, etkinlikler, ödevler, deneme ve ünite değerlendirme sınavları gönderip değerlendirme yapabilirler. EBA öğretmen kullanıcılarına, hangi öğrencinin hangi soruda yanlış / doğru yaptığı gibi bireysel düzeyde veya sınıf ortalaması, ilerleme düzeyi gibi genel olarak grubu değerlendirme olanağı da sunmaktadır. Böylelikle öğretmenler, öğrencilerini düzenli olarak takip etme olanağına da sahip olmaktadır. EBA sisteminde her derse özel farklı öğretim yöntemleriyle hazırlanmış birçok eğitim materyali vardır. FATİH projesi ile okullarda kullanılmaya başlanan dev bilgisayar görevi gören akıllı tahtalar ile bu içerikler sınıflarda rahatlıkla kullanılabilir. Öğretmenlere özel farklı öğretmenlerle etkileşim kurabilecekleri, bilgi alış verişine imkân veren sekmeleri de bulunan platformda öğretmenler sosyal etkileşim kurmak yoluyla da içerik üretip sisteme yükleyebilirler. Sistem hem öğretmen hem öğrenci kullanıcıları için anket oluşturma, oylama gibi özellikleri de barındırmaktadır. Öğretmenler gibi aynı şekilde öğrenciler de

kendi bireysel giriş bilgileriyle sisteme girebilirler. İlköğretim ve ortaöğretim kurumlarında eğitim – öğretim gören öğrencilerin erişimine açık olan EBA aynı zamanda İlahiyat fakültesi ya da eğitim fakültelerinde okuyan öğrencilere de e-devlet bilgileri ile sisteme giriş yapma imkanı sunar. Öğrenciler bu sayede zengin bir eğitim arşivine erişebildikleri gibi başka öğrencilerin yazdıkları notlara, sunumlara, içeriklere de erişirler ve bunları kullanabilirler. Okul içinde ve okul dışında internet bağlantısı olan her yerden ve cihazdan EBA’ ya erişim mümkündür. Bu sayede öğrenciler istedikleri zaman istedikleri dersten istedikleri konuya anında ulaşabilirler. EBA’ da güvenilir ve doğru içerikler her sınıf seviyesine uygun olarak yer alır. Öğrenciler sistemde öğretmenleri ve arkadaşları ile iletişim kurabilmektedir. EBA’ da veliler için de sisteme giriş butonu bulunmaktadır. Veliler, velisi buldukları tüm öğrencilerinin aldığı dersleri, çalışmalarını, bunları tamamlama düzeylerini, EBA kullanımına bağlı her ders özelinde konulardaki ilerlemelerini, EBA puanlarını, aldıkları sertifikaları, sıralamalarını, hazırladıkları portfolyoları görüp inceleyebilirler (<http://ww.eba.gov.tr>).

EBA, öğretmen ve öğrenci kullanıcıları ile velilerin dönütlerinden hareketle güncelleme yaparak kalitesini arttırmaya devam etmektedir. 1 Aralık 2016’ da yayımlanan sürümde yeni logosu, sloganı ve özellikleriyle kullanılmaya başlanmıştır. Ayrıca mobil uygulaması kullanıma açılmış ve EBA Haber Modülü de sosyal medyada paylaşılabilir hâle getirilirken ayrıca mobil uygulaması da kullanıma sunulmuştur. Lise 11 ve 12. Sınıf öğrencilerine yönelik üniversite sınavlarına hazırlık sürecinde rehberlik etmek amacıyla “EBA Akademik Destek Bölümü” de 2019-2020 eğitim – öğretim senesinde hizmete sunulmuştur. Tüm dünyayı etkileyen Kovid-19 salgını sonucu Türkiye’ de de yüz yüze eğitim- öğretime ara verildi. Sahadan aldığı dönütler ışığında sistemini güncelleyen EBA, Mart 2020’de televizyon kanalı ve sanal sınıf uygulaması ile canlı dersler yapılarak eğitim öğretim olanağı sunmaya başlamıştır. Böylelikle pandemi döneminde eğitim sistemi, örgün eğitimin alternatifi gibi görülen uzaktan eğitime dönüştü. Günümüzde tüm dünyada uzaktan eğitim sisteminin ne kadar önemli olduğu anlaşılmıştır (<http://meb.gov.tr>).

2.2. KONU İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.2.1. Konuyla İlgili Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar

2.2.1.1. Uzaktan Eğitimle ilgili Öğrenci Görüşlerini Ele Alan Çalışmalar

Pınar ve Dönel Akgül (2020)'ün yaptığı çalışmada Kovid-19 pandemisi sırasında fen bilimleri dersini uzaktan eğitim yoluyla alan ortaokul öğrencilerinin görüşleri araştırılmıştır. Araştırmacılar çalışmalarında nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışması (casestudy) desenini kullanmışlardır. Araştırmada, Türkiye'nin farklı bölgelerindeki ortaokullarda eğitim alan toplam bin öğrenci ile çalışılmıştır. Araştırmada örneklem seçerken çok aşamalı örneklem yöntemini (multistagesampling) kullanılmışlardır. Öğrencilerle yapılan görüşmeler internet üzerinden yapılmıştır. İnternet üzerinden oluşturulup uygulanan soru formu aracılığıyla edinilen verilerin analizini içerik analizi yöntemiyle yapmışlardır. Çalışma sonucunda öğrenciler, pandeminin riskleri nedeniyle uzaktan eğitimi faydalı bulduklarını, yaptıkları derslerin fen bilimleri konularını pekiştirmelerine yardımcı olduğunu belirtirken bir eksiklik olarak da uzaktan eğitimin özelliğinden dolayı deney yapılamamasını göstermişlerdir. Bu sebeple okulda yüz yüze yapılan dersler ve deney yapmaları işlenen konuları daha iyi anlamalarını, derslerin eğlenceli geçmesini sağlaması, motivasyonlarını artırması ve sosyalleşmelerini sağlaması açısından yüz yüze eğitimi tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Uzaktan eğitim sürecinde öğrenciler, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından Eğitim Bilişim Ağı (EBA) uygulamasına canlı ders özelliğinin eklenmesiyle bu özellikle kendilerini sınıfta gibi hissettiklerini ayrıca çözmekte zorlandıkları soruları o anda sorabilme imkânına sahip olduklarını belirtmişlerdir. Fakat uygulamanın yeni olması sebebiyle birtakım teknik sorunların yaşandığını ve sistemin geliştirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Karatepe, Küçükgençay ve Peker'in (2020) birlikte yaptıkları çalışmada, İç Anadolu Bölgesi'nde bir devlet üniversitesinde sınıf öğretmenliği, ilköğretim matematik öğretmenliği ile fen bilgisi öğretmenliği bölümünde okuyan ve senkron olarak eğitim öğretime devam eden öğrencilerin senkron eğitim ile ilgili görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Tarama deseninin uygulandığı çalışmada araştırmacılar çalışmanın örneklemine kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemini kullanarak 173 kişilik öğretmen aday grubundan oluşturmuşlardır. Verileri, uzman görüşü olarak kendileri tarafından hazırlanan bir anket formu aracılığıyla toplamışlardır. Formu çevrimiçi olarak uygulayan araştırmacılar analiz için de betimsel istatistiklerden faydalanmışlardır. Çalışmalarının sonucunda sabit internet hattı kullanan

katılımcıların çoğunun dersleri cep telefonlarıyla takip ettiği belirtilmiştir. Ayrıca öğretmen adaylarının katıldıkları senkron derslerde en faydalı gördükleri yöntemin sözlü sunumlar olduğu, katılımcıların genelinde senkron dersler için olumsuz bir tutuma sahip oldukları, kendilerinin gelecekteki iş hayatlarında online uzaktan eğitim vermekte gönüllü olmadıkları ve bunun için kendilerini yeterli bulmadıkları hatta çevrim içi verilen derslerin eğitimin geleceği olduğu fikrine katılmadıkları sonucuna varılmıştır.

Aydın (2020) tarafından yapılan çalışmada, Türkçe derslerinin EBA televizyonu aracılığıyla gerçekleştirilmesi hakkında öğrencilerin görüşlerinin alınması ve değerlendirilmesi hedeflenmiştir. Araştırmada hem nitel hem nicel veriler bulunduğundan karma yöntem deseni kullanılmıştır. Araştırmada çalışmacılar eş zamanlı deseni tercih ederek verileri eş zamanlı toplamışlardır. Adıyaman il merkezinde bulunan farklı iki ortaokulun her kademesindeki sınıflarından toplam 275 öğrenci araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Çalışmada, araştırmacı bir anket hazırlayarak google formlar aracılığıyla anketi öğrencilere ulaştırıp verileri toplamıştır. Araştırmada elde edilen nicel ve nitel verileri analiz etmek için betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. SPSS 21 programı aracılığıyla araştırmanın nicel verileri için frekans analizi yapılmıştır. Çalışmanın nicel sonuçlarından elde edilen verilere göre öğrencilerin cevaplarından bazıları; EBA Televizyonunda takip ettikleri Türkçe derslerinin kendilerine akademik olarak katkısının olduğunu, Türkçe dersine katılmayı sevindiklerini, dersleri genellikle takip ettiklerini, derste yapılan etkinliklerin konuyu anlamaları için yeterli gördüklerini düşündüklerini ama bir ders için ayrılan süreyi ve derste çözülen soru sayısını az bulduklarını ifade etmişlerdir. Çalışmanın nitel verilerinden elde edilen sonuçlara göre öğrencilerin olumlu beyanlarından hareketle, EBA Televizyonu'ndaki Türkçe dersleri için yararlı, öğretici ve etkili bir uygulama gibi görüşlere ulaşılmıştır; olumsuz beyanlardan elde edilen sonuçlar ise sürenin yetersiz olması, anlatımın hızlı bulunması, öğrencilerin rahat soru sormaması ve derse zaman zaman başka öğretmenlerin girmesi gibi görüşlere ulaşılmıştır (Aydın, ,2020) .

Akpolat (2021) tarafından yapılan çalışmada Kovid-19 salgınıyla uzaktan eğitime geçiş yapan ortaokul öğrencilerinin, bu duruma yönelik algılarının metaforlar aracılığıyla açığa çıkarılması amaçlanmıştır.

2020-2021 eğitim - öğretim yılında İstanbul'un Eyüp ilçesinde bulunan bir okulda öğrenimine devam eden toplamda 116 öğrenci bu çalışmanın araştırma grubunu oluşturmaktadır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden temel yorumlayıcı nitel desen kullanılmış ve araştırmada elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. Araştırmada verileri toplamak için öğrencilerden "Uzaktan eğitim ... gibidir; çünkü ..."

cümlesini tamamlamaları istenmiştir ve bu şekilde veriler toplanmıştır. Çalışmada elde edilen bulgular öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik geçerli olan 97 metafor ürettiklerini göstermektedir. Bu metaforlar, araştırmacı tarafından ortak özellikleri yönüyle incelenerek 10 tane farklı kavramsal kategori belirlenmiştir. Bunlar şu şekilde isimlendirilmiştir: bireysel çaba gerektiren, kurtarıcı, yalnızlaştırıcı, verimsiz, çeşitlilik sunan, kolay ulaşılabilir, eğlenceli, olanaklılık gerektiren, etkileşimsiz, sanal. Çalışma sonucunda öğrencilerin genel olarak uzaktan eğitime yönelik algıları en yüksek seviyede kişisel çaba gerektirici olduğudur. Ayrıca kız öğrenciler bu çalışmada uzaktan eğitimi daha çok verimsiz, kişisel çaba gerektiren, imkân gerektiren, etkileşimsiz, kurtarıcı biçiminde kodlarken; erkek öğrenciler çeşitlilik sunan, yalnızlaştırıcı, kolay ulaşılabilir ve sanal şeklinde algılayarak kodlamışlardır. Bununla birlikte daha küçük yaşlardaki öğrencilerin uzaktan eğitimi genel olarak kurtarıcı, çeşitlilik sağlayan, eğlenceli, etkileşimsiz, imkan gerektiren ve kolay erişilebilir biçiminde algılamakta; yaşça daha büyük öğrenciler daha çok sanal, kişisel gayret gerektiren, yalnızlaştırıcı, verimsiz biçiminde algılamaktadırlar .

Çakır ve Er (2022)'in yaptıkları çalışmada amaçları, ortaokul düzeyindeki öğrencilerin uzaktan eğitim kavramına yönelik metaforlarını meydana çıkarmaktır. Bu amaçla uzaktan eğitime yönelik olarak araştırmaya katılan öğrencilerin özgün, kişisel deneyimlerine ait çıkarımlar yapılmıştır. Metaforik incelemelerin yapıldığı çalışmalarda araştırmaya katılanlardan zaten bildikleri kavramlardan faydalanarak benzetme yapmaları beklenmektedir. Kolay örnekleme yöntemi ile belirlenen çalışma grubunda 2020-2021 eğitim – öğretim yılında Ankara ilinde öğrenim gören 64 ortaokul öğrencisi yer almıştır. Çalışmada ulaşılan bilgilerle içerik analizi yapılmıştır. Katılımcıların oluşturdukları metaforların analizinde sırayla 'kodlama, örnek metafor derleme, kategori oluşturma, geçerlik ve güvenirlik, analiz aşaması' yolları izlenmiştir. Edinilen bulgulara baktığımızda dört kategori başlığında otuz sekiz metafor üretilmiştir. Bu metaforlar katılımcı öğrencilerin uzaktan eğitimin psikolojik, teknik ve sosyal özellikleri bakımından değerlendirmelerde bulduklarını göstermektedir. Öğrenci görüşlerinde teknolojik/akademik başa çıkmanın önemi ve ekonomi ile duygu vurgulanmıştır. Uzaktan eğitimin sunduğu çeşitliliğe bütün öğrencilerin erişebilmesi amacıyla bilişim teknolojileri öğretmenlerine, okullarda öğrencilere internet aracılığıyla eş zamanlı veya eş zamansız uygulamalara ve içeriklere hangi yollarla erişebilecekleri hususunda yardımcı olmaları tavsiye edilmektedir.

2.2.1.2. Uzaktan Eğitimle İlgili Öğretmen Görüşlerini Ele Alan Çalışmalar

Alanyazınına baktığımızda salgın zamanında uzaktan eğitim aracılığı ile yürütülen eğitim öğretimin verimliliği ve etkililiğine yönelik çalışmaların yapılmış olduğunu görmekteyiz. Bunlardan Bakıoğlu ve Çevik (2020) tarafından yapılan çalışmada fen bilimleri öğretmenlerinin Kovid-19 salgınının devam ettiği süreçte yapılan uzaktan eğitime yönelik görüşleri alınmıştır. Bunun için araştırmacılar 75 fen bilimleri öğretmeninden yarı yapılandırılmış bir görüşme formu kullanarak verileri toplamışlardır. Çalışmanın bulguları incelendiğinde Kovid-19 pandemisi öncesinde çalışmaya katılan fen bilimleri öğretmenlerinin pandemi kelimesinin ne anlama geldiğini bilmediklerini ifade ettikleri görülmektedir. Uzaktan eğitim esnasında karşılaştıkları sorunları ise internet bağlantısının zayıf olması ya da olmaması, öğrencilerle iletişim kurma, okul yönetimince uygulanan baskı, öğrencilerin derslere katılma düzeyinin yetersiz olması şeklinde ifade etmişlerdir. Ayrıca çalışmada eğitim öğretimin uzaktan olarak gerçekleştirildiği dönemde derste uyguladıkları öğretim yöntem ve teknikleri ile beraber yararlandıkları ders materyallerinin de değiştiği yine bu dönemde müfredat programını, laboratuvar veya atölye çalışmalarını akademik takvime uygun zamanda yetiştirememeye gibi endişeler taşıdıkları da ifade edilmiştir. Yine Görgülü Arı ve Hayır Kanat (2020) tarafından yapılan çalışmada ise öğretmen adaylarının korona virüse yönelik görüşleri alınmış, sosyal bilgiler ve fen bilimleri bölümlerine devam eden öğretmen adaylarının Kovid – 19 pandemisi ile ilgili genel fikirlerine ulaşmayı amaçlamıştır. Verileri toplamak için yarı yapılandırılmış bir görüşme formu kullanan araştırmacılar, öğretmen adaylarının pandemiye sebep olan virüsün çabuk ve kolaylıkla bulaşabilen bir virüs olduğu, bütün dünyayı etkileyen bir virüs olduğu gibi genel ifadeleri yoğun olarak kullanırken aynı zamanda bütün bu olumsuz durumlara karşın online eğitimde hatırı sayılır bir ilerleme kaydedildiği fakat tüm bunlara karşın yine de yüz yüze eğitimin yerini tutamaması gibi görüşlerinin bulunduğu tespit edilmiştir. Bozkurt' un (2020) eğitim ile ilgili değerlendirmeleri kavramsal tartışmalar açısından ele aldığı yayınında acil uzaktan eğitim ile uzaktan eğitim benzer ve farklı yönleriyle irdelenmiştir. Çalışmada bunlara ek olarak salgının devam ettiği süreçte meydana gelen durumlara göre uzaktan eğitimde yapılan ders tasarımları, kullanılan eğitim teknolojileri, değişen eğitsel roller, ilgi ve empati pedagojisi, destek toplulukları, ölçme ve değerlendirme, dijital yeterlilikler, dijital beceriler, dijital veriler ve etik, sosyal eşitlik, ekonomik boyut, travma, kaygı konularında değerlendirmeler yapılmıştır. Bozkurt' un bu araştırmasının sonuçlarına bakıldığında küresel Kovid-19 salgınının eğitim - öğretim alanını direkt ve dolaylı yollardan birçok biçimde etkilediği, eğitim – öğretimde devamlılığı her şartta sağlamak amacıyla köklü yeniliklere ve

stratejik planlamaya gereksinim olduğunun ifade edildiği görülmüştür.

Cafer Çarkıt ve Abdulhamit Koçoğlu (2020) tarafından yapılan 'Kovid-19 Sürecinde Türkçe Dersi Uygulamaları Üzerine Nitel Bir Araştırma' isimli çalışmada Kovid-19 sürecinde Türkçe dersinin uzaktan eğitim ile gerçekleştirilmesi sırasındaki uygulamalar öğretmen görüşleri açısından araştırılmaktadır. Araştırma sonucunda tespit edilen aksaklıkların giderilmesi için tavsiyeler sunulması amaçlanmaktadır. Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması ile yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu amaçlı örnekleme yöntemi ile oluşturulmuştur. Çalışma grubu, 7 erkek ve 8 kadın olmak üzere toplamda 15 Türkçe öğretmeninden oluşturulmuştur. Araştırmada veriler, görüşme yoluyla elde edilmiştir. Salgın sebebiyle görüşmelerin bir kısmı online olacak şekilde gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizinde nitel veri analizi yöntemlerinden betimsel analiz kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre pandemi döneminde yapılan uzaktan eğitim sırasında öğretmenler belirlenen temel kazanımlar ile derslerini online şekilde işlemişlerdir. Bu nedenle derste işlenecek konular azaltılmıştır. Öğretmenler uzaktan eğitim süresince en çok yazma kazanımlarının kazandırılması konusunda zorlandıklarını ifade etmişlerdir.

Bayburtlu, (2020) tarafından yapılan çalışmada, Kovid-19 pandemisi döneminde Türkçe eğitiminin ne düzeyde gerçekleştirilip gerçekleştirilemediğini ortaya koymak amacıyla Türkçe öğretmenlerinin görüşleri alınmıştır. Araştırmanın katılımcı grubu Antalya merkezindeki okullarda görev yapan 30 Türkçe öğretmenidir. Araştırmada veri toplama aracı olarak uzman görüşleri baz alınarak geliştirilmiş yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmacı; tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de depremler, salgın hastalıklar gibi birtakım doğal afetlerin olduğu zamanlarda okulların tatil olması, belli zamanlarda eğitime ara verilmesinin zorunlu olduğu durumlarda eğitim sistemimizin durumunun gözden geçirilmesi, böyle durumlarda yaşanabilecek aksaklıkların neler olabileceğinin saptanması, uzaktan eğitim çalışmalarının daha verimli yürütülebilmesi amacıyla çalışmalarında elde edilen sonuçların önemli olacağını düşünmektedir. Araştırmanın sonucunda; çalışma grubunu oluşturan Türkçe öğretmenlerinin %87'sinin Kovid-19 pandemisi döneminde okulların tatil edildiği süreçte Türkçe derslerini yapmaya çalıştığı, öğrencilerin derslerden kopmamaları amacıyla kendi imkânları ölçüsünde bazı video ders programlarını, mesajlaşma platformlarını kullanarak ebeveynler ve öğrencilerle iletişimde kaldıkları anlaşılmıştır. Araştırmada yöneltilen soruları cevaplayan öğretmenler, derslerine girdikleri öğrencilerinin çoğunda derse katılabilecekleri bilgisayar, tablet gibi bir elektronik cihazlarının olmaması sebebiyle öğrencilerinin canlı derslere katılamadıklarını belirtmişlerdir. EBA uygulamasında yaşanan bağlantı problemleri, zaman kısıtlaması gibi

birtakım aksaklıklarının bulunduğunu belirten katılımcılar, bu olumsuzlukların zamanla aşıldığını ifade etmiştir. Ayrıca öğretmenler velilerden bazılarının da ilgili davranmadıklarını, çocukları bilgisayar başında derste iken onları takip etmediklerini, özellikle anne ve babanın her ikisinin de çalıştığı ailelerin çocuklarının bu süreçte kontrolsüz kaldığını belirtmişlerdir. Velilerin bu sürecin bazı öğrenciler üzerinde ekran bağımlılığı gibi olumsuz etkilerinin de olabileceği konusunda eğitilmesinin gerekliliğini de öğretmenlerce belirtilmiştir. Ayrıca araştırmaya katılan Türkçe öğretmenleri öğrencilerin derslere katılım seviyelerinin istenilen düzeyde olmadığını söylemişlerdir. Türkçe öğretmenleri, Türkçe ders kitaplarının EBA’ da etkileşimli olmasının, ders kitabı içeriğinin dijital içerikler olarak düzenlenmesinin yararlı olacağını ifade etmiştir. Bu nedenle de Türkçe öğretmenlerine yönelik dijital içerik geliştirme hizmet içi eğitimi verilebileceği önerisinde bulunulmuştur. Eğitim ve Bilişim Ağı’nın alt yapısının bütün öğrencilerin eş zamanlı olarak ya da istedikleri zamanda sistemden faydalanılabileceği biçimde güçlendirilmesinin yararlı olacağı belirtilmiştir.

Balaman ve Hanbay- Tiryaki (2021) tarafından yapılan bir araştırmadaysa Kovid-19 sürecinde zorunlu olarak yapılan uzaktan eğitime dair öğretmenlerin fikirleri alınmıştır. Bu amaçla da süreçte çoğunlukla faydalanılan yazılımlardan Zoom isimli canlı ders programı, çevrimdışı eğitim için kullanılan Eğitim Bilişim Ağı (EBA) ve EBA TV ele alınmıştır. Bu platformların öğrencilerin öğrenmeleri üzerindeki etkilerini, uzaktan eğitimin genel olarak öğrenci ve öğretmen ile öğrenmeye etkilerinin neler olduğunu, ele alınan uzaktan eğitim platformları hakkında kullanıcılardan öğretmenlerin tespitlerini öğrenmek amaçlanmıştır. Bir olgu bilim modeli olan araştırmada nitel veriler görüşme formu kullanılarak elde edilmiştir. Araştırma Hatay ilinde merkez okullardan 7 tane farklı devlet okulunda 2019-2020 eğitim öğretim döneminde yürütülmüştür. 5’ i kadın, 7’ si erkek toplam 12 öğretmen katılmıştır. Araştırmada katılımcı olarak görüşülen öğretmenler 5’i bayan, 7’si erkek olmak üzere toplam 12 kişidir. Katılımcılar, zorunlu olarak devam ettirilen uzaktan eğitimde faal şekilde görev almışlardır. Araştırmada veri analizi için içerik analizi yöntemini kullanan araştırmacılar, verilerin analizi için de NVivo 10 yazılımından faydalanmışlardır. Araştırmanın özellikle kodlama kısmında ve bu kodlamalarla temalar oluşturulmasında, temalar arası frekansların modellenmesinde, sıklıkla kullanılan sözcüklerin tespitinde ve çeşitli sorgulamalarda faydalanılmıştır. İçerik analizi yapıldıktan sonra oluşturulan temalarla ilgili maddelerin frekans değerleri açıklanmıştır. Çalışma sonucunda “Kovid-19 sürecinde uzaktan eğitimin getirdiği kolaylıklar, bu yolla eğitimde karşılaşılan zorluklar, eğitimi gerçekleştirirken duyulan gereksinimler” temalarına ulaşılmıştır. Bu temalar ile ilgili birçok

sonuç elde edilmiştir. Bunlardan en dikkat çekici olanları; bakanlığın sağladığı olanakların yeterli bulunması, sistemimizin bu durumda hazırlıklı olarak görülmesi, ülkemize ait bir canlı ders yazılımının olmasının gerekliliği, öğretmenlerce yüz yüze eğitimin etkisinin uzaktan eğitimden fazla olduğunun düşünülmesidir. Ölçme – değerlendirmenin yapılmasında yaşanan sorunlar, öğrencilerin derslere katılırken teknik altyapı ve olanaklar bakımından eşit imkânlarla sahip olmaması, bu teknolojiyi kullanan öğretmenler için hizmet içi eğitimin yapılmasının gerekliliği, öğrencilerin derse devam etme / devamsızlık durumları da göze çarpan sonuçlar arasındadır. Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında pandemi bittiğinde dahi uzaktan eğitimde görülen eksiklikler giderilip, ihtiyaçlar tamamlandıktan sonra yüz yüze eğitim ve uzaktan eğitim bir arada kullanılabilir. Bu sayede uzaktan eğitimin de yüz yüze eğitimin de iyi yönlerinden faydalanılabilir. Olumsuz yönleri şu şekilde ifade edilmiştir: Grupla çalışma olanağının olmaması nedeni ile etkileşim ve iletişim azlığı sebebiyle motivasyon kaybına ve öğrencilerin asosyalleşmesine neden olabilir. Uygulamalı eğitimi olan derslere ait konuları öğretirken uzaktan eğitim yetersiz kalabilir. Uzun süre ekran başında kalmak teknoloji bağımlılığına neden olabilir ayrıca ölçme ve değerlendirmenin güvenilirliği tehlikeye düşebilir.

2.2.2. Konuyla İlgili Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar

Jamiludin ve Darnawati (2020) tarafından yapılan çalışmada araştırmacılar, Covid-19 salgını sırasında yapılan tarih öğreniminin durumu hakkında öğretmen ve öğrencilerin görüşlerinin neler olduğunu öğrenmeyi, uzaktan eğitim için en sık kullanılan e-öğrenme uygulamalarının neler olduğunu ve gerek öğretmen gerekse öğrenci kullanıcılarının uygulamayı kullanmaya nasıl tepki verdiklerini görmeyi amaçlanmıştır. Araştırmada karma yöntem yaklaşımını benimseyen araştırmacılar çalışmayı Kendari, Güneydoğu Sulawesi' ndeki 19 tarih öğretmeni ve 22 lise öğrencisi ile yürütmüşlerdir. Çalışmanın uygulama aşamasında öğretmenler önce yüz yüze eğitim yöntemleriyle ders işlemiş ardından internet tabanlı uygulamalara dayanan çevrimiçi öğrenme yöntemlerini kullanmışlardır. Araştırmanın kısıtlılığı olarak öğrenmeyi desteklemeyen akıllı telefon, dizüstü bilgisayar ve internet gibi olanaklara sahip olmayan öğrencilerin e-öğrenme sürecine katılamaması gösterilmiştir. Bulgularını incelediğimizde ise tarih öğretmenlerinin %55,6'sı Google Classroom'u ve %44,4'ü öğretimde e-öğrenme uygulaması olarak WhatsApp'ı kullandığını ifade etmiştir. Sonuç olarak ise tarih öğretmenleri ve lise öğrencileri çevrimiçi öğrenme yoluyla yapılan eğitimde bazı sorunlar, zorluklar yaşamış olsa da yine de öğretme- öğrenme sürecin,

yürütebilmişlerdir.

Kovid-19'un dünya çapında yayılması, hükümetleri eğitim kurumlarını geçici olarak kapatmaya zorlamıştır. Kuromiya H. ve arkadaşları (2022) tarafından yapılan çalışmada, çevrimiçi bir öğrenme platformunda e-kitap tabanlı uzaktan öğretim stratejisinin öğrenmeye etkisi, katılımı, kullanıcıların memnuniyet düzeyi ve kaygısı değerlendirilmiştir. Araştırma Japonya'da şehir merkezinde bulunan bir ortaokulda okuyan 358 öğrenciyi kapsamaktadır. Araştırmada öğrencilerin katılımını ölçmek için öğrenci günlükleri tutmaları istenmiş ve bunlar analiz edilmiştir. Öğrencilerin uzaktan öğrenme deneyimine ilişkin algılarını tespit etmek için de bir anket uygulanmıştır. Yapılan günlük analizleri 267 öğrenme materyalinin ortalama tamamlanma oranının %67 olduğunu ortaya çıkarmıştır. Uzaktan eğitimin başlangıcından üç hafta geçtikten sonra farklı derslerde ve farklı sınıflarda olmak üzere katılımı önemli bir düşüş gözlenmiştir. Anket analizleri ise öğrencilerin uzaktan eğitim konusunda hem memnuniyet hem de endişe duyduklarını göstermiştir. Ancak farklı sınıf düzeyleri ve yaş grupları arasında memnuniyet düzeylerine bakıldığında önemli farklılıklar olduğu görülmüştür. Sonuç olarak öğrencilerin motivasyonunu korumanın uzaktan eğitimin devamlılığı için şart olduğu, öğrencilerin kendi ilerlemeleri ve dersleri ile ilgili kaygılarının giderilmesinin gerekliliği görülmüştür. Bu çalışma, Japon okullarında acil ve uzaktan öğretim oturumları sırasında kaydedilen gerçek öğretme – öğrenme katılımındaki eğilimleri bildiren bir çalışma olduğu için önemlidir. Çalışma aracılığı ile ortaokullarda uzaktan öğrenmenin gelecekte uygulanması konusunda bilgi edinilmiştir. Örneğin yoğun uzaktan eğitim süreci, çalışmaya göre öğrenci ve öğretmen motivasyonunu en önemli sorun ve mücadele alanlarından biri haline getirmiştir.

Porcedda, (2021) tarafından Kovid-19 döneminde tarih öğretimine dair yaptığı bir araştırma ile ilgili bir rapor yayımlanmıştır. Bu çalışmada amaç: Katılımcı bir ortam yaratmak, somut bilgi ve becerileri teşvik etmek, öğrenmeyi öğretmek, öğrencilere gereken her şeyi verebilmek, 21. yy. becerilerini geliştirebilmektir. Çalışmada İtalya'da bir lisede öğrenim gören 14 yaşındaki 23 kız öğrencinin pandemi dönemindeki eğitim- öğretim deneyimleri özetlenmiştir. Çalışma yapılan okul İtalya'da başkentte bulunan bir beşeri bilimler okuludur. Katılımcı öğrencilerden ikisinin şehir merkezinde yaşadıkları, geri kalan öğrencilerin çeşitli kasabaların ortaokullarından geldikleri ifade edilmiştir. Çalışmanın yapıldığı dönemde süreç, liselerde eğitim - öğretimin sınıfın ikiye bölünmesi ve öğrencilerin dönüşümlü olarak okula gelip yüz yüze eğitim-öğretim yapması aynı zamanda da diğer yarısının uzaktan eğitime devam etmesi şeklinde ilerlemiştir. Çalışma da buna uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Sınıfta özel öğrenme gücü bulunan bir öğrenci olduğu için

çalışmanın yürütülmesi esnasında bir destek öğretmeni haftada üç saat tarih müfredatından birine katılmıştır. Tersyüz edilmiş katılımcı ortamda öğrenciler haftalık sırayla derslere katılmış arkadaşları ile sosyal ağlar (whatsapp) ve çevrimiçi ortak çalışma araçları aracılığı ile birbirlerine sorular sorup cevaplar vererek işbirliği yaparak word belgeleri ve bir dijital anlatı oluşturup konuyu sözlü olarak sunmuşlardır. Sonunda da yine bir dijital ölçme ve değerlendirme aracı olan Quiziz'den konu ile ilgili sınava tabii tutulmuşlardır. Çalışmada öğrencilerin okula yeni başlamaları nedeniyle yüz yüze olarak sınıf arkadaşlarının sadece yarısı ile tanışmış olması, çalışma süresince de öğretmenler ve öğrenciler arasındaki ilişkinin genellikle konuşmalarla, videolarla ve etkileşimin duygusal faktörlerini pek hesaba katmadan uzaktan eğitim yoluyla ilerlemek durumunda kalması eğitim- öğretim açısından bir olumsuzluk olarak değerlendirilmiştir. Ayrıca katılımcı olan öğrencilerin dijital yeterliliklerinin çeşitli ancak genellikle yüksek olmadığı ifade edilmiştir. Katılımcıların hemen hemen hepsinin üç boyutlu ortamları, oyunlar ve cep telefonlarını sosyal amaçlı olarak kullandıkları ifade edilmiştir. Öğrencilerin kullandıkları tercih sırasına göre kullandıkları sosyal medya araçlarının sırayla Instagram, Whatsapp, Tik Tok, Youtube, Telegram olduğu görülmüştür. Google Classroom gibi platformlar ve e postaların ise sokağa çıkma kısıtlamaları zamanında daha yaygın kullanıldığı ifade edilmiştir. Katılımcı öğrencilerin basit Power Point sunumlarına aşina oldukları ifade edilmiştir. Çalışmaya katılan üç öğrencinin Prezi sunumlarını bildiği fakat başka hiçbir çevrimiçi pedagojik araç veya web sitesini bu şekilde denememiş oldukları hatta Ocak 2021 de yapılan kısa sunumda bunun kendilerine farklı geldiğini ifade ettikleri belirtilmiştir. Sonuç olarak ise öğrenci-öğretmen ve öğrenci-öğrenci arasındaki iş birliğinin, katılımın, öğrencilerin şartlarını dikkate alarak tüm öğrencileri teşvik eden sınıfın temel anlayış ve bilgi bakımından zayıflıkları giderdiği, cep telefonlarının demokratik bir öğrenim olanağı sunduğu ve çevrimiçi öğrenmenin yaygınlaşmasına katkı sunduğu, 21. yy. becerilerinin geliştirilebileceği, çevrimiçi ve yüz yüze öğrenme arasındaki mesafenin azaltılabileceği, öğrencilerin kısmen de olsa öğrenmeyi öğrenebilecekleri ifade edilmiştir.

E R Wardanivd (2020) tarafından yapılan “Kovid-19 Pandemisi Sırasında Çevrimiçi Matematik Öğrenimi” isimli çalışma öğrenmeyi değerlendirmeye odaklanan betimsel nicel bir araştırmadır. Çalışmada çevrimiçi medyayı kullanarak yapılan matematik öğretiminin etkililiğini araştırmak, çevrimiçi öğrenmede engelleri bilmek ve çevrimiçi matematik öğreniminin etkililiğini artırmak için öğrenci görüşlerini almak amaçlanmıştır. Çalışmanın örneklemini SMA Negeri Kerjo'nun 11. Sınıf öğrencileri oluşturmuştur. XIA1, popülasyon homojenliği dikkate alınarak basit rastgele örnekleme kullanılarak seçilmiştir. Araştırmanın

verileri çevrimiçi bir anket kullanılarak toplanmıştır. Veriler, tanımlayıcı istatistik kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmada elde edilen bazı bulgulara baktığımızda çevrimiçi matematik öğrenimini öğrencilerin %46' sını etkisiz, %27' si çok etkisiz, %17'si etkili ve %10'u çok etkili olarak değerlendirmiştir; çalışmada öğrencilerin karşılaştığı engeller ise istikrarsız internet ağı, sınırlı internet kotası, tartışma için yeterli zaman olmaması ve ödev koleksiyonu , çok fazla ödev olarak belirtilmiştir. Çalışmada öğrencilerin cevaplarından hareketle Kovıd-19 salgını sırasında öğrenmenin medya aracılığıyla kolaylaştırılabileceği, basit çevrimiçi öğretim materyalleri ile de öğretimin yapılabileceği, internet kotasından tasarruf etmek için video gönderiminin en aza indirilmesinin etkili olabileceği, ders sürelerinin uzatılabileceği önerileri sunulmuştur.

Videla ve arkadaşlarının (2022) yaptığı Kovıd -19 salgını döneminde matematik öğretimine yönelik çalışmada Kovıd-19 salgınının etkisiyle hareketlilik üzerindeki kısıtlamalar nedeniyle okulların kapatılması sonucunda ilköğretim matematik öğretim stratejilerinde ne gibi değişimlerin olduğunu, bunun ne tür sonuçları olduğunu, pandemi sırasında matematikte kullanılan stratejileri, zorlukları ve fırsatları analiz etmek, araştırmak amaçlanmıştır. Nicel bir yaklaşımın benimsendiği bu çalışmada Şili' de çalışan 105 ilkököl öğreticisinin katılımcı olduğu görülmektedir. Veriler katılımcılardan çevrimiçi bir anket yoluyla toplanmıştır ve analiz edilmiştir. Çalışmanın verilerinden elde edilen bulgulara baktığımızda pandemi sırasında eğitim – öğretim süreçlerinin devamlılığını sağlamak için hibrit sınıfların kullanıldığı, eğitimcilerin çevrimiçi eğitim - öğretim ortamına aşina olmadıkları, matematik müfredatının didaktik stratejiler kullanılarak uygulandığı ifade edilmiştir. Eğitim kaynakları ve bağlamlarının da buna göre değiştiği belirtilmiştir. Aynı zamanda sonuçlar incelendiğinde öğretmenlerin teknik bilgi düzeyleri ile kıdem yılları ve kullandıkları öğretim strateji türleri arasında da birbirlerine göre farklılıklar bulunduğu görülmüştür. Hem kırsal bölgelerdeki hem kentlerdeki okullarda kullanılan kaynakların, uygulanan stratejilerin genellikle didaktik oldukları ifade edilmiştir. Matematik öğretiminin güçlendirilmesi için matematik öğretmenlerinin profesyonel gelişiminin desteklenmesi ve öğretmenlerin kullandığı stratejiler ile çevrimiçi pedagojik yönetim becerilerinin sayısı ve kalitesinin artırılması önerilmiştir. Ayrıca sanal forumlar aracılığıyla üst bilişin teşvik edilmesinin önemli olduğu ifade edilerek didaktik kullanımın bağlamı tartışılmıştır.

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın desenine, çalışma grubuna, veri toplama araçlarına ve verilerin toplanmasına, verilerin analizine yer verilmiştir.

3.1. ARAŞTIRMANIN DESENİ/MODELİ

Nesnel ve genellenebilir olan bilgiler elde etmek amacıyla pozitivist anlayışa uygun olarak yapılan araştırmalar, nicel olarak adlandırılır. Bunun tersine postpozitif anlayış içinde bütüncül, eleştirel, yorumlayıcı bir bakış açısı ile yapılan araştırmalara nitel araştırmalar diye adlandırılır. Nicel yaklaşımlarla yapılan araştırmalarda olgular, etraflarındaki etkenlerken ayrılıp nesnel hale getirilir. Ardından gözlenebilir ve ölçülebilir özelliklere çevrilir. Böylece dikkatli bir sayısallaştırma ve doğru ölçümler sayesinde gerçeğin anlaşılıp tanımlanacağı kabul edilir. (Yıldırım ve Şimşek, 2006: 65). Nicel yaklaşımı benimseyen bir araştırmacıdan gerçeği, kendinden ayrı ve nesnel biçimde ortaya koyması beklenir. Bu yüzden nicel yöntemin kullanıldığı çalışmalarda araştırmacılar, kendilerinin kişisel görüşlerini araştırmadan ayrı tutarak ve standart ölçme araçları kullanırlar (Altun ve Yazıcı,2014).

Nicel araştırma gözlem veya deneyler aracılığıyla yapılan araştırma yaklaşımına ve yapılan gözlemlerin tekrarlanabildiği sayısal araştırmalara denmektedir (Özdamar, Odabaşı, vd., 1999).

Nicel Yöntemin Sınırlılıkları: Her yönüyle mükemmel olan bir örneklem almak zordur. Araştırma için yeterli sayıda veriye ulaşmak güçtür. Kullanılan araç standart bir ölçüm aracı sayılsa dahi her zaman için mükemmel bir ölçüm şartı sağlanamayabilir. Teori ve hipotezde ele alınmayan değişkenlerin etkisini yok sayar, model haricinde verilerle ilgilenmez . Bu nedenle sosyal olgular ile etkileşim sonucu oluşan değişimleri gözden kaçırabilir. Kullanılan ölçme araçları, araştırılan konu ve çalışmanın bulgularının yorumlanması kimi zaman araştırmacılar kendi değer yargılarından sıyrılıp bütünüyle nesnel olamadıkları için ön yargı da barındırabilir. Bu böyle olduğu halde nicel araştırmalar nesnelliği bir ön koşul olarak görürler. Davranışları incelerken insanların davranışlarını meydana getiren sosyal ve kültürel öğelerin dikkate alınmaması davranışların anlaşılmasını sağlayan verilere ulaşmayı

güçleştirir. Ayrıca hemen hemen her konuda sayısallaştırma yapması ve ölçmeye çalışması sebebiyle insan hayatını rakamlarla ve formüllerle açıklama yoluna girmesi araştırma sonuçlarının günlük hayatla bağının kopmasına neden olabilmektedir (<https://www.bingol.edu.tr/media/204988/sayt-bolum8-Sosyolojide-Nicel-ve-Nitel-Arastirma-Yontemleri.pdf>).

Nicel Yöntemin Avantajları: Araştırmadan elde edilen sonuçlar evrene genellenebilir. Değişik gruplar arasında karşılaştırma yapılabilir. Kuramların, teorilerin doğruluk düzeyleri tespit edilebilir. Bir yapı içinde bulunan ilişkilerin incelenmesini kolaylaştırır.

Nicel yöntemin; Deneysel, betimsel, bağıntısal, nedensel karşılaştırma ve tarihsel yöntem olarak beş farklı yöntemi vardır. Araştırma deneysel bir araştırmadır. Deneysel araştırmalarda, iki veya ikiden çok grup ile yapılan uygulamaların belirlenmiş değişkenler bakımından etkilerinin farklılaşma boyutu incelenir (Türkdoğan ve Gökçe, 2015).

Çalışmada nicel araştırma yöntemi ile çevrimiçi ve yüz yüze eğitimin akademik başarıdaki yeri araştırıldığından ön test- son test kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır. Uyguladığımız bu yöntem aracılığıyla, son test puanları ve ön test puanları kıyaslanarak kullanılan eğitimin etkililiği belirlenmiştir. Çalışmadaki birinci aşamada öğrencilerin çevrimiçi eğitim ve yüz yüze eğitim hakkındaki görüş, tutum ve bakış açılarının aldıkları öğretimin verimliliği üzerindeki etkilerinin çeşitli sorular ile ortaya çıkarılması sağlanmış ve araştırma bu şekilde çok yönlü olarak incelenip derinlemesine çalışılmıştır (Merriam, 2018; Yıldırım ve Şimşek, 2013).

3.2. ARAŞTIRMANIN EVREN VE ÖRNEKLEMİ

Bu araştırmanın evrenini 2020-2021 öğretim yılında İstanbul ili Bayrampaşa ilçesinde bir devlet ortaokulunda eğitim görmekte olan 8. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini bu okulda öğrenim gören 80'i kız 78'i erkek toplam 158 ortaokul 8. sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışmada 8. sınıf öğrencilerinin tercih edilmiş olma nedeni çalışmanın deneysel kısmı için yüz yüze eğitim yoluyla da ders işlenmesinin gerekmesidir ve Kovid-19 pandemisi nedeniyle diğer sınıf gruplarına oranla daha uzun süre yüz yüze eğitim görebilen grup 8. sınıflar olduğu için bu grupla bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın deney grubu 80 ve kontrol grubu 78 kişiden oluşmaktadır. Sınıfların fiziki olarak bu mevcuda yetersiz gelmesi ve sınıf mevcudunun fazla olmasından kaynaklanan

olumsuzlukları en aza indirilmesi amacıyla katılımcılar deney grubu sınıf-1, sınıf-2 şeklinde; kontrol grubu sınıf -3, sınıf-4 şeklinde dört gruba ayrılmıştır.

Tablo-1: Çalışmanın Örneklem Grubu Katılımcı Sayıları

		Sınıf Mevcudu	Toplam	Genel Toplam
Deney Grubu	Uzaktan Eğitim Sınıfı-1	40	80	158
	Uzaktan Eğitim Sınıfı-2	40		
Kontrol Grubu	Yüz yüze Eğitim Sınıf-3	39	78	
	Yüz yüze Eğitim Sınıf-4	39		

Ortaokul öğrencileri ile yapılan çalışmada araştırmacının görev yaptığı devlet ortaokulundan öğrencilerin çalışmaya dâhil edilmesi sürecinde kazara (uygun) örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Örnekleme için çalışmada kullanılan yöntem, olasılıksız bir örnekleme biçimi olan uygun örneklemedir. Bu yöntem ile örnekleme alınmasının avantajı, araştırmacılara yakın ve örneklem grubunun uygulama için hazır olmasıdır (Cochran, 1977). İnsanlardan veriler toplamak yoluyla yapılan araştırmalar olduğundan sosyal bilim araştırmalarında örneklem veya araştırma izni üzerinde isteğe göre değişim yapılmasının mümkün olmaması ve gönüllü katılımın esas olması sebebiyle sıklıkla kullanılan bir yöntemdir (Kish, 1995).

Öğrencileri kontrol grubu olan yüz yüze ders işlenecek gruba veya deney grubunu oluşturan uzaktan eğitimle ders işlenecek gruba dâhil ederken önceki senenin Türkçe ders notu ortalaması ve işlenecek konuyla ilgili ön test puanları dikkate alınmıştır. Öncelikle öğrencilere çalışma kapsamında işlenecek konuları daha önceden bilip bilmediklerine yönelik kişisel bilgilerinin alındığı bir form uygulanmıştır. (bkz. Ek- 6) Formda öğrencilerden aşağıdaki sorulara cevap vermeleri istenmiştir:

1- ‘Anlatım Bozuklukları’ konusunu daha önce herhangi bir kaynak aracılığıyla öğrenip öğrenmediğinizi , öğrendiyse hangi kaynak aracılığıyla öğrendiğinizi açıklayarak aşağıya yazınız.

2- ‘Cümle Türleri’ konusunu daha önce herhangi bir kaynak aracılığıyla öğrenip öğrenmediğinizi , öğrendiyse hangi kaynak aracılığıyla öğrendiğinizi açıklayarak aşağıya yazınız.

Formdaki yanıtlara göre konuları daha önceden herhangi bir şekilde öğrendiğini ifade eden 5 öğrenci çalışmaya dâhil edilmemiştir. Ayrıca “cümle türleri” ve “anlatım bozuklukları” konuları ile ilgili uygulanan ön test sonuçlarının benzerliği ile sınıf mevcutlarının yakınlığı göz önünde bulundurulmuştur. Bununla birlikte öğretmenden kaynaklı bir değişiklik olmaması için de öğrencilerin ders programıyla araştırmacının ders programının uyum göstermesine de dikkat edilmiştir.

3.3. VERİ TOPLAMA ARACI VE VERİLERİN TOPLANMASI

3.3.1. Ortaokul Öğrencilerinin Türkçe Dersi Açısından Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri Değerlendirme Ölçeği:

Çalışmada Kaynar vd. (2020) tarafından oluşturulan “Ortaokul Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri Değerlendirme Ölçeği” temel alınmıştır. Ölçek sahibinden elektronik posta yoluyla kullanım için izin istenmiştir. (bkz. Ek - 4)

Uygulama yapılan öğrencilerin ölçeği Türkçe dersi ile bağdaştırabilmesi için ölçek öğrencilerle paylaşılırken yönerge kısmına ‘Ortaokul Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri Değerlendirme Ölçeği’ ni Türkçe dersi açısından değerlendirerek doldurmaları istenmiştir. Kullanılan ölçek 5 seçenekli likert tipi ölçektir. Likert tipi ölçeğin derecelendirmeleri Tamamen Katılmıyorum, Katılmıyorum , Kararsızım, Katılıyorum, Tamamen Katılıyorum şeklindedir. Ölçek 5 ana başlık altında toplam 42 maddeden oluşmaktadır.

Referans alınan ölçeğin güvenilirliğinin tespiti için 86 katılımcı ile test tekrar test uygulaması yapıldığı ve bu uygulamada 0,91 korelasyon hesaplandığı belirtilmiştir. Bunun da ölçeğin güvenilirliği için uygun görüldüğü ifade edilmiştir. Ölçeğin google formlar ile paylaşıldığı bağlantıda yönergede “Türkçe dersi” ifadesi eklenmiştir. Çalışmada ilk olarak öğrencilerin görüşleri alınmıştır. Tüm öğrenciler pandemi döneminde diğer dersleri olduğu gibi Türkçe dersini de uzaktan eğitim yoluyla almaktaydılar. Dolayısıyla bütün öğrencilerin bu konuda bir görüşü bulunmaktaydı. Bu nedenle çalışmada tüm öğrencilerin görüşleri alınmıştır. Google formlar aracılığıyla hazırlanan ölçek, araştırmacı tarafından form bağlantısının

whatsapp (vatsap) uygulamasında yer alan sınıf duyuru gruplarında paylaşılması yoluyla öğrencilere ulaştırılarak veriler toplanmıştır. Ölçekle ilgili anlaşılamayan, açıklanmasını istedikleri bir madde olduğunda, herhangi bir soruları olduğunda ölçekte paylaşılan telefon numarasına (sınıf whatsapp grubunda bağlantının paylaşıldığı numara) mesaj atmaları istenmiştir. Merriam (2018)'a göre ağ sayfaları, dosya iletim yoluyla raporlar, görsel programlar, elektronik yazılar; zahmetsizce elde edilebilen elektronik veri elde edilen kaynak, veri toplama yöntem ve aracı olarak ve aynı zamanda belge ve veri olarak nitelendirilirler.

Veriler öğrencilerin uzaktan eğitimle yapılan derslere ilişkin görüşleri;

- Uzaktan eğitimle ilgili genel düşünceleri,
- Uzaktan eğitime katılmada kendi imkân/ yeterliliği,
- Uzaktan eğitim ile yapılan öğretime yönelik algıları,
- Uzaktan eğitime yönelik tutumları,
- Uzaktan eğitimde verilen ödevlere yönelik algıları

şeklinde beş başlıktan oluşan 42 soruya verdikleri cevaplardan oluşmaktadır.

3.3.2. Deneysel İşlem Verilerinin Toplanması:

Çalışmanın deneysel bölümü için ise öğrencilere kişisel bilgi formu uygulanmıştır. Formda öğrencilere çalışma kapsamında işlenecek olan ‘cümle türleri’ ve ‘anlatım bozuklukları’ konularını özel ders, dersane, EBA, youtube video, ücretli eğitim platformları ya da konu anlatımlı soru bankaları aracılığıyla öğrenip öğrenmediklerini yazmalarını ve bilgi düzeylerini de hiç bilgim yok, biraz biliyorum ama yardıma ihtiyacım var ya da çok iyi biliyorum gibi kategorize ederek cevaplamaları istenmiştir. (bkz. Ek - 6) Formdaki öğrenci yanıtlarına göre çalışma kapsamında işlenecek “cümle türleri” ve “anlatım bozukluğu” konularını önceden herhangi bir şekilde öğrenmiş olduğunu, bildiğini belirten öğrenciler (5 öğrenci) çalışmaya dahil edilmemiştir. Kişisel bilgi formlarının uygulanmasının ardından Milli Eğitim Bakanlığının ilköğretim 8. sınıf Türkçe dersi öğretim programında yer verdiği “cümle türleri” konusuna ait “Cümle türlerini tanıır.” kazanımına yönelik ön test ve son test ile “anlatım bozukluğu” konusuna ait “Metindeki anlatım bozukluklarını belirler.” kazanımına yönelik ön test ve son test soruları olacak şekilde iki konu için toplamda dört ayrı test hazırlanmıştır. Testlerde çoktan seçmeli, doğru/ yanlış, boşluk doldurma, eşleştirme ve klasik şeklinde tabir edilen öğrencilerin cevapları yazdıkları soru tiplerinden oluşan

sorular yer almıştır. Ön testler ve son testler çalışmada kullanılmadan önce araştırmanın evreni ile benzer özellik taşıyan 40 kişilik 8. Sınıf öğrencisinden oluşan bir grupta pilot bir uygulama gerçekleştirilmiştir. Soru havuzu hazırlanırken öğrenci seviyesi dikkate alınmıştır. Türkçe Dersi Öğretim Programı, öğrenci ders kitapları incelenip ilgili kazanımlar tespit edilerek aynı zamanda testlerin kapsam geçerliliğinin sağlanması amaçlanmıştır. Karasar (2000)'a göre geçerlilik ölçmek istenen şeyin ölçülebilmiş olma derecesi, ölçülmek istenenin başka şeylerle karıştırılmadan ölçülebilmesi şeklinde tanımlanmaktadır. Geçerlilik ölçme aracının ölçmeyi amaçladığı şeyi ölçmesidir denebilir. Büyüköztürk vd. (2012: 117) kapsam geçerliliği, testi oluşturan maddelerin ölçülmek istenen tanımlanmış davranışlar evrenini (bütünü) ölçmede ne derece temsil ettiğine, örneklediğine ilişkindir. Karasar'a (2000) göre güvenilirlik; "Aynı şeyin bağımsız ölçümleri arasındaki kararlılık, ölçmek istenen şeyin sürekli olarak aynı sembollerini alması, aynı süreçlerin izlenmesi ve aynı ölçütlerin kullanılması ile aynı sonuçların alınması" şeklinde tanımlanmaktadır. Güvenirlik, bireylerin test maddelerine verdikleri cevaplar arasındaki tutarlılık olarak tanımlanabilir. Güvenirlik, testin ölçmek istediği özelliği ne derece doğru ölçtüğü ile ilgilidir (Büyüköztürk, 2012: 169).

Testlerin geliştirme sürecinde öncelikli olarak işlenecek iki konuya yönelik kazanımlar ve ayrıntılı alt başlıkları belirlenmiştir. Başarı testleri için kazanımların alt başlıklarına yönelik belirtke tablosu hazırlanmıştır. Ardından her alt başlık için en az ikişer soru olacak biçimde 23 tane ön test sorusu 23 tane son test sorusu hazırlanmıştır. Bu 23 soruluk testler, kapsam geçerliliği, ön test ve son test arasındaki zorluk düzeyinin orantılı olması, ön test ve son testlerde hangi soruların eş değer olduğu, öğrenciye göreliği, anlaşılabilirliği gibi konularda bilgi almak için alanında uzman Milli Eğitim Bakanlığına bağlı farklı okullarda ve illerde görev yapan 5 Türkçe öğretmeninden görüş alınmıştır. Verilen cevaplara göre testler üzerinde çeşitli düzenlemeler yapılarak kullanıma hazır hale getirilmiştir. Pilot uygulama sırasında testlerin cevap süresi, görünüş geçerliği, imla hataları ve baskı hatalarına yönelik görüşler alınmıştır. Öğrencilerden gelen dönütler arasında olumsuz bir durumla karşılaşmamıştır. Testlerin cevaplama sürelerinin yeterli olduğu gelen dönütler arasındadır. Pilot uygulama için testi cevaplama süresinin önceden planlandığı biçimde 55-60 dakika arasında olduğu tespit edilmiştir. Testlerin pilot uygulaması ortaokul 8. Sınıfta öğrenim gören 40 öğrenciyle birlikte yürütülmüş, başarı testlerinde anlaşılmayan, boş bırakılan maddeler tespit edilmiştir. Süreç sonunda elde edilen cevaplar düzenlenip excel ve SPSS programlarında verilerin madde analizleri yapılmıştır. Madde analizi sonucunda her iki testten de geçerlik ve güvenilirliği sağlayamayan sorular test dışı bırakılmıştır. Cümle türleri testlerin son halinin ortalama güçlük indeksi değeri (p_j) 0.50, madde ayırt edicilik indeksi ise

0.51 bulunmuştur. Başarı testlerinin güvenilirlik analizi KR-20 değeri hesaplanarak 0.85 bulunmuştur. Anlatım bozukluğu testlerinin son halinin ortalama güçlük indeksi değeri (pj) 0.53, madde ayırt edicilik indeksi ise 0,52 bulunmuştur. Bu değerler göz önüne alındığında çalışma sonucunda geçerliği ve güvenilirliği sağlanmış ön testler ve son testler kullanıma hazır hale getirilmiştir.

Hazırlanan ön testlerin uygulanmasının ardından çalışma grubu katılımcı sayılarını gösteren Tablo-1’ de görüldüğü üzere sınıf mevcutlarının fazla olmasından kaynaklanabilecek olumsuzlukları gidermek amacıyla öğrenciler birbirine mevcut olarak ve ön test puanı olarak yakın olan 2 sınıf yüz yüze eğitim grubu ve 2 sınıf uzaktan eğitim grubu olacak şekilde ayrılmışlardır.

Hem uzaktan eğitim yapılan gruplara hem de yüz yüze eğitim yapılan gruplara aynı ön testler ve aynı son testler yüz yüze uygulanmıştır. Ön testlerin uygulanmasının ardından gruplar oluşturulup 8 haftalık sürede belirlenen günlük ders planları doğrultusunda dersler işlenmiştir. Öğretmen değişikliğinden kaynaklanabilecek farklılıkları en aza indirmek için, hem deney hem de kontrol grubunda dersler aynı öğretmen (araştırmacı) tarafından işlenmiştir. Dersler her iki grup için de aynı içerik ve sürede işlenmiştir. Yüz yüze eğitim yapılan grupta dersler öğrencilerin öğrenim gördükleri kendi sınıflarında yapılmıştır. Uzaktan eğitim yapılan grupta dersler Zoom uzaktan eğitim platformu aracılığıyla işlenmiştir. Dersler öğretim programında belirtilen kazanımlar doğrultusunda hazırlanan günlük ders planlarına uygun olarak işlenmiştir. (bkz. Ek-7)

1. Hafta Uzaktan Eğitim: Cümle türlerini tanır. (İsim ve fiil cümlesi)
1. Hafta Yüz yüze Eğitim : Cümle türlerini tanır. (İsim ve fiil cümlesi)
2. Hafta Uzaktan Eğitim : Cümle türlerini tanır. (Kurallı, devrik, eksilteli cümle)
2. Hafta Yüz yüze Eğitim : Cümle türlerini tanır. (Kurallı, devrik, eksilteli cümle)
3. Hafta Uzaktan Eğitim : Cümle türlerini tanır. (Yapı bakımından cümleler)
3. Hafta Yüz yüze Eğitim: Cümle türlerini tanır. (Yapı bakımından cümleler)
4. Hafta Uzaktan Eğitim: Cümle türlerini tanır. (Olumlu ve olumsuz cümle, soru cümlesi)
4. Hafta Yüz yüze Eğitim Cümle türlerini tanır. (Olumlu ve olumsuz cümle, soru cümlesi)
5. Hafta Uzaktan Eğitim: Metindeki anlatım bozukluklarını belirler. (Özne-yüklem

uyumsuzlukları)

5. Hafta Yüz yüze Eğitim: Metindeki anlatım bozukluklarını belirler. (Özne-yüklem uyumsuzlukları)

6. Hafta Uzaktan Eğitim: Metindeki anlatım bozukluklarını belirler. (Öge eksiklikleri, Çatı uyuşmazlıkları)

6. Hafta Yüz yüze Eğitim: Metindeki anlatım bozukluklarını belirler. (Öge eksiklikleri, Çatı uyuşmazlıkları)

7. Hafta Uzaktan Eğitim: Metindeki anlatım bozukluklarını belirler. (Çatı uyuşmazlıkları, Tamlama yanlışlıkları)

7. Hafta Yüz yüze Eğitim: Metindeki anlatım bozukluklarını belirler. (Çatı uyuşmazlıkları, Tamlama yanlışlıkları)

8. Hafta Uzaktan Eğitim: Metindeki anlatım bozukluklarını belirler. (Ek, bağlaç yanlışlıkları)

8. Hafta Yüz yüze Eğitim: Metindeki anlatım bozukluklarını belirler. (Ek, bağlaç yanlışlıkları)

Konular yukarıda belirtildiği biçimde Türkçe dersi günlük ders planına sadık kalınarak işlendikten sonra her gruba aynı son testler sınıfta yüz yüze uygulanmıştır.

3.4. VERİLERİN ANALİZİ

3.4.1. Ortaokul Öğrencilerinin Türkçe Dersi Açısından Uzaktan Eğitime İlişkin

Görüşlerine İlişkin Verilerin Analizi:

Çalışmada ilk aşamadaki verileri analiz etmek için betimsel istatistik yöntemi kullanılmıştır. Betimsel istatistiğe göre, elden edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara uygun olarak özetlenir ve yorumlanır. Bunu yapmada amaç, araştırmanın bulgularını okuyucuya sunarken düzenlenmiş ve yorumlanmış hâlde vermektir. Bunun için öncelikle elde edilen veriler, sistematik ve açık şekilde betimlenir. Ardından yapılan betimlemeler açıklanır sonra da yorumlanır. Sebep- sonuç ilişkileri incelenir ve bazı sonuçlara varılır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). İçerik analizinde esas olarak yapılan iş, birbirine benzeyen bilgileri önceden

belirlenmiş kavramlar ve temalar dâhilinde bir araya getirmek ve bu verileri okuyucunun anlayabileceği halde düzenleyip yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Tez çalışma sürecinde önce Google Formlar aracılığıyla hazırlanan ölçek sınıfların whatsapp (vatsap) uygulamasında oluşturulan sınıf gruplarında bağlantı adresi paylaşmak yoluyla öğrencilere gönderilmiş ve Türkçe dersi bağlamında uzaktan eğitime yönelik görüşlerine uygun olarak cevaplamaları istenmiştir. Sonrasında bütün öğrencilerin cevapları incelenmiş ve öğrenci görüşleri beş ana başlık altında toplanmıştır. Araştırma ana tema bakımından ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik görüşlerini incelemesi nedeniyle betimsel analize uygundur. Çalışmada öğrenci görüşleri beş ana başlık altında kategorilere ayrılıp incelenip yorumlanması nedeniyle ise içerik analizine girmektedir. Verilerin analiz edilmesinde Kaynar, vd. (2020) tarafından hazırlanan “Ortaokul Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri” başlıklı araştırmadan faydalanılmıştır. Anket formunda yer alan her bir maddeye öğrencilerin verdiği yanıtlar ayrı ayrı değerlendirilmiş ve veriler betimleyici istatistik (frekans ve yüzde) yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir.

3.4.2. Deneysel İşlem Verilerinin Analizi:

Deney ve kontrol grubu verilerinin parametrik testlere uygunluk durumunun belirlenebilmesi için betimsel istatistik hesaplar yapılarak veriler karşılaştırılmıştır. Bu bağlamda çalışmadaki deney ve kontrol gruplarına ait verilerin normal dağılım gösterip göstermediği Shapiro-Wilk testi uygulanarak gösterilmiştir. Deneysel basamakta elde edilen verilerin analizinde parametrik istatistik yöntemlerinden birisi olan t-testi kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS paket programı ile analiz edilmiştir. T-test sonuçları yorumlanırken $p < .05$ değerleri anlamlı olarak kabul edilmiştir. Hesaplamalarda yer verilen bazı bilgilere ait kısaltmalar şu şekildedir: $\bar{x}$:Aritmetik Ortalama;SS: Standart Sapma;TD: Tepe Değeri; ÇK: Çarpıklık Katsayısı; BK: Basıklık Katsayısı; Maks: Maksimum Değer;Min: Minimum Değer.

BÖLÜM IV

4.BULGULAR

. Bu bölümde çalışmanın problemi doğrultusunda ortaya çıkan alt problemlere ilişkin bulgulara sırasıyla yer verilmiştir.

4.1. Çalışmanın Birinci Aşamasına Ait Bulgular:

Ortaokul 8. Sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitimle yapılan Türkçe dersine ilişkin görüşleri nasıldır? sorusunu cevaplayan bulgular araştırmanın alt problemlerine göre aşağıda ifade edilmiştir.

1. Alt Probleme İlişkin Bulgular:

Ortaokul 8. Sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitimle yapılan Türkçe dersine ilişkin genel görüşleri nasıldır? Çalışma bulgularına göre;

“Uzaktan eğitimdeki ders tekrarlarının öğrenmeye daha iyi katkı sağladığını düşünüyorum.” ifadesine tamamen katılmıyorum veya katılmıyorum diyen öğrencilerin oranı % 31; kararsızım diyenlerin oranı: % 25,3; Katılıyorum veya tamamen katılıyorum diyen katılımcıların oranı % 43,7’dir. Öğrencilerin yaklaşık yarısının ders tekrarlarının öğrenmeleri üzerinde olumlu etkisinin olduğunu bildirmiş olmaları ders tekrarının faydalı olabileceğine işaret etmektedir. Bununla birlikte öğrencilerin yaklaşık üçte birinin ders tekrarı konusuna olumsuz görüş bildirmiş olması da dikkat çekici bir durumdur. Uzaktan eğitim modeli uygulamalarında bu olumsuz yaklaşımın üzerinde durulması ve gerekli önlemlerin alınması yerinde olabilir.

Uzaktan eğitimde gördüğü derslerin düzeyine uygun olduğunu düşünen öğrenci oranı %51,9’ dur. Bu veriye göre öğrencilerin yaklaşık yarısının uzaktan eğitimle yapılan Türkçe dersi içeriğinin kendisine uygun olmadığını belirtmiştir. Bu durum program yapılırken Türkçe ders içeriğinin örgün ve uzaktan eğitim süreçlerinde farklı şekilde hazırlanmasının gerekliliğine işaret etmektedir.

Öğrencilerin % 15,2’ si EBA üzerinden yapılan derslerin liselere giriş sınavına hazırlık açısından yeterli olduğunu düşündüğünü ifade etmişlerdir. Bu veri çalışmaya katılan öğrencilerin büyük bölümünün liselere giriş sınavı bağlamında EBA üzerinden yapılan Türkçe eğitimini son derece yetersiz bulduğunu göstermektedir. Bu veriye göre uzaktan

eğitim dđnemlerinde EBA gibi platformlar ¼zerinden liselere giriş sınavına hazırlanan ¼đrenciler i¼in program i¼eriklerinin gđzden ge¼irilerek daha etkin programların oluşturulmasına ihtiya¼ duyulabileceği şeklinde yorumlanabilir.

“TV/bilgisayardan ders işlenirken verilen ¼rneklerin konuyu anlamamız i¼in yeterli gelmediğini d¼ř¼n¼yorum.” c¼mlesine katılıyorum veya tamamen katılıyorum cevabını veren ¼đrencilerin oranı %48,7’dir. Bu olumsuz soru k¼k¼ ile sorulan soruya hi¼ katılmıyorum veya katılmıyorum cevabını veren ¼đrencilerin oranı ise %29,2’dir. Bu veriler TV/Bilgisayardan işlenen derslerde daha dikkat ¼ekici ¼rneklerle dersin zenginleştirilmesi gerekliliğine bir ipucu olarak değerlendirilebilir.

¼đrencilerin %11,4’¼ verilen ¼devlerin kendi ¼đrenme seviyesinin ¼ok ¼ok ¼zerinde olduğunu, kendine g¼re zor olduğunu belirtmiştir. Bu veri ¼alıřmaya d¼hil olan ¼đrencilerin b¼y¼k bir b¼l¼m¼n¼n uzaktan eğitim s¼recinde verilen ¼devlere ilişkin olumsuz bir d¼ř¼nceye sahip olmadığını g¼stermektedir.

“Uzaktan eğitimde ders işlenirken arkadaşlarımı g¼rmek beni mutlu ediyor.” İfadesine tamamen katılan veya katılan ¼đrencilerin oranı %57,6’dır. “Canlı derslerde ¼đrencilerin derse katılımından ve benimle etkileşiminden memnunum.” diyen ¼đrencilerin oranı %39,1’dir. Bu ¼alıřmanın yapıldığı sıralarda, sokağa ¼ıkma yasaklarının olduğu dđnemlerde, ¼đrenciler arkadaşlarıyla uzun s¼redir yan yana olamadıkları, birlikte oynayamadıkları i¼in uzaktan eğitim sırasında ¼đrencilerin arkadaşlarını ekranda g¼rebilmesi bile mutluluk kaynağı olabilmekteydi. ¼alıřmada ¼đrencilere y¼neltilen bu ifadelere verilen cevaplar okulun yalnızca “bilgi edinmek” ten ibaret olmadığını g¼stermesi ve uzaktan eğitim modeli tasarlanırken bu hususa ¼zel ¼nem verilmesi gerekliliğini g¼stermesi a¼ısından ¼nemlidir.

“Arkadaşlarım uzaktan eğitimde işlenen derslerden ¼ok memnun olduğunu s¼yl¼yor.” c¼mlesine katılıyorum diyen ¼đrencilerin oranının %10,1 ve tamamen katıldığını belirten ¼đrencilerin oranının sadece %0,6 olduğu g¼r¼lm¼řt¼r. ¼đrencilerin arkadaş ortamında birbirlerine verdikleri bu samimi cevap, ¼đrencilerin genel olarak uzaktan eğitime karşı olduk¼a olumsuz d¼ř¼nceye sahip olduklarını ortaya koymasını bakımından dikkat ¼ekicidir.

¼alıřmada kullanılan “Ortaokul ¼đrencilerinin Uzaktan Eğitime İlişkin G¼r¼řleri Değerlendirme ¼l¼eđi” nde yer alan “Uzaktan eğitimle ilgili genel d¼ř¼nceleri” ana başlığından elde edilen veriler Tablo 2-a’ da belirtilmiştir.

Tablo 2-a: Uzaktan eğitimle ilgili genel düşünceleri. (K: Kız öğrenci, E: Erkek öğrenci, G(Genel): Kız ve erkek öğrencilerin tamamı.)

Maddeler	Hiç Katılmıyorum (%)			Katılmıyorum (%)			Kararsızım (%)			Katılıyorum (%)			Tamamen Katılıyorum (%)		
	K	E	G	K	E	G	K	E	G	K	E	G	K	E	G
Uzaktan eğitimdeki ders tekrarlarının öğrenmeye daha iyi katkı sağladığını düşünüyorum.	7,5	12,8	10,1	18,8	23,1	20,9	28,8	21,8	25,3	36,3	28,2	32,3	8,8	14,1	11,4
Uzaktan eğitimde gördüğümüz derslerin düzeyime uygun olduğunu düşünüyorum.	7,5	6,4	7	18,8	14,1	16,5	23,8	25,6	24,7	33,8	50	41,8	16,3	3,8	10,1
EBA üzerinden yapılan derslerin Liselere Giriş Sınavına hazırlık açısından yeterli olduğunu düşünüyorum.	41,3	30,8	36,1	26,3	25,6	25,9	17,5	28,2	22,8	8,8	15,4	12	6,3	0	3,2
TV/Bilgisayardan ders işlenirken verilen örneklerin konuyu anlamamız için yeterli gelmediğini düşünüyorum.	8,8	5,1	7	25	19,2	22,2	18,8	25,6	22,2	26,3	33,3	29,7	21,3	16,7	19
Verilen ödevlerin benim öğrenme seviyemin çok çok üzerinde (bana göre zor) olduğunu düşünüyorum.	26,3	26,9	26,6	41,3	46,2	43,7	20	16,7	18,4	8,8	9	8,9	3,8	1,3	2,5
Uzaktan eğitimde ders işlenirken arkadaşlarımı görmek beni mutlu ediyor.	11,3	7,7	9,5	16,3	12,8	14,6	28,8	7,7	18,4	31,3	46,2	38,6	12,5	25,6	19

Arkadaşlarım uzaktan eğitimde işlenen derslerden çok memnun olduğunu söylüyor.	30	20,5	25,3	35	30,8	32,9	25	37,2	31	8,8	11,5	10,1	1,3	0	0,6
Canlı derslerde öğrencilerin derse katılımından ve benimle etkileşiminden memnunum.	13,9	15,6	14,7	27,8	19,5	23,7	24,1	20,8	22,4	32,9	33,8	33,3	1,3	10,4	5,8

2. Alt Probleme İlişkin Bulgular:

Ortaokul 8. Sınıf öğrencilerinin Türkçe dersine uzaktan eğitimle katılmada kendi imkan / yeterliği nasıldır?

“EBA / Zoom üzerinden yapılan dersler süre olarak bana yetersiz geliyor.” Cümlesine tamamen katılıyorum veya katılıyorum cevabını veren öğrencilerin oranı %44,3’tür. “Uzaktan eğitim ders süreleri konuları öğrenmem için yeterlidir.” ifadesine tamamen katılan ve katılan öğrencilerin oranı %30,4 ve “Uzaktan eğitimde işlenen dersler kendi düzeyimin altındadır.” cümlesine tamamen katılıyorum veya katılıyorum diyen katılımcıların oranı %28,5’tir. Bu oranlar öğrencilerin büyük bir bölümünün uygulanan uzaktan eğitim modelinin hem ders süresi hem de ders içeriği ile ilgili olumsuz düşünceye sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

‘Uzaktan eğitim sistemine uyum sağladım.’ ifadesine katılmadığını belirten öğrencilerin oranı ise % 49,3’tür. Bu orana bakarak uzaktan eğitimle yapılan Türkçe eğitimine öğrencilerin şimdilik yeterince hazır olmadığı söylenebilir.

Öğrencilerden % 65,8’i uzaktan eğitim sisteminde verilen dersleri düzenli olarak takip ettiğini belirtmiştir. Bu veriye göre çalışmaya katılan öğrencilerin yaklaşık üçte biri gibi büyük bir bölümünün uzaktan eğitim yöntemiyle işlenen Türkçe derslerini düzenli olarak takip edemediğini belirtmiştir. Bu durum uzaktan eğitim yöntemi ile işlenen Türkçe dersine daha fazla katılımın sağlanabilmesi için öğrencilerin ilgisini çekebilecek farklı motivasyonların geliştirilmesi gerekliliğine işaret olabilir.

“Uzaktan eğitimde derse başlamadan önce ihtiyaçlarımla ilgili (yemek, su, ortam, vb.) hazırlıklarımı tamamlıyorum.” ifadesine tamamen katılan veya katılan öğrencilerin oranı %68,8’dir. Bu veri öğrencilerin çok büyük bir kısmının çeşitli fizyolojik ihtiyaçlarını ders öncesinde giderip, ders ortamını hazırlayabilme bilincine sahip olduğunu göstermektedir.

“Uzaktan eğitimde dersleri dikkatli bir şekilde dinliyorum.” ifadesine hiç katılmadığını belirten öğrenci oranı çarpıcı şekilde % 3,8 olarak çıkmıştır. Bu veri çalışmaya katılan öğrenciler açısından ders takibini etkileyebilecek çeşitli aksaklıkların (internet bağlantısı problemleri, vs.) çok da sorun oluşturabilecek düzeyde olmadığına bir delil olabilir.

“Uzaktan eğitim derslerinde konu ile ilgili rahatça soru sorabiliyorum.” İfadesine hiç katılmayan veya katılmayan öğrenci oranı % 19,2’dir. Bu oranın ne kadarının öğrencilerin kendi çekingenliğine bağlı ne kadarının uzaktan eğitimin doğasından kaynaklı olduğu net değildir. Bununla birlikte bu sorunun aslında yüz yüze eğitimde de benzer bir oranda olabileceği de göz önünde bulundurulacak olursa öğrencilerin uzaktan eğitim derslerinde konu ile ilgili rahatça soru sorabilmelerinin büyük bir sorun olmadığı düşünülebilir.

“Uzaktan eğitim derslerine canlı katılmayı tercih ederim.” diyen öğrencilerin oranı % 63,9’dur. EBA TV’deki derslerin çok dikkat çekici geldiğini ifade eden öğrencilerin oranının ise % 6,3 olduğu görülmüştür. Bu veriler EBA TV aracılığıyla yapılan Türkçe eğitiminin öğrenci bakış açısından oldukça yetersiz olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Çalışmada kullanılan “Ortaokul Öğrencilerinin Türkçe Dersi Açısından Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri Değerlendirme Ölçeği” nde yer alan “Uzaktan eğitime katılmada kendi imkan/ yeterliliği” ana başlığına ilişkin elde edilen bulgular Tablo 2-b’de gösterilmiştir.

Tablo 2-b: Uzaktan eğitime katılmada kendi imkan/ yeterliliği. (K: Kız öğrenci, E: Erkek öğrenci, G(Genel): Kız ve erkek öğrencilerin tamamı.)

Maddeler	Hiç Katılmıyorum (%)			Katılmıyorum (%)			Kararsızım (%)			Katılıyorum (%)			Tamamen Katılıyorum (%)		
	K	E	G	K	E	G	K	E	G	K	E	G	K	E	G
Uzaktan eğitimde işlenen dersler benim için etkilidir.	11,3	14,1	12,7	20,8	24,4	22,2	27,5	16,7	22,2	37,5	30,8	34,2	3,8	14,1	8,9
Uzaktan eğitim ders süreleri konuları öğrenmem için yeterlidir.	16,3	18,3	16,5	35	23,9	29,7	23,8	23,9	23,4	20	23,9	22,8	5	9,9	7,6
Uzaktan eğitim sistemine uyum sağladım.	12,5	10,3	11,4	17,5	19,2	18,4	23,8	17,9	20,9	33,8	37,2	35,4	12,5	15,4	13,9
Uzaktan eğitimde işlenen dersler kendi düzeyimin altındadır.	8,8	5,1	7	40	33,3	36,7	27,5	28,2	27,8	21,3	25,6	23,4	2,5	7,7	5,1
EBA / Zoom üzerinden yapılan dersler süre olarak bana yetersiz geliyor.	7,5	11,5	9,5	28,8	26,9	27,8	23,8	12,8	18,4	27,5	30,8	29,1	12,5	17,9	15,2
Uzaktan eğitim sisteminde verilen dersleri düzenli olarak takip ediyorum.	0	6,4	3,2	18,7	7,7	13,3	15	20,5	17,7	30	32,1	31	36,3	33,3	34,8
Uzaktan eğitimde derse başlamadan önce ihtiyaçlarımla ilgili (yemek, su, ortam, vb.) hazırlıklarımı tamamlıyorum.	6,3	6,4	6,3	23,8	12,8	18,4	12,5	12,8	12,7	28,8	39,7	34,6	28,8	28,2	34,2

Uzaktan eğitimde dersleri dikkatli bir şekilde dinliyorum.	0	7,7	3,8	11,3	6,4	13,3	21,3	12,8	17,1	35	44,9	35,4	32,5	28,2	26,6
Uzaktan eğitim derslerinde konu ile ilgili rahatça soru sorabiliyorum.	6,3	9	7,6	13,8	12,8	11,6	17,5	16,7	17,5	32,5	38,5	34,9	30	23,1	30
TV'deki dersler çok dikkat çekici geliyor.	42,5	35,9	39,2	38,8	32,1	35,4	13,8	24,4	19	3,8	5,1	4,4	1,3	2,6	1,9
Uzaktan eğitim derslerine canlı katılmayı tercih ederim.	5	12,8	8,9	10	2,6	6,3	25	16,7	20,9	26,3	33,3	29,7	33,7	34,6	34,2

3. Alt Probleme İlişkin Bulgular:

Ortaokul 8. Sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitimle yapılan Türkçe öğretime ilişkin algıları nasıldır?

“Uzaktan eğitimde işlenen dersler kendi düzeyimin üzerindedir.” ifadesine tamamen katılan veya katılan öğrencilerin oranı % 14,5’tir. Bu veri uzaktan eğitimle işlenen konuların genel olarak öğrencilerin seviyesinde olduğunu göstermektedir.

‘Uzaktan eğitim, yüz yüze eğitimden daha etkilidir’ ifadesine katılmadığını beyan edenlerin oranı % 81,64 iken bu ifade ile aynı anlama gelen ‘Yüz yüze eğitim, uzaktan eğitimden daha yararlıdır.’ ifadesini destekleyenlerin oranı % 84,7 çıkmıştır. Bu veri aynı anlama gelebilecek iki farklı soruya öğrencilerin çok büyük bir kısmının benzer şekilde cevap verdiğini göstermektedir. Bu durum ankete katılan öğrencilerin soruları dikkatli ve samimi olarak cevapladığı şeklinde yorumlanabilir. Çalışmada kullanılan ankette sorulan bu soruya verilen cevaplar uzaktan eğitim sistemi ile Türkçe eğitimine öğrencilerin olumsuz bakışını çarpıcı biçimde ortaya koymasından dolayı oldukça önemlidir.

“Uzaktan eğitim sürecinin Liselere Giriş Sınavına hazırlanmak açısından benim için dezavantaj oluşturmaktadır.” ifadesine tamamen katılıyorum veya katılıyorum diyen öğrencilerin oranı % 69,6’dır. Bu veriye göre öğrencilerin bakış açısından Liselere Giriş Sınavına hazırlanmak açısından uzaktan eğitim oldukça yetersiz görülmektedir. Bu veri dikkate alınarak uzaktan eğitim modeliyle ders işlenen dönemlerde Liselere Giriş Sınavı bu

modele göre düzenlenerek öğrenci kaygısı azaltılabilir.

“Uzaktan Eğitim Sisteminde karşılaştığım/ karşılaşılabileceğim sorunları nasıl çözebileceğimi biliyorum.” cümlesine tamamen katılan veya katılan öğrenci oranı % 57,6’dır. Bu oran uzaktan eğitim dönemlerinde karşılaşılabilecek sorunları göğüsleme konusu ilgili öğrencilerin büyük bir kısmının motive olduğu düşünülebilir. Bununla birlikte uzaktan eğitim dönemlerinde yaşanabilecek sorunlarla ilgili çeşitli rehberlik faaliyetleri vb. yöntemlerle öğrencilerin sorunları daha rahat çözmesinde yardımcı olunabilir.

“Uzaktan eğitim ile işlenen derslerde yapılan etkinlikler öğrenmem için yeterlidir.” görüşüne tamamen katılıyorum veya katılıyorum şeklinde cevap veren öğrencilerin oranı % 25,9 olarak bulunmuştur. “Öğretmen uzaktan eğitim ile işlenen derslerde ilgi çekici etkinlikler yapıyor.” ifadesine tamamen katılan veya katılan öğrenci oranı % 32,3’tür. Bu veriler uzaktan eğitim yönteminin daha başarılı sonuç verebilmesi açısından öğretmenlerin derslerde daha ilgi çekici etkinlik yapması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu nedenle öğretmenlerin uzaktan eğitim modeline uyum sağlayabilmesi ve daha başarılı sonuç elde edilmesi için, öğretmenlerin uzaktan eğitim modeliyle ilgili ayrı bir eğitime tabi tutulması faydalı olabilir.

“Canlı derslerde öğretmenin benimle etkileşiminden memnunum.” İfadesine tamamen katılıyorum veya katılıyorum diyen öğrencilerin oranı % 70,9’dur. Bu veri çalışmaya katılan öğrencilerin büyük bir bölümünün uzaktan eğitim sisteminde öğretmen etkileşiminden memnun olduğunu ortaya koymaktadır.

Çalışmada kullanılan Ortaokul Öğrencilerinin Türkçe Dersi Açısından Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri Değerlendirme Ölçeğinde yer alan “Uzaktan eğitim ile yapılan eğitime yönelik algıları” ana başlığından elde edilen veriler Tablo 2-c’de mevcuttur.

Tablo 2-c: Uzaktan eğitim ile yapılan öğretime yönelik algıları (K: Kız öğrenci, E: Erkek öğrenci, G(Genel): Kız ve erkek öğrencilerin tamamı.)

Maddeler	Hiç Katılmıyorum (%)			Katılmıyorum (%)			Kararsızım (%)			Katlıyorum (%)			Tamamen Katlıyorum (%)		
	K	E	G	K	E	G	K	E	G	K	E	G	K	E	G
Uzaktan eğitimde işlenen dersler kendi düzeyimin üzerindedir.	17,5	16,7	17,1	57,5	37,2	47,5	15	26,9	20,9	10	14,1	12	0	5,1	2,5
Uzaktan eğitim, yüz yüze eğitimden daha etkilidir.	55	57,7	56,3	26,3	24,4	25,3	7,5	11,5	9,5	7,5	3,8	5,7	3,8	2,6	3,2
Yüz yüze eğitim, uzaktan eğitimden daha yararlıdır.	3,8	1,3	2,5	3,8	2,6	3,2	8,8	10,3	9,5	20,3	19,2	20,3	62,5	66,7	64,6
Uzaktan eğitim sürecinin Liselere Giriş Sınavına hazırlanmak açısından benim için dezavantaj oluşturmaktadır.	8,8	9	8,9	12,5	9	10,8	11,2	10,3	10,8	32,5	23,1	27,8	35	48,7	41,8
Uzaktan Eğitim Sisteminde karşılaştığım/ karşılaşılabileceğim sorunları nasıl çözebileceğimi biliyorum.	3,8	6,4	5,1	18,8	15,4	17,1	23,8	16,7	20,3	40	46,2	43	13,8	15,4	14,6
Öğretmen uzaktan eğitim ile işlenen derslerde ilgi çekici etkinlikler yapıyor.	12,5	15,4	13,3	25	21,8	25,9	36,3	26,9	28,5	17,5	25,6	24,7	8,7	10,3	7,6
Uzaktan eğitim ile işlenen derslerde yapılan etkinlikler öğrenmem için yeterlidir.	12,5	15,4	13,9	25	23,1	24,1	36,3	35,9	36,1	17,5	21,8	19,6	8,7	3,8	6,3
Televizyon üzerinden izlediğim derslerin ödevlerini yaparken daha çok yardıma ihtiyaç duyarım.	21,3	20,5	20,9	22,5	19,2	20,9	22,5	24,4	23,4	25	19,2	22,2	8,7	16,7	12,7

Canlı derslerde öğretmenle etkileşiminden memnunum.	2,5	5,1	3,8	6,3	2,6	4,4	18,6	23,1	20,9	46,3	46,2	46,2	26,3	23,1	24,7
---	-----	-----	-----	-----	-----	-----	------	------	------	------	------	------	------	------	------

4. Alt Probleme İlişkin Bulgular:

Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitimde ödevlere ilişkin algıları nasıldır?

“Evdeki ortam (kardeşler vb.) ödev yapmamı zorlaştırıyor.” cümlesine tamamen katılan veya katılan öğrenci oranı % 38,6 olarak tespit edilmiştir. Ödevlerin yapılmasında ev ortamındaki problemler direkt uzaktan eğitimle ilgili bir problem değildir. Ancak ev ortamında öğrencinin yaşayabileceği doğal sorunlar göz önünde bulundurularak uzaktan eğitim modelinde ödev verilmesi daha uygun olabilir.

Uzaktan eğitim sisteminde ödevler için EBA TV ya da uygulamanın tek başına yeterli olduğu görüşüne katılmayan öğrencilerin oranı % 65,8’dir. Uzaktan eğitimi sürecinde öğretmenlerin verdikleri ödevleri fazla bulan öğrenciler 18,4 oranında iken bu görüşe katılmayanların oranı % 66,4’ tür. Bu veriler verilen ödevlerin öğrenciler açısından genel olarak fazla bulunmadığı ancak ödevlerin yapılmasında öğrencilerin genel olarak EBA TV’yi yetersiz bulduğu şeklinde yorumlanabilir.

Çalışmada kullanılan “Ortaokul Öğrencilerinin Türkçe Dersi Açısından Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri Değerlendirme Ölçeği” nde yer alan “Uzaktan eğitimde verilen ödevlere yönelik algıları” ana başlığından elde edilen verilere ilişkin bulgular 2-d’ de yer almaktadır.

Tablo 2-d: Uzaktan eğitimde verilen ödevlere yönelik algıları(K: Kız öğrenci, E: Erkek öğrenci, G(Genel): Kız ve erkek öğrencilerin tamamı.)

Maddeler	Hiç Katılmıyorum (%)			Katılmıyorum (%)			Kararsızım (%)			Katılıyorum(%)			Tamamen Katılıyorum (%)		
	K	E	G	K	E	G	K	E	G	K	E	G	K	E	G
Uzaktan eğitim sisteminde ödevler için EBA TV / Uygulama tek başına yeterlidir.	35	32,1	33,5	28,8	35,9	32,3	22,5	19,2	20,9	12,5	6,4	9,5	1,2	6,4	3,8
Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin verdikleri ödevleri fazla buluyorum.	27,5	15,4	21,5	36,3	44,9	40,5	21,3	17,9	19,6	7,4	14,1	10,8	7,5	7,7	7,6
Evdeki ortam (kardeşler vb.) ödev yapmamı zorlaştırıyor.	22,5	23,1	22,8	26,3	29,5	27,8	12,4	9	10,8	21,3	16,7	19	5	21,8	19,6
Uzaktan eğitimde bir sonraki ödevimi heyecanla bekliyorum.	33,8	25,6	29,7	22,5	19,2	20,9	21,2	29,5	25,3	17,5	17,9	17,7	5	7,7	6,3

5. Alt Probleme İlişkin Bulgular:

Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin geliştirdiği tutumları nasıldır?

Yakın bir gelecekte, eğitimin tamamen uzaktan eğitime dönüşebileceğini düşünen öğrencilerin oranı %27,8'dir. Bu oran öğrencilerin önemli bir kısmının yakın bir gelecekte uzaktan eğitim sisteminin uygulamaya konulamayacağına inandıkları şeklinde yorumlanabilir.

“Katılmadığım canlı derslerin kayıtlarına sonradan rahatlıkla ulaşip izleyebiliyorum.”

ifadesine tamamen katılan veya katılan öğrencilerin oranı 17,1'dir. Bu oran öğrencilerin çok büyük bir bölümünün katılmadığı canlı derslerin kayıtlarına rahatlıkla ulaşamadığını göstermektedir. Bu veri uzaktan eğitim modelinde istenilen başarının artması adına, zorunlu nedenlerle derse katılmayan öğrencilerin ders kayıtlarına rahatlıkla ulaşılabilmesi için yeni adımların atılması gerekliliği açısından önemlidir.

“Uzaktan eğitim esnasında kendimi sınıf ortamından daha rahat hissediyorum.” görüşüne katılan öğrencilerin oranı % 37,4 olduğu görülmektedir. Bu veri, uzaktan eğitim modelinin sağladığı konfor göz önünde bulundurulduğunda çalışmaya katılan öğrencilerin büyük bir bölümünün uzaktan eğitimde kendisini rahat hissetmediği yorumu yapılabilir.

TV’ de ders işleyen kendi öğretmenim olmasını isterdim diyen öğrenciler katılımcıların % 67,1’ini oluşturmaktadır. Bu soruya verilen yanıtlara göre öğrencilerin büyük bir kısmının TV üzerinden tanımadıkları öğretmenler tarafından ders işlemesine olumsuz tutum sergilediklerini göstermektedir.

Çalışmada kullanılan Ortaokul Öğrencilerinin Türkçe Dersi Açısından Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri Değerlendirme Ölçeğinde yer alan “Uzaktan eğitime yönelik tutumları” ana başlığından elde edilen veriler Tablo 2-e’ de yer almaktadır.

Tablo 2-e: Uzaktan eğitime yönelik tutumları (K: Kız öğrenci, E: Erkek öğrenci, G(Genel): Kız ve erkek öğrencilerin tamamı.)

Maddeler	Hiç Katılmıyorum (%)			Katılmıyorum (%)			Kararsızım (%)			Katılıyorum (%)			Tamamen Katılıyorum (%)		
	K	E	G	K	E	G	K	E	G	K	E	G	K	E	G
Yakın bir gelecekte, eğitim "Uzaktan Eğitim" sistemine dönüşecektir.	35	34,6	34,8	17,5	21,8	19,6	25	10,3	17,7	13,8	19,2	16,5	8,8	14,1	11,4

Uzaktan eğitim derslerinden önce konu ile ilgili ön hazırlık yapıyorum.	8,8	11,5	10,1	33,8	29,5	31,6	21,3	19,2	20,3	27,5	33,3	30,4	8,6	6,4	7,6
Katılmadığım canlı derslerin kayıtlarına sonradan rahatlıkla ulaşip izleyebiliyorum.	30	38,5	34,2	33,8	28,2	31	22,4	12,8	17,7	8,8	16,7	12,7	5	3,8	4,4
Uzaktan eğitim esnasında kendimi sınıf ortamından daha rahat hissediyorum.	28,8	28,2	28,5	25	10,3	17,7	16,2	16,7	16,5	16,2	25,6	20,9	18,8	19,2	16,5
TV'de ders işleyenin kendi ders öğretmenim olmasını isterdim.	8,8	14,1	11,4	6,2	9	7,6	15	12,8	13,9	32,5	32,1	32,3	37,5	32,1	34,8

4.2. Deneysel Uygulamaya İlişkin Bulgular:

Çalışmadaki deney ve kontrol gruplarına ait verilerin normal dağılım gösterdiği ShapiroWilk testi uygulanarak gösterilmiştir (Büyüköztürk; 2005: 42). Verilerin normal dağılıp dağılmadığının gösterilmesi hangi istatistik testin kullanıma uygun olacağının belirlenebilmesi açısından önemlidir. Çalışmanın deneysel bölümündeki uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim yöntemleriyle işlenen konulara ait ön test ve son test sonuçları Shapiro-Wilk testine göre araştırılmış her iki grup verilerinin p değerlerinin .05'ten büyük olduğu gözlenmiştir. P değerinin .05'den daha büyük çıkması, normal dağılımdan istatistiki olarak anlamlı olabilecek bir sapmanın olmadığını göstermektedir (Büyüköztürk; 2005: 42). Bu veriler her iki grubun da normal dağıldığını göstermektedir. Bu nedenle çalışma verilerinin analizinde parametrik istatistik yöntemlerinden birisi olan t-testi kullanılmıştır.

Uzaktan eğitim yöntemiyle işlenen Cümle Türleri konusuna ait ön test sonuçlarının Shapiro-Wilk testine göre normal dağılım gösterdiği görülmüştür. (P-value= 0.182, Ortalama: 46.675, Median: 48, Standart sapma: 14.6493, Skewness: 0,12, Kurtosis: 0,14) (p-value: P-değeri, median: medyan, skewness: çarpıklık, kurtosis: basıklık)

Yüz yüze eğitim yoluyla işlenen Cümle Türleri konusuna ait ön test sonuçlarının Shapiro-

Wilk testine göre normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. (P-value= 0,094 Ortalama:45.8, Median: 47,5, Standart sapma: 17.5 Skewness: 0,14, Kurtosis: 0,13) (p-value: P-değeri, median: medyan, skewness: çarpıklık, kurtosis: basıklık)

Uzaktan eğitim yöntemiyle işlenen Anlatım Bozukluğu konusuna ait ön test sonuçlarının Shapiro-Wilk testine göre normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. (P-value= 0,117 Ortalama: 38,4375, Median: 38, Standart sapma: 11,0658, Skewness: 0,3274, Kurtosis: 0,46) (p-value: P-değeri, median: medyan, skewness: çarpıklık, kurtosis: basıklık)

Yüz yüze eğitim yöntemiyle işlenen Anlatım Bozukluğu konusuna ait ön test sonuçlarının Shapiro-Wilk testine göre normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. (P-value= 0,3494 Ortalama: 36,4744, Median: 35,5, Standart sapma: 12,93, Skewness: 0,3296, Kurtosis: 0,53) (p-value: P-değeri, median: medyan, skewness: çarpıklık, kurtosis: basıklık)

Uzaktan eğitim yöntemiyle işlenen Cümle Türleri konusuna ait son test sonuçlarının Shapiro-Wilk testine göre normal dağılım gösterdiği görülmüştür. (P-value= 0,098 Ortalama: 59,71, Median: 58,5, Standart sapma: 18,04, Skewness: 0,43, Kurtosis: 0,87) (p-value: P-değeri, median: medyan, skewness: çarpıklık, kurtosis: basıklık)

Yüz yüze eğitim yöntemiyle işlenen Cümle Türleri konusuna ait son test sonuçlarının Shapiro-Wilk testine göre normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. (P-value= 0,12 Ortalama: 81,02, Median: 81,5, Standart sapma: 7,56, Skewness: -0,37, Kurtosis: 0,16) (p-value: P-değeri, median: medyan, skewness: çarpıklık, kurtosis: basıklık)

Uzaktan eğitim yöntemiyle işlenen Anlatım Bozukluğu konusuna ait son test sonuçlarının Shapiro-Wilk testine göre normal dağılım gösterdiği görülmüştür. (P-value= 0,73 Ortalama: 49, Median: 81,5, Standart sapma: 10,35, Skewness: -0,08, Kurtosis: 0,75) (p-value: P-değeri, median: medyan, skewness: çarpıklık, kurtosis: basıklık)

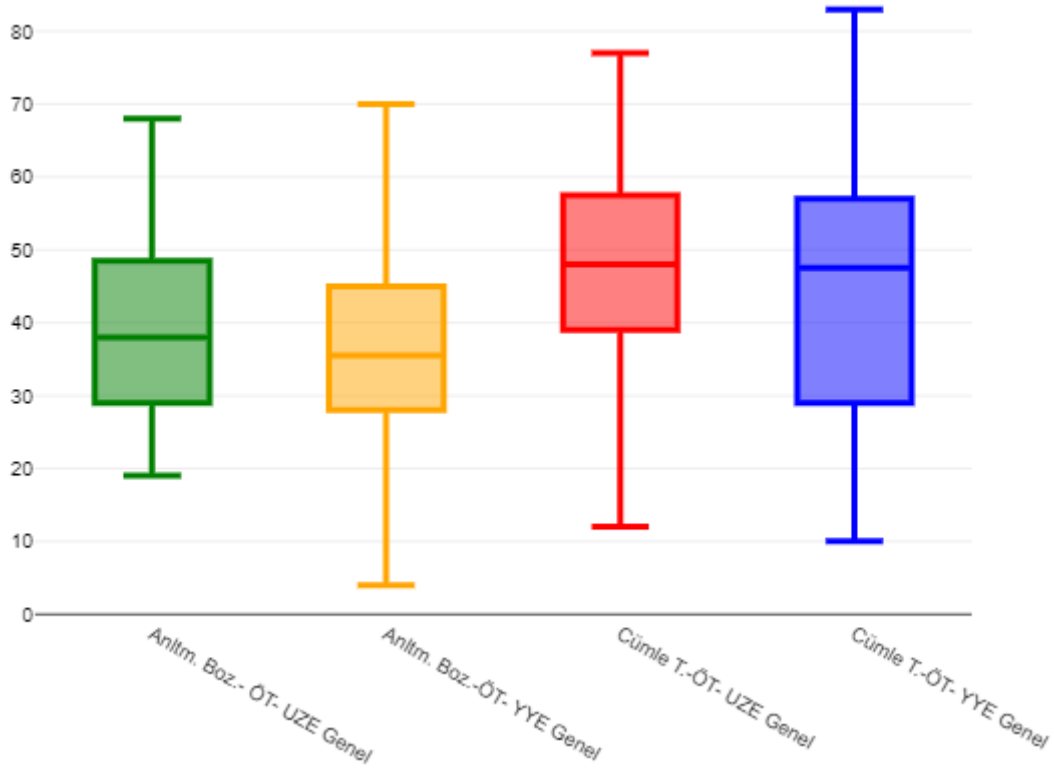
Yüz yüze eğitim yöntemiyle işlenen Anlatım Bozukluğu konusuna ait son test sonuçlarının

Shapiro-Wilk testine göre normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. (P-value= 0,24 Ortalama: 68,41, Median: 68, Standart sapma: 11,96, Skewness: -0,02, Kurtosis: 0,93) (p-value: P-değeri, median: medyan, skewness: çarpıklık, kurtosis: basıklık)

6. Alt Probleme İlişkin Bulgular:

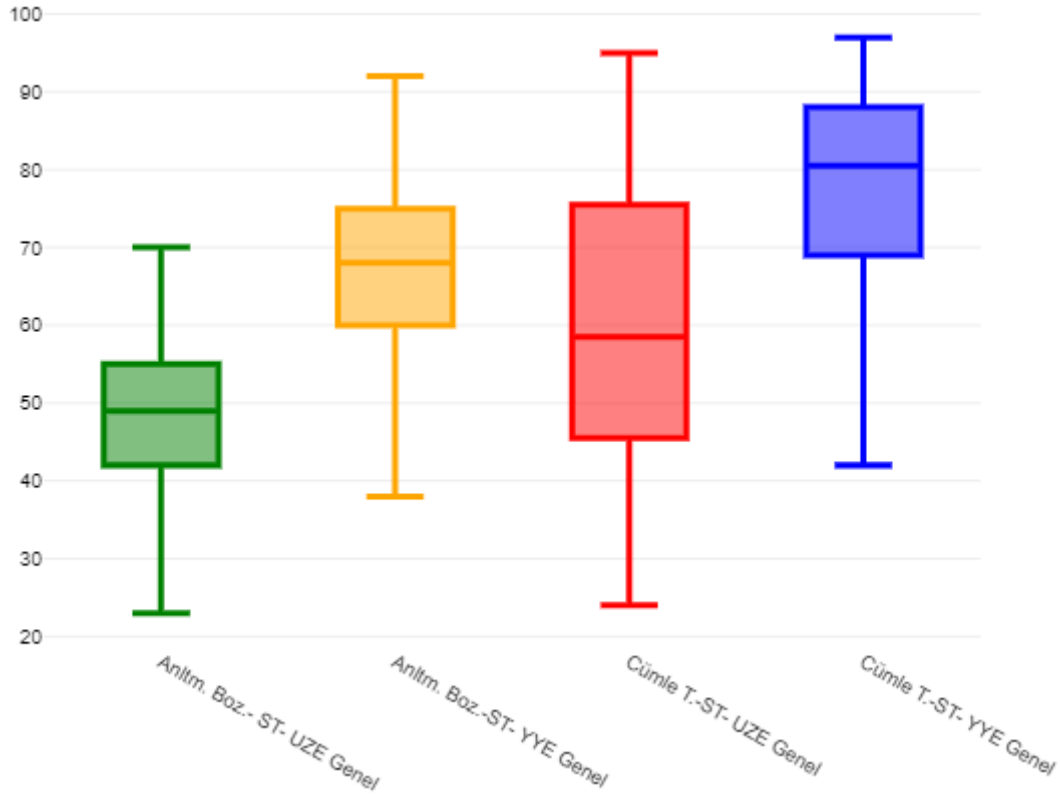
Uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim yöntemiyle tüm sınıflarda işlenen cümle türleri ve anlatım bozuklukları konularının ön test ve son test puanları kaçır? Puanlar arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim yöntemleriyle Cümle Türleri ve Anlatım Bozuklukları konularının işlendiği sınıfların ön test puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Son test puanları arasında ise istatistiki olarak anlamlı fark tespit edilmiş olup bu durum **Şekil 1-a, b ve Tablo-5-a, b'de gösterilmiştir.**

Şekil 1-a. Uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim yöntemleriyle işlenen cümle türleri ve anlatım bozuklukları konularına ait ön-test puanlarının kutu grafiği (box plot) ile karşılaştırılması. (Anlrm. Boz: Anlatım bozuklukları, ÖT: Ön test, YYE: Yüz yüze eğitim, UZE: Uzaktan eğitim, Cümle T.: Cümle türleri). Uzaktan eğitimle ders işlenen sınıflar ile yüz yüze ders işlenen sınıfların hem “Cümle Türleri” hem de “Anlatım Bozuklukları” konularına ilişkin ön test puanları karşılaştırılmış ve uzaktan eğitim sınıfları ile yüz yüze eğitim sınıflarının ön test sonuçları arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Uzaktan eğitim sınıflarının “Cümle Türleri” ön test puan ortalaması 46,67 iken yüz yüze eğitim sınıflarının cümle türleri ön test sonucu 45,79’dur. Yine uzaktan eğitim sınıflarının “Anlatım Bozuklukları” ön test puan ortalaması 38,38 iken yüz yüze eğitim sınıflarının “Anlatım Bozuklukları” ön test sonucu 36,48’dir.

Şekil 1-b. Uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim yöntemleriyle işlenen cümle türleri ve anlatım bozuklukları konularına ait son-test puanlarının kutu grafiği (box plot) ile karşılaştırılması. (Anlatım Bozuklukları, ST: Son test, YYE: Yüz yüze eğitim, UZE: Uzaktan eğitim, Cümle T.: Cümle türleri). Uzaktan eğitimle ders işlenen sınıflar ile yüz yüze ders işlenen sınıfların hem “Cümle Türleri” hem de “Anlatım Bozuklukları” konularına ilişkin son test puanları karşılaştırılmış ve uzaktan eğitim sınıfları ile yüz yüze eğitim sınıflarının son test sonuçları arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Uzaktan eğitim sınıflarının “Cümle Türleri” son test puan ortalaması 59,71 iken yüz yüze eğitim sınıflarının cümle türleri ön test ortalaması 75,86’dır. Yine uzaktan eğitim sınıflarının “Anlatım Bozuklukları” son test puan ortalaması 49 iken yüz yüze eğitim sınıflarının “Anlatım Bozuklukları” son test sonucu 68,4’tür.

Tablo 5-a: Uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim gruplarının cümle türleri ve anlatım bozuklukları konularına ait ön test puanları arasındaki istatistiksel ilişki (SED: Standard error of difference, Cümle T.: Cümle Türleri, Anlatım Bz: Anlatım Bozuklukları, UZE: Uzaktan Eğitim, ÖT: Ön test, YYE: Yüz yüze eğitim). Uzaktan eğitim sınıfları ile yüz yüze eğitim sınıflarının ön test sonuçları arasında p değeri $p>0,05$ bulunduğu için istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilememiştir.

	Konu	p-Value	SED	t	Df
UZE-ÖT vs	Cümle T.	0.7324	2.570	0.3425	156
YYE-ÖT	Anlatım Bz	0.3065	1.914	1.0259	156

Tablo 5-b: Uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim gruplarının cümle türleri ve anlatım bozuklukları konularına ait son test puanları arasındaki istatistiksel ilişki (SED: Standard error of difference, Cümle T.: Cümle Türleri, Anlatım Bz: Anlatım Bozuklukları, UZE: Uzaktan Eğitim, ST: Son test, YYE: Yüz yüze eğitim). Uzaktan eğitim sınıfları ile yüz yüze eğitim sınıflarının son test sonuçları arasında p değeri $p<0,05$ bulunduğu için istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir.

	Konu	p-Value	SED	t	Df
UZE-ST vs	Cümle T.	0.0001	2.694	6.0081	156
YYE-ST	Anlatım Bz	0.0001	1.779	10.9107	156

7. Alt Probleme İlişkin Bulgular:

Uzaktan eğitim yöntemini yüz yüze eğitime tercih eden öğrenciler ile yüz yüze eğitimi uzaktan eğitime tercih eden öğrenciler arasında akademik başarı açısından anlamlı bir fark var mıdır?

Çalışmanın birinci aşamasında yapılan anket sonucu elde edilen veriler incelendiğinde genel olarak öğrencilerin uzaktan eğitime karşı olumsuz tutum ve düşünce sergilediği görülmektedir. Yüz yüze eğitim alan sınıfların son test puanlarının uzaktan eğitim alan sınıfların son test puanlarından anlamlı şekilde yüksek olduğu Şekil 4-a, b ve Tablo 5-a, b' de yer alan bilgilere göre açık bir biçimde göze çarpmaktadır. Çalışmanın birinci basamağında “Uzaktan eğitim, yüz yüze eğitimden daha etkilidir” cümlesine “katılıyorum”

ve “tamamen katılıyorum” diyen öğrenci sayısı 14 iken benzer anlama gelen “Yüz yüze eğitim, uzaktan eğitimden daha yararlıdır.” ifadesine tamamen katılmayan ve katılmayan öğrenci sayısı 9’dur. Hem “Uzaktan eğitim, yüz yüze eğitimden daha etkilidir” cümlesine “katılıyorum” ve “tamamen katılıyorum” diyen hem de “Yüz yüze eğitim, uzaktan eğitimden daha yararlıdır.” diyen öğrenci sayısı 5’tir ve bu öğrencilerden 4’ü de yüz yüze eğitim verilen grupta yer almaktadır. Bu veriler “Uzaktan eğitim yöntemini yüz yüze eğitime tercih eden öğrenciler ile yüz yüze eğitimi uzaktan eğitime tercih eden öğrenciler arasında akademik başarı açısından anlamlı bir fark var mıdır? ”sorusuna tatmin edici cevap verme konusunda yetersiz kalmaktadır. Bu nedenle yapılacak yeni çalışmalarla bu soruya daha net yanıt alınabilir.

BÖLÜM V

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. SONUÇ VE TARTIŞMA

Yakın zaman öncesinde karşı karşıya kaldığımız Kovid-19 süreci, eğitim dâhil birçok alanda bütün dünyayı oldukça olumsuz şekilde etkilemiştir. Kovid-19 süreci öncesinde kendisine sınırlı alanlarda ve durumlarda ihtiyaç duyulan uzaktan eğitim yöntemi, Kovid-19 salgınının başlamasıyla birlikte neredeyse bütün ülkelerde candamarı olarak görülmüş ve uygulanmıştır. Ancak uzaktan eğitimin başarıyla uygulanması için gerekli olan alt yapı ve hazırlığın yetersiz olması uzaktan eğitim sürecinde istenilen verimin elde edilememesine neden olmuştur. Kovid-19 salgını, gelecekte karşılaşılabilecek muhtemel başka salgın hastalık, deprem, sel gibi doğal afet dönemlerinde eğitim sürecinin az hasarla atlatılabilmesi için bütün eğitim paydaşlarının bu sürece daha hazır olarak dâhil olması gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Uzaktan eğitim sürecinin olumlu ve olumsuz yanlarının bilimsel verilerle ortaya konulması bu konuda geleceğe hazırlık yapmanın temel basamağını oluşturmaktadır. Örgün ve uzaktan eğitimin Türkçe dersi açısından nicel ve deneysel araştırma yöntemi kullanılarak karşılaştırıldığı bu tez çalışmasına 2020-2021 eğitim-öğretim yılında İstanbul ili Bayrampaşa ilçesinde bir devlet ortaokulunda öğrenim gören 78’i erkek 80 ’i kız toplam 158 sekizinci sınıf öğrencisi dahil olmuştur. Çalışmada öğrencilerin Türkçe dersi özelinde uzaktan eğitime yönelik görüşleri alınmıştır. Sonrasında ise uzaktan eğitimin öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın birinci kısmında Kaynar, vd. (2020) tarafından oluşturulan “Ortaokul Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri Değerlendirme Ölçeği” temel alınarak çalışmaya uyarlanmıştır. Hazırlanan ölçek, Google Formlar aracılığıyla öğrencilere ulaştırılarak veriler toplanmıştır. Araştırmada elde edilen veriler, içerik analizi yaklaşımıyla çözümlenmiştir. Çalışmanın deneysel basamağında ise 8. sınıf ikinci dönem müfredatında yer alan cümle türleri ve anlatım bozuklukları konuları işlenmiştir. Araştırma gruplarına ait ön test ve son test puanları parametrik yöntemlerden birisi olan t-test yöntemiyle analiz edilmiştir.

Çalışmanın birinci bölümünde elde edilen verilere göre tez çalışmasına dâhil olan öğrencilerin beşte dördünden fazlası yüz yüze eğitimin uzaktan eğitimden daha etkili

olduğunu belirtmiştir (Tablo 2-a). Öğrencilerin sadece dörtte biri uzaktan eğitim ile işlenen derslerde yapılan etkinliklerin öğrenmelerine katkı sağladığını ifade etmiştir (Tablo 2-c). Öğrencilerin sadece % 15,2'si EBA üzerinden yapılan derslerin liselere giriş sınavına hazırlık açısından yeterli olduğunu düşündüğünü bildirmiştir (Tablo 2-a). Bu veriler çalışmaya dâhil olan öğrencilerin ezici çoğunluğunun açık bir biçimde örgün eğitimi yüz yüze eğitime tercih ettiğinin delili niteliğindedir. Bu sonuç literatürle uyumludur. Örneğin Özkal ve ark. (2022)'nin 29 öğrenci ile yaptığı çalışma sonucunda bu çalışmaya benzer şekilde öğrencilerin uzaktan eğitim yöntemini çok benimsemediği ve yüz yüze eğitim yöntemini tercih ettiği tespit edilmiştir. Benzer şekilde Sığın (2020) ile Akgül ve Oran (2021)'in çalışmalarında da yüz yüze eğitimin öğrenci bakış açısından uzaktan eğitime göre daha faydalı olduğu bildirilmiştir. Çalışmamızla benzer sonuçların alındığı bir diğer çalışmada ise Türkçe derslerinin EBA televizyonu aracılığıyla işlenmesi hakkında öğrencilerin görüşlerinin alınması ve değerlendirilmesi hedeflenmiştir. İlgili çalışmada iki ortaokulun her kademesindeki sınıflarından toplam 275 öğrenci araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Çalışmanın nitel verilerinden elde edilen sonuçlara göre öğrencilerin olumlu beyanlarından hareketle, EBA Televizyonu'ndaki Türkçe dersleri için yararlı, öğretici ve etkili bir uygulama gibi görüşlere ulaşılmıştır; olumsuz beyanlardan elde edilen sonuçlar ise sürenin yetersiz olması, anlatımın hızlı bulunması, öğrencilerin rahat soru sormaması ve derse zaman zaman başka öğretmenlerin girmesi gibi görüşlere ulaşılmıştır (Aydın, 2020).

Çalışmanın deneysel araştırma bölümünde yüz yüze eğitimle işlenen ders konularına ilişkin akademik başarı puanlarının uzaktan eğitim yöntemi ile ders işlenen gruba göre belirgin şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu veriler öğrencilerin uzaktan eğitime mesafeli yaklaşımlarının öğrencilerin akademik başarılarını dramatik biçimde etkileyebileceğinin göstergesi olarak değerlendirilebilir. Bununla birlikte uzaktan eğitim yöntemiyle ders işlenen sınıfın ön test ve son test puanlarının kendi içinde karşılaştırıldığında son test puanlarının istatistiki olarak anlamlı şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu durumda uzaktan eğitim şuan için yüz yüze eğitimle yarışabilecek seviyede olmamasına rağmen içerik değişimi, alt yapı ile ilgili geliştirmeler gibi modifikasyonlarla uzaktan eğitimin daha verimli hâle getirilebileceği ön görülebilir. Çalışmamıza benzer amaçlarla gerçekleştirilmiş örgün eğitim yöntemi ve uzaktan eğitim yönteminin akademik başarıdaki etkisinin incelendiği Kör, ve arkadaşları (2013) tarafından yapılan çalışmada meslek yüksek okuluna devam eden bilgisayar programcılığı bölümünde okuyan öğrencilerden örgün eğitim ve uzaktan eğitimle ders alan iki grup oluşturulmuştur. Araştırmacılar, uyguladıkları ön test ile son testin

sonuçlarından edindikleri verilere göre uzaktan eēitim yöntemi ile ders işleyen grubun son testteki başarısının yüz yüze eēitimle ders işleyen gruba göre daha yüksek olduēunu ifade etmişlerdir. Çalışma sonuçlarına göre uzaktan eēitimle yapılan derslerde etkileşimli araçların kullanımının ērencilerin ilgisini ektiēini bununla birlikte de eēitim ēretimin daha verimli olduēunu ifade etmişlerdir. Araştırmacılar, ērencilerle yaptıkları görüşmelerde etkileşimli eēitim uygulamalarının başarıyı artırma konusunda daha etkili olabileceēini belirtmişlerdir. Uzaktan eēitimde yararlanılan sanal sınıf araçlarının gerçek sınıf atmosferine yakın bir ortam meydana getirdiēi gözlemediklerini belirterek senkron sanal sınıf uygulama derslerinin saatlerinin artırılmasını önermektedirler. Yine uzaktan eēitim yöntemi ile yüz yüze eēitim yönteminin etkililiēinin kıyaslandıēı Balaman'ın (2018) tarafından yapılan çalışmada ise ērencilerden veriler görüşme formu ve kişisel bilgi formu aracılıēıyla toplanmıştır. Görüşme sonuçlarına göre ērencilerin internet tabanlı uzaktan eēitime yönelik olumlu düşüncelere sahip oldukları tespit edilmiştir. Çalışmada katılımcıların akademik başarı seviyeleri ve ērenilenlerin kalıcılıēı irdelenmiştir. Katılımcı ērencilerden deney grubuna dāhil olanlar internet tabanlı uzaktan eēitim aracılıēıyla, kontrol grubuna dahil olan ērenciler ise geleneksel eēitim ortamında ērenim görmüşlerdir. Çalışmanın analiz sonuçlarına göre internet tabanlı uzaktan eēitimin akademik başarıyı artırmada ve bilgilerin kalıcılıēını saēlama konusunda geleneksel eēitime oranla daha başarılı bulunmuştur.

Çalışmamıza katılan ērencilerin yaklaşık üçte biri genel olarak uzaktan eēitimle işlenen derslere çeşitli sebeplerle düzenli olarak katılmadıēını bildirmiştir (Tablo 2-b). Sadece bu düzenli olarak derslere katılmama oranı bile uzaktan eēitim yöntemiyle ders işlenen grubun yüz yüze eēitim gören gruptan daha düşük son test puanına sahip olması için önemli bir sebep olabilir. Bu veri uzaktan eēitimde ērencilerin daha fazla ilgisini çekebilecek ve derse katılma motivasyonunu artıracı olacak içeriklerin geliştirilmesi gerektiēine işaret etmektedir.

Uzaktan eēitimle işlenen derslerde ēretmenine rahatlıkla soru sorabileceēini belirten ērencilerin oranı yaklaşık yüzde 65'tir (Tablo 2-b). Yine uzaktan eēitimle verilen dersleri dikkatli şekilde dinleyebildiēini söyleyenlerin oranı yüzde 61'dir (Tablo 2-b). Bu bulgular ērencilerin uzaktan eēitimle işlenen derslere etkin şekilde katılmalarını engelleyen çeşitli problemlerin olabileceēini göstermektedir. rneēin yaşadıkları evin yeterli sayıda odası bulunmayan bir ērenci ders esnasında evde bulunan anne, baba, kardeşler vs.' nin seslerinin duyulmaması için ēretmenine rahatça soru soramayabilir. Yine evleri yeterli sayıda odaya sahip olsa bile birden fazla kardeşe sahip olan bir ērencinin dersi dinlediēi odada modem kaynaklı internet problemi yařanabileceēi için derslere etkin şekilde katılmada sorunlar yaşayabilir. Burada sayılanlara ilaveten daha birçok faktör uzaktan

eğitim yöntemiyle ders işlenen grubun akademik başarısını olumsuz etkilemiş olabilir.

Her ne kadar alışmamızda “Yakın bir gelecekte, eğitimin tamamen uzaktan eğitime dnrebileceğini düşünüyorum.” diyen öğrencilerin oranı %27,8 gibi düşük bir oranda kalsa da Kovid-19 benzeri salgın hastalıkların olması, küçük veya büyük alanları etkileyen deprem, sel gibi doğal afetlerin yaşanması durumunda eğitim - öğretimin aksamaması için uzaktan eğitimin uygulamaya konulacağı açıktır. Ayrıca uzaktan eğitim sayesinde eğitim öğretimin yapılması için bina veya bir yer tahsis edilmesine gerek olmaması, büyük şehirlerde yaşayan insanlar için eğitim öğretimin yapılacağı merkezlere ulaşmada harcanan enerji ve zaman kaybının uzaktan eğitimle kısmen de olsa önlenmesi, çok farklı ve uzak bölgeden insanların aynı eğitimi almalarına imkân sunarak fırsat eşitliği yaratması, gibi sebeplerle uzaktan eğitimin gelecekte tamamen olmasa bile eğitim sisteminin önemli bir parçası olabileceğine işaret etmektedir. Eğitim teknolojilerindeki gelişmelerle birlikte ve tüm bu sebeplerle uzaktan eğitim, gelecekte daha aktif, daha yaygın biçimde kullanılabilir.

Tez alışma bulgularımıza göre;

- Çalışmaya katılan öğrencilerin uzaktan eğitime karşı olumsuz tutuma sahip olduğu görülmüştür.
- Yüz yüze ve uzaktan eğitim yöntemi akademik başarı açısından kıyaslandığında yüz yüze eğitim yönteminin belirgin şekilde daha iyi bir yöntem olduğu ortaya çıkmıştır.
- Mevcut alt yapının iyileştirilmesi (internet, bilgisayar vb.), ders konu içeriklerinin geliştirilmesi, uzaktan eğitim konusunda ğretmen yeterliliklerinin artırılması gibi iyileştirmelerle uzaktan eğitim yöntemi daha başarılı bir model hâline getirilebilir.

5.2. ÖNERİLER

Yurt genelinde bütün ğretmen ve öğrenciler küresel salgın sürecinde alıştıkları geleneksel sınıf ortamından uzaklaşarak uzaktan eğitim sistemine geçiş yapmışlardır. Sürecin başarıyla, sorunsuz sürdürülmesi amacıyla uygulamaya yönelik ve araştırmacılar için birtakım öneriler belirlenmeye çalışılmıştır.

5.2.1. Uygulamaya İlişkin Öneriler

Çalışmada, ölçeğini kullandığımız Kaynar vd.'nin çalışmalarından elde ettiği sonuçlar ile benzer sonuçlar elde edilmiştir.

Çalışmanın birinci bölümü olan nicel araştırma özelliği gösteren kısımdan elde edilen sonuçlara göre öğrenci bakış açısından, şimdilik uzaktan eğitim yüz yüze eğitimin yerini dolduramamaktadır. Öğrenciler, uzaktan eğitimi düzenli takip ettiklerini ve dikkatle dinlediklerini ifade etmiş olsalar bile yüz yüze eğitimin daha etkili olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca EBA TV' de yayımlanan dersleri de kendi öğretmenlerinin anlatması yönünde görüş bildiriyor olmaları birebir iletişim kurdukları, alışkın oldukları anlatımı tercih ettiklerini gösteriyor diyebiliriz. Bununla birlikte uzaktan eğitim sistemi araçları yüz yüze eğitim ortamına benzeyecek şekilde geliştirilebilirse ve ders program içerikleri öğrencilerin ilgisini artıracak biçimde oluşturulabilirse uzaktan eğitimden elde edilen faydanın artırılması mümkün olabilecektir.

- Uzaktan eğitimin olmazsa olmaz parçası internet olduğu için internet alt yapısının güçlendirilmesiyle birlikte uzaktan eğitim yöntemi daha başarılı hale gelebilir.
- Uzaktan eğitim platformları okul ortamına yaklaştırılabilirse, (Örneğin Kovid-19 süreci uzayınca zoom uygulaması arka planı sınıf ortamı, sıralar şeklinde tasarlanmıştır) istenen başarıda önemli artış olabilir.
- Öğrencinin kendisini sınıf ortamındaymış gibi hissedebilmesinin sağlanması, daha etkin bir öğrenmenin gerçekleştirilmesi ve motivasyon azalmasının önüne geçilmesi için hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin kamera ve mikrofonlarının ders süresince açık halde bulundurulması yararlı olabilir.
- Uzaktan eğitim ile yüz yüze eğitim müfredatının, ders içeriklerinin birebir aynı olmamasının, uzaktan eğitime uygun konu ve içeriklerin tercih edilmesinin beklenen başarının artmasında etkili olabileceği düşünülmektedir
- Öğrencilerin uzaktan eğitim alacakları ortamların daha iyi düzenlenebilmesi öğrenci başarısını artırabilir. Mesela üç kardeş aynı evde, aynı zamanda derse girdiğinde evde oda sayısı da yetersizse istenilen başarıya ulaşmayı zorlaştırabilmektedir. Bu gibi durumlar göz önünde bulundurularak mevcut EBA destek noktalarının sayısının artırılması faydalı olabilir.
- Uzaktan eğitim yönteminde öğrenciler teneffüslerde arkadaşları ile sohbet etmekte,

gölüp eğlenebilmektedir. Uzaktan eğitim modelinde bu önemli motivasyon kaynağının program sürecine dâhil edilmesi öğrencilerin psikolojik açıdan rahatlamaları adına oldukça faydalı olabilir.

- Öğrencinin motivasyon kaybı yaşamaması konuları öğrenirken kopukluk olmaması için “devamsızlık” konusunun sınırlandırılması faydalı olabilir.
- Derste öğrencilerin ilgilerini çekecek etkinliklere yer verilmesi çevrim içi eğitime ilişkin algılarının artmasında olumlu rol oynayabilir.
- Derslere düzenli olarak giren ve etkin biçimde katılan öğrenciler için ödüllendirmeler yapıp bu yolla diğer öğrenciler de derslere etkin katılım konusunda teşvik edilebilir.
- Canlı derslerde ders esnasında kullanılan eğitim platformu (EBA, Zoom, vb.) üzerinden öğrencilerden derslere ilişkin dönütler alınabilir. Alınan bu bilgiler ışığında ders özelinde eksik olan yönler tespit edilip bunların giderilmesi yoluyla dersler daha verimli hâle getirilebilir.

5.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

Çalışma; İstanbul ilinin Bayrampaşa ilçesinde bir devlet ortaokulunda öğrenim gören 158 sekizinci sınıf öğrencisiyle yürütülmüştür. Çalışma sonuçlarımızın daha faydalı ve kullanılabilir olması için bulgularımızın farklı okul ve sınıflarda, değişik kültür ve sosyo-ekonomik düzeydeki örneklemin dâhil edildiği çalışmalarla desteklenmesi gerekmektedir. Çalışmanın devlet okulunda yapıldığı göz önünde bulundurularak özel okullarda da benzer bir çalışmalar yapılarak sonuçlar karşılaştırılabilir. İleride yapılacak araştırmalarda Kovid-19 salgınının öğrencilerin uzaktan eğitim algılarına bir etkisinin olup olmadığı konusu çalışılabilir. Öğrencilerin bilişim teknolojilerini kullanmadaki yeterliliklerinin uzaktan eğitime ilişkin algılarını etkileyip etkilemediği konusu araştırılabilir. Bizim araştırmamız ortaokul öğrencileri ile yapılmıştır. İlerideki araştırmalarda uzaktan eğitim alanlarının iyileştirilip geliştirilmesi amacıyla daha bütüncül bir bakış açısı ile yaklaşmak için veliler, okul idareleri, öğretmen ve öğrencilerle birlikte çalışmalar yapılabilir. “Uzaktan eğitim yöntemini yüz yüze eğitime tercih eden öğrenciler ile yüz yüze eğitimi uzaktan eğitime tercih eden öğrenciler arasında akademik başarı açısından anlamlı bir fark var mıdır? ” sorusuna cevap verme konusunda çalışmada elde edilen veriler tatmin edici bir cevap bulma açısından yetersiz kalmıştır. Bu nedenle yapılacak yeni çalışmalarla bu soruya daha net yanıt alınabilir. Aynı öğrenciler ile yakın zorluk düzeyindeki konuları hem uzaktan eğitim

yöntemiyle hem de yüz yüze eğitim yöntemiyle işlenerek daha net verilerin alınacağı bir çalışma yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Adıyaman, Z., ve Müdürlüğü, M. E. T. G. (2001). Uzaktan eğitim yoluyla yabancı dil öğretimi. *The Turkish Online Journal of Educational Technology TOJET*, 1(11), 92-97.
- Adıyaman, Z. (2001). Avrupa Diller Yılı ve Uzaktan Eğitim Yoluyla Yabancı Dil Öğretimi, Yayınlanmamış ATAUM Uzmanlık Kursu Ödevi.
- Akarsu, Bedia, Dil-Kültür Bağlantısı, Remzi Kitabevi, İstanbul 1984, s. 7-21.
- Akçay, C. (2006). Türk Eğitim Sistemi. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Akgül, G. ve Oran, M. (2021). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, ortaokul öğrencilerinin ve öğrenci velilerinin pandemi sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Eğitimde Yeni Yaklaşımlar Dergisi* 3.2 (2021): 15-37.
- Akpolat, Tuba. , Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi Yıl: 2021, 54: 2, 497-522
- Aksan, D. (1975). Anadili. *Türk dili*, 285, 423-434.
- Aksan, Doğan, (1999), Anlambilim, Engin yay. , Ankara.
- Alkan, C.(1987): Açıköğretim. Ankara: Ankara üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yay. No:157.
- Altun, F. ve Yazıcı, H, (2014) Nitel .Ve Nicel Yöntemleri Kullanan Araştırmacıların Empatik Eğilimleri Ve İşlevsel Olmayan Tutumları Arasındaki Farklılıklar , *TSA / YIL: 18 : 1.*
- Anadolu Ajansı. (2020). Milli Eğitim Bakanı Selçuk: Uzaktan eğitime 31 Mayıs'a kadar devam edilecek. <https://www.aa.com.tr/tr/egitim/milli-egitim-bakani-selcuk-uzaktan-egitime31-mayisa-kadar-devam-edilecek/1822357> , web adresinden 31 Mayıs 2021'de edinilmiştir.
- AssunçãoFlores, M., ve Gago, M. (2020). Teachereducation in times of Covid-19 pandemic in Portugal: nationalinstitutionalandpedagogicalresponses. *Journal of EducationforTeaching*, 1-10.
- Avcı, F. ve Akdeniz, E. C. (2021).Koronavirüs (Covid-19) Salgını ve Uzaktan Eğitim Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar Konusunda Öğretmenlerin Değerlendirmeleri. *Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi – USBED* 3, 4, 117-154.
- Aydın, E. , Covid-19 Döneminde EbaTv Üzerinden Yapılan Türkçe Derslerinin Değerlendirilmesi *MİLLÎ EĞİTİM* • 49 • Özel Sayı/2020 • 1, (877-894)
- Bakioğlu, B., Çevik, M. (2020). Covid-19 pandemisi sürecinde fen bilimleri öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *TurkishStudies*, 15(4), 109-129. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.43502>

Balaman, Fatih, Web Tabanlı Uzaktan Eğitim ile Geleneksel Eğitimin İnternet Programcılığı 2 Dersi Kapsamında Karşılaştırılması, İNSAN VE TOPLUM BİLİMLERİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ : 7, 2, 2018 Sayfa: 1173-1200

Balaman, F , Hanbay Tiryaki, S . (2021). Corona Virüs (Covid-19) Nedeniyle Mecburi Yürütülen Uzaktan Eğitim Hakkında Öğretmen Görüşleri . İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi , 10 (1) , 52-84 . Retrieved from <http://www.itobiad.com/tr/pub/issue/60435/769798>

Banguoğlu, Tahsin (1990), Türkçenin Grameri, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

BARIN, Erol-DEMİR, Celâl (2008), Türk Dil Bilgisi 2: Biçim Bilgisi, 1. Baskı, Öncü Kitap, Ankara.

Bayburtlu, Y.S. (2020). Covid-19 pandemi dönemi uzaktan eğitim sürecinde öğretmen görüşlerine göre Türkçe eğitimi. *TurkishStudies*, 15(4), 131-151. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.44460>

Bayrak, M., Aydemir, M. & Karaman, S. (2017). Uzaktan eğitim öğrencilerinin öğrenme stilleri ve doyum düzeylerinin incelenmesi. Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, <https://doi.org/10.14812/uefd.310022>.

Bozkurt, A. (2017). Türkiye’de uzaktan eğitimin dünü, bugünü ve yarını. Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi, 3 (2) , 85-124 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/auad/issue/34117/378446>

Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemi süreci ve pandemi sonrası dünyada eğitime yönelik değerlendirmeler: Yeni normal ve yeni eğitim paradigması. AUAd, 6(3), 112-142

Budak, F. ve Korkmaz, Ş. (2020). COVID-19 Pandemi Sürecine Yönelik Genel Bir Değerlendirme: Türkiye Örneği. Sosyal Araştırmalar ve Yönetim Dergisi, (1), 62-79.

Butgel-Tunalı,S., Ömer Gözü,Ö., Özen, G., Nitel Ve Nicel Araştırma Yöntemlerinin Bir Arada Kullanılması “Karma Araştırma Yöntemi” , Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Uluslararası Hakemli Dergisi, Haziran, 2016, 24, 2

Büyüköztürk, Ş. (2005). Veri analizi el kitabı. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Büyüköztürk, Ş.; Çokluk, Ö.; Köklü, N. (2012). Sosyal Bilimler İçin İstatistik (10. baskı), Pegem Akademi, Ankara

Caladine Richard (2001). Learning Environments Of TheFuture: NarrowTo Broadband ViaDvd, EducationResources Information Center (<http://www.ascilite.org.au/conferences/melbourne01/pdf/papers/caladiner.pdf>).

California Distance Learning Project (1995), <http://www.cdlponline.org/index.cfm?fuseaction=whatis> (erişim tarihi: 20.01.2020).

- Can, E. (2004). “Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Eğitimlerini Değerlendirmeleri”, XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 1-15, İnönü, Malatya.
- Can, E. (2020). Coronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye’de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. *AUAd*, 6(2), 11-53.
- Chang, G.C. &Satako, Y. (2020). How arecountriesaddressingthe Covid-19 challenges in education? A snapshot of policymeasures. <https://gemreportunesco.wordpress.com/2020/03/24/how-are-countries-addressing-the-covid-19-challenges-in-education-a-snapshot-of-policy-measures/> web adresinden 26 Aralık 2020 tarihinde erişilmiştir.
- Cochran, W.G. (1977). *Samplingtechniques*, (Third ed.). Wiley.
- Creswell, J. W. (2013). *Researchdesign: Qualitative, quantitative, andmixedmethodsapproaches* (2nd ed.). ThousandOaks, CA: Sage.
- Çakır, E. &Er, E. (2022) Uzaktan eğitime yönelik ortaokul öğrencilerinin görüşlerinin metaforik olarak incelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (13), 162-175.
- Çarkıt, C. ve Koçoğlu, A. (2020) Covid-19 Sürecinde Türkçe Dersi Uygulamaları Üzerine Nitel Bir Araştırma,*International Journal of LanguagesEducation* DOI: 10.29228/ijlet.48220.
- Çelebi Celalettin, Türkiye ve İngiltere İlköğretim Anadili Öğretim Programlarının Karşılaştırılması, Doktora Tezi, T.C. Konya Üniversitesi, 2012
<https://acikerisim.erbakan.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12452/864/461328.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Çelebi, Mustafa Durmuş, Türkiye’ de Anadili Eğitimi ve Yabancı Dil Öğretimi, Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi: 21, Yıl : 2006/2 (285-307 s.).
- Çelikten, M., Ayyıldız, K. ve Yeni-Çelikten, Y. (2019). Türk eğitim sisteminin örgüt yapısı: Denetim ve merkezileşme. *OPUS–Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi* , 13(19), 2847-2866. DOI: 10.26466/opus.607124 58255
- Çoban, A. (2016). Türkçe eğitimi ve öğretiminin sorunları. *Littera Turca Journal of Turkish Language andLiterature*, 2 (1), 121-138.
- Çöllü, E. F. & Öztürk, Y. E. (2014). ÖRGÜTLERDE İNANÇLAR-TUTUMLAR TUTUMLARIN ÖLÇÜM YÖNTEMLERİ VE UYGULAMA ÖRNEKLERİ BU YÖNTEMLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ . *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi* , 9 (1-2) , 373-404 . Retrievedfrom<https://dergipark.org.tr/pub/selcuksbmyd/issue/11297/135079>
- Demir, İ. (2021). Örgün Eğitimde Karşılaşılan Öğrenci Merkezli Sorunlar Üzerine Bir Değerlendirme . *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi* , 14 (36) , 1424-1337 . DOI: 10.12981/mahder.970391
- Demirel, Özcan (2002), *Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin Türkçe Öğretimi*, PegemA Yayıncılık, Ankara.

- Demirel, Ö. (2007). Kuramdan Uygulamaya Program Geliştirme(10. Baskı). Ankara: PegemA Yayıncılık
- Demirel, Ö. (2011), Eğitimde Yeni Yönelimler: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Denzin, N. K. & Lincoln, Y. S. (2005). Introduction: The Discipline and Practice of Qualitative Research. In. N. K. Denzin ve Y. S. Lincoln (Ed.). *The Sage Handbook of Qualitative Research* (3rd). (s. 1-32). Thousand Oaks, CA: SAGE Publications, Inc.
- Devran, Y. & Elitaş, T. (2017). Uzaktan Eğitim: Fırsatlar ve Tehditler . *AJIT-e: Academic Journal of Information Technology* , 8 (27) , 31-40 . DOI: 10.5824/1309-1581.2017.2.003.x
- Dilman, H. (2022). Covid-19 salgını döneminde uzaktan eğitimle yapılan yabancı dil öğretiminin öğretmenlerce değerlendirilmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (31), 1434-1461. DOI: 10.29000/rumelide.1222302.
- Durmuşçelebi, M , Temircan, S . (2017). MEB (Eğitim Bilişim Ağı) EBA'daki Eğitim Materyallerinin Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi . *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi* , 7 (13) , 632-652 . DOI: 10.26466/opus.357033
- E. R. Wardani *et al* 2021 *J. Phys.: Conf. Ser.* **1808** 012044 DOI 10.1088/1742-6596/1808/1/012044
- Ergin, Muharrem (1976), Türk Dili Dersleri I, Millî Eğitim Bakanlığı Devlet Kitapları, İstanbul.
- Ergin, Muharrem(1988), Türkiye'nin Bugünkü Meseleleri (İlaveli 4. Baskı) TKAE Yayınları70, Ankara .
- Eygü, H. & Karaman, S. (2015). Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Memnuniyet Algıları Üzerine Bir Araştırma . *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* , 3 (1) , 36-59 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kusbd/issue/19375/205547>
- Fırat, M. , Yurdakul, İ. K. & Ersoy, A. (2014). Bir Eğitim Teknolojisi Araştırmasına Dayalı Olarak Karma Yöntem Araştırması Deneyimi . *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi* , 2 (1) , 64-85 . DOI: 10.14689/issn.2148-2624.1.2s3m
- Fidalgo, P., Thormann, J., Kulyk, O., & Lencastre, J.A., (2020). Students' perceptions on distance education: A multinational study. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*.
- Fielding, N., ve Fielding, J. (1986). *Linking Data: the articulation of qualitative and quantitative methods in social research*. Sage, London and Beverly Hills.
- Fraenkel, J. R., & Wallen, N. E. (2003). *How to design and evaluate research in education*. McGraw-Hill Higher Education. *Glossary of Terms*. IAP.

Göğüş, Beşir (1978), Orta Dereceli Okullarımızda Türkçe ve Yazın Eğitimi, Kadioğlu Matbaası, Ankara.

Göğüş, Beşir, “Türkçe Öğretimine Genel Bir Bakış” Türkçe Öğretimi ve Sorunları, TED Yay. 11, Ankara 1993., s. 5.

Görgülü-Arı, A. ve Hayır-Kanat, M. (2020). Covid-19 (Koronavirüs) üzerine öğretmen adaylarının görüşleri. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Salgın Hastalıklar Özel Sayısı, 459-492.

Greene, J. C. (2005). The generative potential of mixed methods inquiry. *International Journal of Research & Method in Education*, 28(2): 207 – 211.

<https://www.bingol.edu.tr/media/204988/sayt-bolum8-Sosyolojide-Nicel-ve-Nitel-Arastirma-Yontemleri.pdf>

<http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/20195716392253-02-T%C3%BCrk%C3%A7e%20%C3%96%C4%9Fretim%20Program%C4%B1%202019.pdf>

<https://www.memurlar.net/haber/899781/meb-den-zoom-skype-teams-aciklamasi.html>,
adresinden 1 Haziran 2021 tarihinde edinilmiştir.

web

<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.1739.pdf>

https://www.researchgate.net/publication/369299101_Kovid_19_Salgini_Doneminde_Turkce_Egitimi

İşman, A. (2011) , Uzaktan Eğitim. Ankara : Pegem Akademi Yayıncılık

İşman, Aytekin (1998). Uzaktan Eğitim. Sakarya: Değişim Yayınları.

Jamiludin&Darnawati. (2020). History Learning through Online Learning During COVID-19 Pandemic: Teachers and Students Respond. *Jurnal Pendidikan Progresif*, 11(1), 12-26. doi: 10.23960/jpp.v11.i1.202102.

Johnson, R. B., & Onwuegbuzie, A. J. (2004). Mixed methods research: A research paradigm whose time has come. *Educational Researcher*, 33(7): 14-26.

Kaplan, Mehmet. (1985). Kültür ve Dil, Dergâh Yay. 3. Baskı, İstanbul.

Karacaoğlu, M., Karakuş, N., Esendemir, N. ve Ucuzsatar, N. (2021). Uzaktan eğitim üzerine bir araştırma: “Türkçe öğretmenleriyle mülakatlar”. *International Journal of Language Academy*, 9 (1), 124-144.

- Karasar, N. (2000). Bilimsel Arastırma Yöntemi-Kavramlar, İlkeler, Teknikler. 10. Baskı, Nobel Yayınevi, Ankara
- Karataş Öztürk, S . (2021). Covid-19 Salgını Sürecinde Taşımali Öğrencilerin Uzaktan Eğitim ile Verilen Fen Bilimleri Dersine Yönelik Görüşleri . OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi , Pandemi Özel Sayısı , 3892-3917 . DOI: 10.26466/opus.915874
- Karatepe, F., Küçükgençay, N. ve Peker, B. (2020). Öğretmen adayları senkron uzaktan eğitime nasıl bakıyor? Bir anket çalışması. Journal of SocialandHumanitiesSciencesResearch, 7(53), 1262-1274.
- Kavcar, Cahit (1998), “Türkçe Eğitimi ve Sorunlar”, Dil Dergisi, (65), 5- 18.
- Kaya, Z. (2002). Uzaktan Eğitim. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Kaynar, H., Kurnaz, A., Doğrukök, B. & Şentürk Barışık, C. (2020). Ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *TurkishStudies*, 15(7), 3269-3292. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.44486>
- Kazu, İ. Y. , Kurtoğlu Yalçın, C. & Yalçın, C. (2022). Yabancı Dil Öğretmenlerinin Gözünden Pandemi Döneminde Yabancı Dil Öğretimi . Milli Eğitim Dergisi , 51 (234) , 1661-1682 . DOI: 10.37669/milliegitim.830080
- Kilimci, Ayşe, Anadilinde Çocuk Olmak, Papirüs Yay. İstanbul 1998. (Kilimci, Ayşe. a.g.e. “Anadili – Doğan Aksan” s. 226).
- Kish, L. (1995). Surveysampling, Wiley.
- Korkmaz, E. (2021). COVID-19 pandemi döneminde uzaktan eğitim ve Google Classroom: İlköğretim matematik öğretmen adaylarının tutum ve görüşleri. Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, 42, 207-228. Doi: 10.33418/ataunikkefd.831517
- Kör, H., Çataloğlu, E. ve Erbay, H. /JSS 12(2) (2013) Technology Special Issue :267-279
- Kuromiya H, Majumdar R, Miyabe G, Ogata H. E-book-basedlearningactivityduring COVID-19: engagementbehaviorsandperceptions of Japanesejunior-highschoolstudents. ResPractTechnolEnhancLearn. 2022;17(1):12. doi: 10.1186/s41039-022-00184-0. Epub 2022 Mar 21. PMID: 35342459; PMCID: PMC8934909.
- Leech, N. L. ve Onwuegbuzie, A. J. (2009). A typology of mixedmethodsresearchdesigns. QualQuant. 43, 265–275
- MEB. (12 Mart 2020). *Bakan Selçuk, koronavirüs’e karşı eğitim alanında alınan tedbirleri açıkladı.* [http://www.meb.gov.tr/bakan-selcuk-koronaviruse-karsi-egitim-alaninda-alinan-tedbirleri-acikladi/haber/20497/tr adresinden 06.05.2020 tarihinde erişilmiştir.]
- MEB. (19 Kasım 2020). *Uzaktan eğitime geçilmesiyle ilgili genelge.* <https://www.trthaber.com/haber/guncel/mebden-81-ile-uzaktan-egitim-genelgesi-4-ocaka-kadar-sinav-yok-> [19 Kasım 2020 tarihinde erişilmiştir]

- Mehmet Ali Pınar & Güldem Dönel Akgül, (2020). Covid-19 Salgını Sürecinde Fen Bilimleri Dersinin Uzaktan Eğitim İle Verilmesine Yönelik Öğrenci Görüşleri. *Journal of Current Researches on Social Sciences*, 10 (2), p. 461-486. Doi: 10.26579/jocress.377.
- Merriam, S. B. (2018). *Nitel araştırma: desen ve uygulama için bir rehber*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Mshvidobadze, T., ve Gogoladze, T. (2012). About web-based distance learning. *International Journal of Distributed and Parallel Systems (IJDPSS)*, 3(3), 133-143
- Mustafa Özgöl, İsmail Sarıkaya, Mesut Öztürk Örgün Eğitimde Uzaktan Eğitim Uygulamalarına İlişkin Öğrenci ve Öğretim Elemanı Değerlendirmeleri Yükseköğretim ve Bilim Dergisi 7, 2, Ağustos/August 2017; 294-304 DOI: 10.5961/jhes.2017.208
- Oğuzhan TEKİN, Kevser ÖZAYDINLIK. (2019). Uzaktan Eğitim Yöntemi Kullanılan Hizmetçi Eğitim Programının Öğretmenlerin Bilgisayar Öz Yeterlik Algıları ve Bilgisayar Yönelik Tutumlarına Etkisi (Cilt 2), Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.
- Özdemir, Emin “Anadili Öğretimi” Türk Dili, S. 379-380, Temmuz-Ağustos 1983., 24.
- Özdamar, K., Odabaşı, Y., Hoşcan, Y., Bir, A. A., İftar, G.K., Özmen, A., Uzuner, Y. (1999). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri. Ali Atıf Bir (Ed.). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Özdoğan, A., Berkant, H., (2020) Covid-19 Pandemi Dönemindeki Uzaktan Eğitime İlişkin Paydaş Görüşlerinin İncelenmesi, MİLLÎ EĞİTİM , Cilt: 49, Özel Sayı/2020, : 1, (13-43)
- Özgül E., Ceran D., Yıldız D., (2020) Uzaktan Eğitimle Yapılan Türkçe Dersinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. Milli Eğitim 49 Özel Sayı/2020, (1), (395-412)
- Özkal A, (2022) Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersi Kapsamında Uzaktan Eğitim Sürecine Yönelik Görüşleri. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilgiler Eğitimi Ana Bilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi.
- Porcedda, M. E. (2021). Teaching History during Covid-19: Report on mobile- and computer-learning path for 21ST century skills. Pulso. Revista de Educación, 44, 129-143.
- Rossman, G. B., & Wilson, B. L. (1994). Numbers and words revisited: Being “shamelessly eclectic”. *Quality and Quantity*, 28(3), 315-327.
- Rybak, S. , (1984). Foreign languages by Radio and Television : A National Support Strategy for Adult – home-learners *British Journal of Language Teaching* (22)3, pp. 151-159.
- Sağır, Mukim (2002), İlköğretim Okullarında Türkçe Dil Bilgisi Öğretimi, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Sarı, T., Nayır, N. (2020). Challenges in distance education during the (covid-19) pandemic period.

Sarıçam, İ., Özdoğan, Ü. & Topçuoğlu Ünal, F. (2020). Uzaktan eğitim bünyesindeki Türkçe dersinin uygulanmasına yönelik öğretmen görüşleri. *Turkish Studies - Education*, 15(4), 2943-2959.

Selman, M. (1988). Learning Languages at a distance TESLTalk (15) 3 pp. 73- 78

Simonson, M., ve Schlosser, L. A. (2009). *Distance Education 3rd Edition: Definition*

Sığın, S. (2020). Atatürk ilkeleri ve inkılap tarihi dersinin uzaktan eğitim yoluyla verilmesi konusunda öğrenciler ve öğretim elemanları ne düşünüyor? tek durumlu bir örnek olay çalışması. Yüksek Lisans Tezi Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Skegg, D., Gluckman, P., Boulton, G., Hackmann, H., Karim, S., Piot, P., & Woopen, C. (2021). Futurescenariosforthe COVID-19 pandemic. *Lancet* (London, England), 397(10276), 777–778. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(21\)00424-4](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(21)00424-4)

Skegg, D., Gluckman, P., Boulton, G., Hackmann, H., Karim, S., Piot, P., & Woopen, C. (2021). Futurescenariosforthe COVID-19 pandemic. *Lancet* (London, England), 397(10276), 777–778. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(21\)00424-4](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(21)00424-4)

Tashakkori, A., Teddlie, C. (Eds). (2003). *Handbook of mixed methods in social and behavioral research*. Thousand Oaks, CA: Sage.

Taylor Jim (2001). *Fifth Generation Distance Education*, Higher Education Series, Report No:40.

Thomas, L. Larson, A. Clift, R., Levin, J., (1996). “Net Learning: Why Teachers Use the Internet”, O’Reilly Associates, Inc. California, USA.

Titmus, C & et al (1985) Yetişkin Eğitimi Terimleri, UNESCO, Dbedata, Çeviren. A. Ferhan Oğuzkan, UNESCO Türkiye Milli Komisyonu, Milli Eğitim Basımevi: Ankara.

Toker Gökçe, A. (2008). Küreselleşme sürecinde uzaktan eğitim. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (11), 1-12, <https://doi.org/10.14582/duzgef.674>

Tompkins, Gail E. (1998), *Language Arts: Content and Teaching Strategies*, 4th Edition, Prentice-Hall. Inc., New Jersey

Türkdoğan, O ve Gökçe, O, (2015), *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemi*, Konya, Çizgi Kitabevi.

Uluğ, F. ve Kaya, Z. (1997). *Uzaktan Eğitim Yaklaşımıyla İlköğretim*, Ankara: Uzaktan Eğitim Vakfı.

Ulus, B., Aytan, T., Cumhuriyet’in İlk Çeyreğinde Türkçe Öğretimi Üzerine Yazılan İki Çalışma Üzerine Bir Değerlendirme, *Türkiye Eğitim Dergisi*, 2018, (3), 2, 47-65. DOI: 11.11111/ted.xx

- Uşun, S. (2006), Uzaktan Eğitim Ankara: Nobel Yayın Dağıtım Gaziantep University Journal of Social Sciences (<http://jss.gantep.edu.tr>) 2013 12(2) Technology Special Issue:267-279 ISSN: 1303-0094
- Valentine, D. (2002). Distance learning: promises, problems, and possibilities. Online Journal of Distance Learning Administration, 5(3)
- Verduin, J. R. & Clark, T. A (1994). Uzaktan Eğitim: Etkin Uygulama Esasları (Çev.: İlknur Maviş), 1.Baskı, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Basımevi.
- Videla, R.; Rossel, S.; Muñoz, C.; Aguayo, C. Online Mathematics Education during the COVID-19 Pandemic: Didactic Strategies, Educational Resources, and Educational Contexts. Educ. Sci. 2022, 12, 492. <https://doi.org/10.3390/educsci12070492>
- Yamamoto G.T. ve Altun D. Coronavirüs ve Çevrimiçi (Online) Eğitimin Önlenemeyen Yükselişi. 2020. Üniversite Araştırmaları Dergisi, 3, (1), 25-34
- Yıldırım A, Şimşek H. (2013). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. (9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- YÖK. (13 Mart 2020). *Koronavirüs (COVID-19) Bilgilendirme Notu: 1.* [https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2020/coronavirus_bilgilendirme_1.aspx adresinden 15.11.2020 tarihinde erişilmiştir.]
- Yurdakul, Bünyamin (2005). Uzaktan Eğitim – Eğitimde Yeni Yönelimler. Ankara: Pegem Yayıncılık.

EKLER

EK 1. Etik Kurul İzin Belgesi

EK 2. Gönüllü Onam Formu

EK 3. Veli Bilgilendirme Formu

EK 4. Ölçek Kullanım İzin Belgesi

EK 5. Ortaokul Öğrencilerinin Türkçe Dersi Açısından Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri Değerlendirme Ölçeği

EK 6. Öğrenci Kişisel Bilgi Formu

EK 7. İşlenen Konulara Ait Örnek Günlük Ders Planı

EK 8. Uygulanan Anlatım Bozuklukları ve Cümle Türleri konularına ait ön test ve son test soruları

EK 1.Etik Kurul İzin Belgesi

KIRŞEHİR AHI EVRAN ÜNİVERSİTESİ ETİK KURUL DEĞERLENDİRME VE KARAR FORMU

Değerlendirme Talebinde Bulunan Kişi/Kurum	Mahmure TEKELİ KAYA		
Değerlendirme Başvuru Tarihi	02.11.2021		
Değerlendirilmesi Talep Edilen Eserin/Arştırmanın Adı	Örgün ve Uzaktan Eğitimin Türkçe Dersi Açısından Değerlendirilmesi		
Değerlendirilmesi Talep Edilen Araştırma/Ölçek/Anket/Görüşme Formu			
Değerlendirmeyi Yapan Etik Kurul	KIRŞEHİR AHI EVRAN ÜNİVERSİTESİ SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL ARASTIRMA VE YAYIN ETİK KURULU		
Değerlendirme Toplantı Bilgileri	Yeri	Tarihi	Saati
	HBF Dekanlığı Makam Odası	23.12.2021	11:30
Karar No	Karar Tarihi	23.12.2021	
	Karar No	2021/9/7	
Karar Sonucu	(X) Kabul	☒ Oy Birliği	
		☐ Oy Çoğunluğu	
	( ) Ret	☐ Oy Birliği	
		☐ Oy Çoğunluğu	

Etik Kurulumuz, yukarıda başvuru bilgileri yer alan eser/araştırma için toplanarak bilimsel araştırmalar ve yayın etiği açısından değerlendirme yapmış ve aşağıda gerekçesi açıklanan karar(lar)ı almıştır:

Karar ve Gerekçesi

Mahmure TEKELİ KAYA'ya ait "Örgün ve Uzaktan Eğitimin Türkçe Dersi Açısından Değerlendirilmesi" konulu proje araştırmasının bilimsel araştırmalar etiği açısından değerlendirilmesinde kabulüne, ancak YÖK Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi 4. Maddesinin 2/g fıkrasına göre araştırma verilerinin yayımlanabilmesi için araştırma yapılan kurumdaki resmi izin alınması sorumluluğunun araştırmacıya ait olduğuna **oy birliğiyle karar verilmiştir.**

Etik Kurul Başkanı
Prof. Dr. Nur CETİN

(Form No: FB-586 ; Revizyon Tarihi: / / ; Revizyon No:)

EK 2. Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu

ETİK KURULU BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU

Araştırmanın Adı : ÖRGÜN VE UZAKTAN EĞİTİMİN TÜRKÇE DERSİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Sizi Mahmure TEKELİ KAYA tarafından yürütülen “ÖRGÜN VE UZAKTAN EĞİTİMİN TÜRKÇE DERSİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ” başlıklı araştırmaya davet ediyoruz. Bu araştırmanın amacı uzaktan eğitim alan ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersi bağlamında uzaktan eğitime yönelik görüşleri alınarak görüşlerinin öğrencilerin tutum ve davranışlarına olan etkisi ile birlikte 8.sınıf öğrencilerinin Türkçe dersindeki akademik başarısına olan etkisi araştırılacaktır. Araştırmada sizden tahminen 2 ayda 24 ders saati ayırmanız istenmektedir. Araştırmaya sizin dışınızda tahminen 159 kişi katılacaktır. Bu çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, bütün soruları eksiksiz, kimsenin baskısı veya telkini altında olmadan, size en uygun gelen cevapları içtenlikle verecek şekilde cevaplamanızdır. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahipsiniz. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup kişisel bilgileriniz gizli tutulacaktır. Bu anket çalışmasına katılmayı kabul ettiğiniz takdirde, gerekli yerleri siz ve sorumlu araştırmacı tarafından doldurulmuş bu formun bir kopyası saklamanız için size verilecektir. Eğer araştırmanın amacı ile ilgili verilen bu bilgiler dışında şimdi veya sonra daha fazla bilgiye ihtiyaç duyarsanız araştırmacıya aşağıdaki e-posta adresi ve telefondan ulaşabilirsiniz.

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları anladım. Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı/araştırmacılar tarafından yapıldı. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak da anlatıldı. Kişisel bilgilerimin özenle korunacağı konusunda yeterli güven verildi.

Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve telkin olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Gönüllü Adı Soyadı:		Tarih ve İmza:
Adres ve Telefon:		

ETİK KURULU BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU

Araştırmacı ¹ Adı Soyadı:	Mahmure TEKELİ KAYA	Tarih ve İmza:
Adres ve Telefon:	İstanbul Bayrampaşa Mehmet Akif İnan Ortaokulu	

¹ Çalışmanın bir üyesi olmayan, araştırmacı tarafından belirlenen ve araştırmanın bulguları üzerinde herhangi bir olumlu/olumsuz etki yaratma olasılığı bulunmayan tarafsız yetişkinlerdir. Katılımcı araştırmaya katılmayı kabul edip onam formunu imzalamayı istemediği durumlarda araştırmacı onam formundaki bilgileri katılımcıya sözlü olarak okur. Katılımcı onayladığını sözlü olarak beyan ederse şahit de bu sözlü onam sürecine yazılı onam formunu imzalamak sureti ile tanıklık ettiği beyan etmiş olur.

² Gönüllüyü araştırma hakkında bilgilendiren kişi.

EK 3. Veli Bilgilendirme Formu

Ek-1
Sayın Veli;

Çocuğunuzun katılacağı bu çalışma, "Örgün ve Uzaktan Eğitimin Türkçe Dersi Açısından Değerlendirilmesi" adıyla, 2021-2022 Eğitim Öğretim yılında yapılacak bir araştırma uygulamasıdır. (Uzaktan eğitime yönelik öğrenci görüşlerini de alarak yapılacak bir çalışma olması nedeniyle alan yazındaki diğer çalışmalardan bu yönüyle farklı olarak bu alanda boşluğu doldurması nedeniyle çalışmamız önem arz etmektedir.)

Araştırmanın Hedefi: Uzaktan eğitim alan ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersi bağlamında uzaktan eğitime yönelik görüşleri alınarak görüşlerinin öğrencilerin tutum ve davranışlarına olan etkisi ile birlikte 8.sınıf öğrencilerinin Türkçe dersindeki akademik başarısına olan etkisini araştırmaktır.

Araştırma Uygulaması: Anket şeklindedir.

Araştırma T.C. Milli Eğitim Bakanlığı'nın ve okul yönetiminin de izni ile gerçekleştirilmektedir. Araştırma uygulamasına katılım tamamıyla gönüllülük esasına dayalı olmaktadır. Çocuğunuz çalışmaya katılıp katılmamakta özgürdür. Araştırma çocuğunuz için herhangi bir istenmeyen etki ya da risk taşımamaktadır. Çocuğunuzun katılımı **tamamen sizin isteğinize bağlıdır**, reddedebilir ya da herhangi bir aşamasında ayrılabilirsiniz. Araştırmaya katılmamama veya araştırmadan ayrılma durumunda öğrencilerin akademik başarıları, okul ve öğretmenleriyle olan ilişkileri etkilemeyecektir.

Çalışmada öğrencilerden kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplar tamamıyla gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir.

Uygulamalar, genel olarak kişisel rahatsızlık verecek sorular ve durumlar içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden çocuğunuz kendisini rahatsız hissederse cevaplama işini yarıda bırakıp çıkmakta özgürdür. Bu durumda rahatsızlığın giderilmesi için gereken yardım sağlanacaktır. Çocuğunuz çalışmaya katıldıktan sonra istediği an vazgeçebilir. Böyle bir durumda veri toplama aracını uygulayan kişiye, çalışmayı tamamlamayacağımı söylemesi yeterli olacaktır. Anket çalışmasına katılmamak ya da katıldıktan sonra vazgeçmek çocuğunuzun hiçbir sorumluluk getirmeyecektir.

Onay vermeden önce sormak istediğiniz herhangi bir konu varsa sormaktan çekinmeyiniz. Çalışma bittikten sonra bizlere telefon veya e-posta ile ulaşarak soru sorabilir, sonuçlar hakkında bilgi isteyebilirsiniz. Saygılarımızla,

Araştırmacı : Mahmure TEKELİ KAYA (Türkçe Öğretmeni/ Türkçe Eğitimi Yüksek Lisans Öğrencisi)
İletişim bilgileri :

Velisi bulunduğum ..... sınıfı ..... numaralı öğrencisi .....
.....'na yukarıda açıklanan araştırmaya katılmasına izin veriyorum.
(Lütfen formu imzalıdıktan sonra çocuğunuzla okula geri gönderiniz*).

— / — / —

İsim-Soyisim İmza:

Veli Adı-Soyadı :

Telefon Numarası :

EK 4. Ölçek Kullanım İzin Belgesi

Ynt: "Ortaokul Öğrencileri Uzaktan Eğitim Algılan Ölçeği" Ölçek Kullanım İzni

---

Gönderen:

Gönderildi: 23 Mart 2021 Salı 11:32

Kime: mahmure ...

Konu Re: "Ortaokul Öğrencileri Uzaktan Eğitim Algılan Ölçeği" Ölçek Kullanım İzni

Membalar hocam,

Ölçek ektedir.

Kolaylıklar dilerim.

----- Orjinal Mesaj -----

Gönderilen: 11 Mart Perşembe 2021 18:37:23

Konu: "Ortaokul Öğrencileri Uzaktan Eğitim Algılan Ölçeği" Ölçek Kullanım İzni

Membalar,

İstanbul Bayrampaşa Mehmet Akif İnan Ortaokulu'nda görevli bir Türkçe öğretmeniyim. Türkçe öğretimi alanında tezi yüksek lisans yapmaktayım. Turkish Studies Dergisi'nde yayımlanan Ortaokul Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri başlıklı çalışmanız kapsamında incelediğiniz "Ortaokul Öğrencileri Uzaktan Eğitim Algılan Ölçeği" ni tez çalışmam için kullanmak istiyorum. Kullanım izni verdiğiniz için çok memnun olurum.

Teşekkür eder iyi günler dilerim.

Mahmure TEKELİ KAYA

EK 5. Ortaokul Öğrencilerinin Türkçe Dersi Açısından Uzaktan Eğitime İlişkin

Görüşleri Değerlendirme Ölçeği

Uzaktan Eğitim Ölçeği - Google Formlar.pdf

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN TÜRKÇE DERSİ AÇISINDAN UZAKTAN EĞİTİME İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Sevgili Öğrencim,

Bu araştırma , Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Türkçe Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programında kayıtlı Mahmure TEKELİ KAYA tarafından Dr. Öğr. Üyesi Nilay ÇAĞLAYAN DİLBER danışmanlığında yürütülmektedir.

Çalışma , ' Örgün ve Uzaktan Eğitimin Türkçe Dersi Açısından Değerlendirilmesi ' tez çalışması kapsamında ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşlerini tespit etmek amacıyla yapılmaktadır.

Araştırmada toplanan veriler sadece bilimsel amaçlı kullanılacak, araştırmaya katılanların bilgileri kesinlikle gizli tutulacaktır. Anket sonuçları toplu olarak yorumlanıp bilimsel yayın amacıyla yalnızca toplu veriler halinde kullanılacaktır. Ölçek toplam 42 sorudan oluşmaktadır. Soruların doğru veya yanlış bir yanıtı yoktur.Çalışmanın bilimsel değeri açısından soruları içtenlikle ve boş bırakılmadan cevaplanması çok önemlidir.

Veri toplama sürecinde vermiş olduğunuz destekten dolayı şimdiden teşekkür eder, sağlıklı ve mutlu günler dilerim.
Mahmure TEKELİ KAYA
Türkçe Öğretmeni

* Zorunlu soruyu belirtir

1. Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

1. seçenek

2. Adınız Soyadınız ? *

_____

3. Cinsiyetiniz ? *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

Kız

Erkek

4. Sınıfınız? *

_____

5. *Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.*

1. seçenek

6. Adınız Soyadınız ? *

_____

13. Uzaktan eğitimdeki ders tekrarlarının öğrenmeye daha iyi katkı sağladığını düşünüyorum.

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- Tamamen Katılıyorum.
 Katılıyorum.
 Kararsızım.
 Katılmıyorum.
 Hiç katılmıyorum.

14. Uzaktan eğitimde gördüğümüz derslerin düzeyime uygun olduğunu düşünüyorum.

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- Tamamen Katılıyorum.
 Katılıyorum.
 Kararsızım.
 Katılmıyorum.
 Hiç katılmıyorum.

15. EBA üzerinden yapılan derslerin Liselere Giriş Sınavına hazırlık açısından yeterli olduğunu düşünüyorum. *

Yalnızca bir şıkı işaretleyin.

- Tamamen Katılıyorum.
 Katılıyorum.
 Kararsızım.
 Katılmıyorum.
 Hiç katılmıyorum.

16. TV/Bilgisayardan ders işlenirken verilen örneklerin konuyu anlamamız için yeterli gelmediğini düşünüyorum. *

Yalnızca bir şıkı işaretleyin.

- Tamamen Katılıyorum.
 Katılıyorum.
 Kararsızım.
 Katılmıyorum.
 Hiç katılmıyorum.

17. Verilen ödevlerin benim öğrenme seviyemin çok çok üzerinde (bana göre zor) olduğunu düşünüyorum. *

Yalnızca bir şıkı işaretleyin.

- Tamamen Katılıyorum.
 Katılıyorum.
 Kararsızım.
 Katılmıyorum.
 Hiç katılmıyorum.

18. Uzaktan eğitimde ders işlenirken arkadaşlarımı görmek beni mutlu ediyor.

Yalnızca bir şıkı işaretleyin.

- Tamamen Katılıyorum.
 Katılıyorum.
 Kararsızım.
 Katılmıyorum.
 Hiç katılmıyorum.

19. Arkadaşlarım uzaktan eğitimde işlenen derslerden çok memnun olduğunu söylüyor.

Yalnızca bir şıkı işaretleyin.

- Tamamen Katılıyorum.
 Katılıyorum.
 Kararsızım.
 Katılmıyorum.
 Hiç katılmıyorum.

20. Canlı derslerde öğrencilerin derse katılımından ve benimle etkileşiminden memnunum.

Yalnızca bir şıkı işaretleyin.

- Tamamen Katılıyorum.
 Katılıyorum.
 Kararsızım.
 Katılmıyorum.
 Hiç katılmıyorum.

İkinci Bölüm

Sevgili Öğrencim ,
Aşağıdaki ifadelerden size en uygun olan seçeneği işaretleyiniz.

21. Uzaktan eğitimde işlenen dersler benim için etkilidir. *

Yalnızca bir şıkı işaretleyin.

- Tamamen Katılıyorum.
 Katılıyorum.
 Kararsızım.
 Katılmıyorum.
 Hiç katılmıyorum.

22. Uzaktan eğitim ders süreleri konulan öğrenmem için yeterlidir. *

Yalnızca bir şıkı işaretleyin.

- Tamamen Katılıyorum.
 Katılıyorum.
 Kararsızım.
 Katılmıyorum.
 Hiç katılmıyorum.

23. Uzaktan eğitim sistemine uyum sağladım. *

Yalnızca bir şıkı işaretleyin.

- Tamamen Katılıyorum.
 Katılıyorum.
 Kararsızım.
 Katılmıyorum.
 Hiç katılmıyorum.

24. Uzaktan eğitimde işlenen dersler kendi düzeyimin altındadır. *

Yalnızca bir şıkı işaretleyin.

- Tamamen Katılıyorum.
 Katılıyorum.
 Kararsızım.
 Katılmıyorum.
 Hiç katılmıyorum.

25. EBA / Zoom üzerinden yapılan dersler süre olarak bana yetersiz geliyor. *

Yalnızca bir şıkı işaretleyin.

- Tamamen Katılıyorum.
 Katılıyorum.
 Kararsızım.
 Katılmıyorum.
 Hiç katılmıyorum.

26. Uzaktan eğitim sistemimde verilen dersleri düzenli olarak takip ediyorum. *

Yalnızca bir şıkı işaretleyin.

- Tamamen Katılıyorum.
 Katılıyorum.
 Kararsızım.
 Katılmıyorum.
 Hiç katılmıyorum.

27. Uzaktan eğitimde derse başlamadan önce ihtiyaçlarımla ilgili (yemek, su, ortam, vb.) hazırlıklarımı tamamlıyorum. *

Yalnızca bir şıkı işaretleyin.

- Tamamen Katılıyorum.
 Katılıyorum.
 Kararsızım.
 Katılmıyorum.
 Hiç katılmıyorum.

28. Uzaktan eğitimde dersleri dikkatli bir şekilde dinliyorum *

Yalnızca bir şıkı işaretleyin.

- Tamamen Katılıyorum.
 Katılıyorum.
 Kararsızım.
 Katılmıyorum.
 Hiç katılmıyorum.

29. Uzaktan eğitim derslerinde konu ile ilgili rahatça soru sorabiliyorum. *

Yalnızca bir şıkı işaretleyin.

- Tamamen Katılıyorum.
 Katılıyorum.
 Kararsızım.
 Katılmıyorum.
 Hiç katılmıyorum.

30. TV'deki dersler çok dikkat çekici geliyor. *

Yalnızca bir şıkı işaretleyin.

- Tamamen Katılıyorum.
 Katılıyorum.
 Kararsızım.
 Katılmıyorum.
 Hiç katılmıyorum.

31. Uzaktan eğitim derslerine canlı katılmayı tercih ederim. *

Yalnızca bir şıkı işaretleyin.

- Tamamen Katılıyorum.
 Katılıyorum.
 Kararsızım.
 Katılmıyorum.
 Hiç katılmıyorum.

Üçüncü Bölüm

Sevgili Öğrencim ,
Aşağıdaki ifadelerden size en uygun olan seçeneği işaretleyiniz.

32. Uzaktan eğitimde işlenen dersler kendi düzeyimin üzerindedir. *

Yalnızca bir şıkı işaretleyin.

- Tamamen Katılıyorum.
 Katılıyorum.
 Kararsızım.
 Katılmıyorum.
 Hiç katılmıyorum.

33. Uzaktan eğitim, yüz yüze eğitimden daha etkilidir. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- Tamamen Katılıyorum.
 Katılıyorum.
 Kararsızım.
 Katılmıyorum.
 Hiç katılmıyorum.

34. Yüz yüze eğitim, uzaktan eğitimden daha yararlıdır. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- Tamamen Katılıyorum.
 Katılıyorum.
 Kararsızım.
 Katılmıyorum.
 Hiç katılmıyorum.

35. Uzaktan eğitim sürecinin Liselere Giriş Sınavına hazırlanmak açısından benim için dezavantaj oluşturmaktadır. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- Tamamen Katılıyorum.
 Katılıyorum.
 Kararsızım.
 Katılmıyorum.
 Hiç katılmıyorum.

36. Uzaktan Eğitim Sisteminde karşılaştığım/ karşılaşılabileceğim sorunları nasıl çözebileceğimi biliyorum. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- Tamamen Katılıyorum.
 Katılıyorum.
 Kararsızım.
 Katılmıyorum.
 Hiç katılmıyorum.

37. Öğretmen uzaktan eğitim ile işlenen derslerde ilgi çekici etkinlikler yapıyor *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- Tamamen Katılıyorum.
 Katılıyorum.
 Kararsızım.
 Katılmıyorum.
 Hiç katılmıyorum.

38. Uzaktan eğitim ile işlenen derslerde yapılan etkinlikler öğrenmem için yeterlidir. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- Tamamen Katılıyorum.
 Katılıyorum.
 Kararsızım.
 Katılmıyorum.
 Hiç katılmıyorum.

39. Televizyon üzerinden izlediğim derslerin ödevlerini yaparken daha çok yardıma *
ihtiyaç duyarım.

Yalnızca bir şıkki işaretleyin.

- Tamamen Katılıyorum.
 Katılıyorum.
 Kararsızım.
 Katılmıyorum.
 Hiç katılmıyorum.

40. Canlı derslerde öğretmenin benimle etkileşiminden memnunum. *

Yalnızca bir şıkki işaretleyin.

- Tamamen Katılıyorum.
 Katılıyorum.
 Kararsızım.
 Katılmıyorum.
 Hiç katılmıyorum.

Dördüncü Bölüm

Sevgili Öğrencim ,
Aşağıdaki ifadelerden size en uygun olan seçeneği işaretleyiniz.

41. Uzaktan eğitim sisteminde ödevler için EBA TV / Uygulama tek başına *
yeterlidir.

Yalnızca bir şıkki işaretleyin.

- Tamamen Katılıyorum.
 Katılıyorum.
 Kararsızım.
 Katılmıyorum.
 Hiç katılmıyorum.

42. Uzaktan eğitimi sürecinde öğretmenlerin verdikleri ödevleri fazla buluyorum. *

Yalnızca bir şıkki işaretleyin.

- Tamamen Katılıyorum.
 Katılıyorum.
 Kararsızım.
 Katılmıyorum.
 Hiç katılmıyorum.

43. Evdeki ortam (kardeşler vb.) ödev yapmamı zorlaştırıyor. *

Yalnızca bir şıkki işaretleyin.

- Tamamen Katılıyorum.
 Katılıyorum.
 Kararsızım.
 Katılmıyorum.
 Hiç katılmıyorum.

44. Uzaktan eğitimde bir sonraki ödevimi heyecanla bekliyorum. *

Yalnızca bir şıkki işaretleyin.

- Tamamen Katılıyorum.
 Katılıyorum.
 Kararsızım.
 Katılmıyorum.
 Hiç katılmıyorum.

Beşinci Bölüm

Sevgili Öğrencim ,
Aşağıdaki ifadelerden size en uygun olan seçeneği işaretleyiniz.

45. Yakın bir gelecekte, eğitim "Uzaktan Eğitim" sistemine dönüşecektir. *

Yalnızca bir şıkı işaretleyin.

- Tamamen Katılıyorum.
 Katılıyorum.
 Kararsızım.
 Katılmıyorum.
 Hiç katılmıyorum.

46. Uzaktan eğitim derslerinden önce konu ile ilgili ön hazırlık yapıyorum. *

Yalnızca bir şıkı işaretleyin.

- Tamamen Katılıyorum.
 Katılıyorum.
 Kararsızım.
 Katılmıyorum.
 Hiç katılmıyorum.

47. Katılmadığım canlı derslerin kayıtlarına sonradan rahatlıkla ulaşım izleyebiliyorum. *

Yalnızca bir şıkı işaretleyin.

- Tamamen Katılıyorum.
 Katılıyorum.
 Kararsızım.
 Katılmıyorum.
 Hiç katılmıyorum.

48. Uzaktan eğitim esnasında kendimi sınıf ortamından daha rahat hissediyorum. *

Yalnızca bir şıkı işaretleyin.

- Tamamen Katılıyorum.
 Katılıyorum.
 Kararsızım.
 Katılmıyorum.
 Hiç katılmıyorum.

49. TV'de ders işleyen kendi ders öğretmenim olmasını isterdim. *

Yalnızca bir şıkı işaretleyin.

- Tamamen Katılıyorum.
 Katılıyorum.
 Kararsızım.
 Katılmıyorum.
 Hiç katılmıyorum.

Bu içerik Google tarafından oluşturulmamış veya onaylanmamıştır.

Google Formlar

EK 6. Öğrenci Kişisel Bilgi Formu

ÖĞRENCİ KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Adı-Soyadı :

Sınıfı-Numarası:

1- 'Anlatım Bozuklukları' konusunu daha önce herhangi bir kaynak aracılığıyla öğrenip öğrenmediğinizi ,öğrendiyse hangi kaynak aracılığıyla öğrendiğinizi açıklayarak aşağıya yazınız. (Ör.:özel ders, dersane,etüt merkezi, EBA, youtube videoları, morpa, okulistik gibi ücretli eğitim platformları, konu anlatımlı bir soru bankası gibi)

.....
.....
.....
.....

( ) Bu konu hakkında hiç bilgi sahibi değilim.

( ) Bu konu hakkında bilgi sahibiyim. Ancak yeterli bir bilgim olmadığı düşüncesindeyim. Bu konu hakkında bilgiye .....ulaştım.

( ) Bu konu hakkında bilgi sahibiyim. Daha önce konu hakkında bilgiye.....ulaştım.
Konu ile ilgili test ve denemeler gibi destekleyici çalışmalar yaptım.

2- 'Cümle Türleri' konusunu daha önce herhangi bir kaynak aracılığıyla öğrenip öğrenmediğinizi ,öğrendiyse hangi kaynak aracılığıyla öğrendiğinizi açıklayarak aşağıya yazınız. (Ör.:özel ders,dershane, etüt merkezi, EBA, youtube videoları, morpa,okulistik gibi ücretli eğitim platformları, konu anlatımlı bir soru bankası gibi)

.....
.....
.....
.....

( ) Bu konu hakkında hiç bilgi sahibi değilim.

( ) Bu konu hakkında bilgi sahibiyim. Ancak yeterli bir bilgim olmadığı düşüncesindeyim.Bu konu hakkında bilgiye .....ulaştım.

( ) Bu konu hakkında bilgi sahibiyim. Daha önce konu hakkında bilgiye.....ulaştım.
Konu ile ilgili test ve denemeler gibi destekleyici çalışmalar yaptım.

EK 7. İşlenen Konulara Ait Örnek Günlük Plan

BÖLÜM I		DERS PLANI	2021
Dersin adı	TÜRKÇE		
Sınıf	8		
Temanın Adı/Metnin Adı	DOĞA VE EVREN/ YILKI ATI		
Konu	 <ul style="list-style-type: none"> ✓ Sözcükte anlam ✓ Atasözleri ✓ Eş anlam ✓ Metin oluşturma ✓ Yabancı sözcüklere Türkçe karşılıklar ✓ Başlık ✓ Olay örgüsü ✓ Noktalama işaretleri ✓ Yazım kuralları ✓ Roman ✓ Destan ✓ Kişileştirme ✓ Cümle türleri ✓ Dilekçe ✓ Deyimler ✓ Konu ✓ Düşünceyi geliştirme yolları ✓ Geçiş ve bağlantı ifadeleri ✓ Özet ✓ Anlatım teknikleri ✓ Metin oluşturma		
Önerilen Süre	40+40+40+40+40 (5 ders saati)		

Dersin adı	TÜRKÇE
Sınıf	8
Temanın Adı/Metnin Adı	DOĞA VE EVREN/ YILKI ATI
Konu	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Sözcükte anlam ✓ Atasözleri ✓ Eş anlam ✓ Metin oluşturma ✓ Yabancı sözcüklere Türkçe karşılıklar ✓ Başlık ✓ Olay örgüsü ✓ Noktalama işaretleri ✓ Yazım kuralları ✓ Roman ✓ Destan ✓ Kişileştirme ✓ Cümle türleri ✓ Dilekçe ✓ Deyimler ✓ Konu ✓ Düşünceyi geliştirme yolları ✓ Geçiş ve bağlantı ifadeleri ✓ Özet ✓ Anlatım teknikleri ✓ Metin oluşturma
Önerilen süre	40+40+40+40+40 (5 ders saati)

BÖLÜM II

Öğrenci Kazanımları /Hedef ve Davranışlar

OKUMA **Akıcı Okuma**

T.8.3.4. Okuma stratejilerini kullanır.

Söz Varlığı

T.8.3.5. Bağlamdan yararlanarak bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını tahmin eder.

T.8.3.7. Metindeki söz sanatlarını tespit eder. (Kişileştirme)

T.8.3.11. Metindeki anlatım biçimlerini belirler. (Betimleme)

Anlama

T.8.3.12. Görsel ve başlıktan hareketle okuyacağı metnin konusunu tahmin eder.

T.8.3.13. Okuduklarını özetler. T.8.3.14. Metinle ilgili sorulara cevaplar.

T.8.3.20.Okuduğu metinlerdeki hikâye unsurlarını belirler.

T.8.3.23. Metinler arasında karşılaştırma yapar.

T.8.3.26. Metin türlerini ayırt eder.

	<p>KONUŞMA</p> <p>T.8.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar.</p> <p>T.8.2.5. Kelimeleri anlamlarına uygun kullanır.</p> <p>YAZMA</p> <p>T.8.4.3. Hikâye edici metin yazar.</p> <p>T.8.4.13. Yazdıklarnın içeriğine uygun başlık belirir.</p> <p>T.8.4.19. Cümle türlerini tanıır. (Olumlu ve olumsuz cümle)</p>
Ünite Kavramları ve Sembolleri/Davranış Örüntüsü	Yaşamak, sevgi, mutluluk, dostluk, yoldaş, ...
Güvenlik Önlemleri (Varsa):	
Öğretme-Öğrenme-Yöntem ve Teknikleri	Uygulama, inceleme, soru-cevap, açıklayıcı anlatım, <u>düz anlatım</u> , açıklamalı okuma ve dinleme, ...
Kullanılan Eğitim Teknolojileri-Araç, Gereçler ve Kaynakça • Öğretmen • Öğrenci	www.tdk.gov.tr https://sozluk.gov.tr/ genel ağı sayfaları, Türkçe sözlük, Eğitim Bilişim Ağı, deyimler ve atasözleri sözlüğü, <u>dergilerden atlar</u> konulu haberler, videolar, gazete haberleri, ...
• Dikkati çekme	<ul style="list-style-type: none"> • En çok <u>sevdiğiniz hayvanlar</u> hangileridir? Bu hayvanları sevmenizin sebebi nedir anlatınız. • <u>Kışın mevsiminde</u> sokakta kalan sahipsiz hayvanlar için sizce neler yapılabilir? Söyleyiniz.

• Güdüleme

Yeni metnimiz "YILKI ATI" nı işleyeceğiz. Çocuklarım takdir edersiniz ki hayvanlar insanların en iyi dostlarındandır. Gerek sahiplenip bakımını üstlendiğimiz bir hayvan olsun, gerekse sokakta yaşayan bir hayvan olsun her zaman insanlarla bir arada yaşarlar ve onlardan sevgi beklerler. İnsanlar onları sevmese dahi hayvanların insanlara karşılıksız sevgileri her zaman devam eder. Günlük hayatımızda çevremizde birçok hayvan görebiliriz. Çünkü millet olarak hepimiz hayvanları seviyoruz. Dışarıda da olsa yaşamlarına devam etmelerini sağlamak için duyarlı davranıyoruz. Yurdumuzda çeşitli yerlerde hayvanlar için birçok barınak vardır. Bizler para kazanmak için hayvan satan dükkanlardan hayvan almak yerine barınaklarda kimsesiz ilgiye muhtaç şekilde yaşayan hayvanları sahiplenmeliyiz. Çünkü hayvanların da canı vardır ve bu nedenle hayvanlar ticari amaçla alınıp satılmamalıdır.

Vahşi ve Evcil Hayvanların Özellikleri

Dünyada birçok hayvan türü vardır. Fakat genel anlamda hayvanlar vahşi hayvanlar ve evcil hayvanlar olarak ikiye ayrılırlar. İnsanlarla Bir arada yaşayan hayvanlara evcil hayvanlar denir. İnsanlara ve öteki canlılarla yaşamaya yatkın olduklarından zorluk yaşamazlar. Bunlar insanların sevebildiği hayvanlardır. Bazı hayvanlar da kendi doğal ortamında yaşarlar ve öteki hayvanlardan veya insanlardan zarar gördüklerinden yaşamda kalmak için vahşileşen vahşi hayvanlardır. Bu tür hayvanların yakınında olduğumuzda insanlara saldırabildikleri için dikkatli olmalıyız. Bu tür hayvanlar yakın çevremizde bulunmazlar. Ormanlarda, çöllerde, dağ tepelerinde ve bu gibi yerlerde yaşarlar. Onları koruma altına alındıkları hayvanat bahçelerinde de görebiliriz.

	<p>Bazı hayvanlar eğitilip belli komutları anlayabilseler de konuşamazlar. Örneğin papağan bazı kelimeleri tekrarlarsa bile bir ihtiyacını bize söyleyemez. Bu nedenle hayvanlar için yapmamız gereken sorumlu olduğumuz birtakım şeyler bulunmaktadır. Sorumluluğumuza aldığımız hayvanların vevlerini suyunu zamanında ve yeterince vermeliyiz. Çünkü havalar sıcak olduğunda su isteyemez, soğuk olduğunda uygun yer bulup barınamazlar. Hayvanların da temel yaşam hakları, güzel şartlarda yaşama hakkı vardır. Bu yüzden toplum olarak onların temel yaşam ihtiyaçlarını karşılamak zorundayız. Hayvanlara şiddet uygulamamalı ve uygulayanları uyarmalıyız. Bu hem hayvanlar için hem de insanlar için tehlikeli olabilecek bir durumdur. Evcil olan bir hayvan bile olsa kendisine saldıranlara karşı doğal olarak kendini savunacaktır.</p>
• Gözden Geçirme	Bu dersimizde bütün canlıların yaşam hakkının varlığını hatırlatacağız.
• Derse Geçiş	

1.BÖLÜM: METNE HAZIRLIK (2 ders)

YILKI ATI

KONU İLE İLGİLİ VİDEOLAR

- Yılkı atları

-Yıllar sonra sahibini gören hayvanlar

- Öğrencilere dikkati çekme sorusu yöneltildikten sonra öğrencilerden metinde neler anlatılmış olabilir tahmin etmeleri istenecek.
- Metnin başlığı üzerine öğrenciler konuşurulacak.
Başıktan hareketle metnin içeriğine yönelik tahminleri alınacak.
- Güdüleme, gözden geçirme kısımları söylenecek.
- Öğretmen örnek olması açısından parçayı okuyacak.
- Öğrenciler metnin öğretmen tarafından okunması esnasında anlamını bilmedikleri sözcükleri parçanın üzerine işaretleyecek
<https://sozluk.gov.tr/>

<i>Ahır</i>	<i>Kısrak</i>	<i>Kuytu</i>	<i>Sezinlemek</i>	<i>Tekin</i>
<i>Saman</i>	<i>Yele</i>	<i>Zulüm</i>	<i>Kudurgan</i>	<i>Cengâver</i>
<i>Taya</i>	<i>Kişnemek</i>	<i>Aygır</i>	<i>Vadi</i>	<i>Savak</i>

- Anlamı bilinmeyen kelimelerin anlamı öncelikle metnin bağlamından tahmin edilmeye çalışılacak. Kelimelerin anlamı önce sözlükten bulunacak ardından defterlere yazılacak.
- Anlamı bilinmeyen kelimelerin anlamlandırılması için öğrencilere 5-8 kelimelik cümleler kurdurulacak.
- Telaffuzunda yanlışlık yapılan sözcükler birlikte düzeltilecek.

1.Etkinlik tamamlanacak.

"Anlamları verilen sözcükleri bulmacaya yerleştiriniz.

çengaver – çile – ulumak – sezinlemek-aygır – tekin – savak – yel – kuytu

CEVAP

1. Sezer gibi olmak, sezmek. **SEZİNLEMEK**
2. Rüzgâr. **YEL**
3. Savaşçı. **ÇENGAVER**
4. Suyu başka yöne akıtmak için yapılan düzenek. **SAVAK**
5. Zahmet, sıkıntı. **ÇİLE**
6. Issız, sessiz ve göze çarpmayan, تنها (yer). **KUYTU**
7. Köpek, kurt, çakal vb. hayvanların uzun, iniltili, ağlar gibi bir ses çıkarması. **ULUMAK**
8. Erkek at. **AYGIR**
9. Güvenilir (kişi, yer). **TEKİN**

2.Etkinlik tamamlanacak.

"Yılkı Atı" metninden hareketle aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

1. Metinde kış mevsimiyle ilgili hangi ayrıntılara yer verilmiştir?

Cevap: Karlı ve fırtınalı çok çetin bir mevsim.

2. Yılkıya bırakılan atların doğada karşılaştığı zorluklar neler olabilir?

Cevap: Sağuk hava, yiyecek bulamama, bannacak yer bulamama ve vahşi hayvanlar tarafından avlanma.

3. Doğada mücadele hangi hayvanlar arasında oluyor? Yazar mücadeleyi neye benzetiyor?

Cevap: Kurtlar ile atlar arasında oluyor. Yazar mücadeleyi iki Orta Çağ ordusunun savaşına benzetiyor.

4. Kurtların yaptığı saldırı nasıl sonuçlanmıştır? Açıklayınız.

Cevap: Kurtların zaferiyle sonuçlanmıştır. Bir kurt yorgun düşen bir atı ısırması başarmış, bu da atlardan oluşan halkayı bozmuştur. Halka bozulunca kurtlar daha kolay saldırmışlar, sonunda bir atı yakalayabilmişlerdir. Diğer atlar da kaçmak zorunda kalmıştır.

5. Saldırıda hangi tarafın galip gelmesini isterdiniz? Niçin?

Cevap: (örnek) Atların galip gelmesini isterdim. Çünkü bu atlar vahşi doğaya alışık olmayan evcil hayvanlardır. Kurtlar vahşi hayvanlar olduğu için doğaya alışıklar ama atlar alışık değildir."

3.Etkinlik tamamlanacak.

Okuduğunuz hikâyeye göre aşağıdaki boşlukları doldurunuz.

CEVAP

Olay: Kurtların yıldı atlarına saldırması.

Yer: Ova

Zaman: Kış mevsimi, geçmiş zaman

Kahramanlar: İbrahim, Darukısrak, Aygır, Çıkkır, atlar, kurtlar.

Hikâyede anlatım kaçınıcı kişi ağından yapılmıştır? Üçüncü kişi

4.Etkinlik tamamlanacak.

Okuduğunuz parça Abbas SAYAR'a ait "Yıldı Atı" isimli romandan alınmıştır.

a) Paragraftaki boşlukları türün özelliklerine göre doldurunuz.

CEVAP:

"Roman yaşanmış ya da yaşanması mümkün olan olayların anlatıldığı bir yazı türüdür. Romanda yer, zaman ve olayda bütünlük vardır. Romanların en önemli özellikleri uzunluğu, kişilerin sayısının çokluğu ve hayatı her yönüyle ele almasıdır."

b) "Yıldı Atı" romanının verilen bölümünü göz önünde bulundurarak daha önce okuduğunuz "Göç Destanı" metni ile karşılaştırınız.

CEVAP:

Benzer Yönleri: Olay, yer, zaman bütünlüğü iki metinde de ortaktır.

Farklı Yönleri: "Yıldı Atı romanında yaşanmış ya da yaşanması mümkün olaylar anlatılmıştır. Göç Destanı'nda alağan ve alağanüstü olaylar iç içedir."

5.Etkinlik tamamlanacak.

"Yalkı Atı" metnini özetleyiniz.

CEVAP:

YILKI ATI METNİ ÖZETİ

Yalkı atları karlı bir kış gününde ovada dolaşırken bir kurt sürüsüyle karşılaşır ve kurt sürüsü yalkı atlarına saldırır. Atların başında Aygır isimli yalkı atı vardır. Kurtlarla yapılan mücadeleyi o yönetir. Kurtlardan bir tanesi yorgun düşen bir yalkı atını diğerlerinin arasından, çemberden çıkarır. Çember bozulunca güçsüz olan yalkı atları kaçımaya başlar. Bunu gören kurtlardan biri atlardan Çalkır'ı kovalamaya başlar. Bu kovalanış sonunda iyice yorulan Çalkır yenik düşer.

6.Etkinlik tamamlanacak.

CEVAP

"Kar ovaya doğru homurdana homurdana iniyordu.

Kar zerrecikleri alabora oluyor, bir inip bir kalkıyor, göz açtırmaz ediyordu.

Atlar çığıllıklı kişnemeler bırakıyor, kurtların hırslı solukları ses çes dağılıyor, kar hızla alabora oluyor, durmadan tozuyor, yere iniyor, yeniden havalanıyordu."

7.Etkinlik tamamlanacak.

"Aşağıdaki cümlelerde kişileştirilen varlıkları bulunuz.

CEVAP:

Kar ovaya doğru homurdana homurdana iniyordu. Kar

Yel, ılık çalmaya başlamıştı. Yel

Her yöne çileli bir akşam indi. Akşam

Gecenin şüpheleri arıyordu. Gece

Şimank yel ve acı soğuk Demirkır'a "Yürü." dedi. Yel"

8.Etkinlik tamamlanacak.

a) "Aşağıdaki dilekçeyi okuyunuz."

ORDU BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİNE
ORDU

Mahallemizde sahipleri tarafından sokağa bırakılan hayvanlar var. Soğuk kış günlerinde aç ve susuz kalan sahipsiz hayvanların barınma ihtiyaçlarının karşılanmasını istiyorum.

Gereğinin yapılmasını arz ederim.

Bucak Mahallesi 609. Sokak No:25
ALTINORDU / ORDU

05.04.2021
Cenk Ozan ERTUĞRUL

b)

"Hayvanları Koruma Kanunu"nun amacı: Hayvanların rahat yaşamalarını ve hayvanlara iyi ve uygun muamele edilmesini temin etmek, hayvanların acı, ızdırıp ve eziyet çekmelerine karşı en iyi şekilde korunmalarını, her türlü mağduriyetlerinin önlenmesini sağlamaktır.

"Kendinizi, dilekçedeki sorunu çözecek bir görevli olarak düşününüz. Okuduğunuz dilekçeden ve "Hayvanları Koruma Kanunu"nun amacından yola çıkarak hayvanlara nasıl davranmamız gerektiği ve hayvan hakları ihlallerine ne gibi çözümler üretebileceğinize dair bir konuşma yapınız."

CEVAP

(Ömek)

Kıymetli Arkadaşlar,

Hayvanlar korumamıza ihtiyaç duyan dostlarımızdır. Nasıl ki onlar bize muhtaç oluyor bazı zamanlarda da bizler onlara muhtaç kalabiliriz. Mesela görme engelli birine bir köpek yardım edebilir, yalnız yaşayan birine bir kedi dost olabilir ya da bahçesindeki köpeği nineyi kötü insanlardan koruyabilir.

Bizler açısından bu kadar önemli olan hayvan dostlarımıza sahip çıkmalıyız. Kış mevsiminde sokakta kalan hayvanları hayvan barınaklarına götürmeliyiz. Soğukta yiyecek bulamamış aç ve susuz kalmış hayvanlara yiyecek ve su vermeliyiz. Hayvanları sahiplendirme çalışmaları yapabiliriz.

Tüm bunları yapmak suretiyle hayvanlara yardımcı olmaya çalışabiliriz. Hayvanları korumalıyız, hayvanlara zarar veren insanları yetkili yerlere şikâyet etmeliyiz.

Sevgili Arkadaşlar beni dinlemenizden dolayı teşekkür ederim.

9.Etkinlik tamamlanacak.

"Aşağıdaki cümleleri anlamına göre inceleyiniz. Anlam özelliğine göre uygun kutucuğu işaretleyiniz."

CEVAP:

CÜMLELER	OLUMLU	OLUMSUZ	OLUMLU SORU
Köyde kış, acı yüzünü göstermeye başlamıştır.	X		
Dışarıda, Doru kısırak ve köpeklerden başka hiç kimse kalmaz.		X	
Kurtların ulumaları oavadan duyuluyor muydu?			X
Doru kısırak artık çok yıpranmıştır.	X		
Bulunduğu köy, Anadolu'nun yoksul köylerinden biridir.	X		
Doru kısırak'ı arasa da bulamamaktadır.		X	
Vadide savaşa tutuşmak istemiyor muydu?			

10.Etkinlik tamamlanacak.

“ *Yılıkı Atı*” romanında kurtların saldırısından sonra atlar doğada neler yaşamış olabilir?

Hikâye edici bir anlatımla yazınız. Hikâyenize uygun bir başlık koyunuz.”

ŞİFALI OT

Atlar kışı geçirmek için bir sığınak aramaya koyuldular. Geniş arazide kuytu bir köşe bulmak ol-
Büyük bir mücadeleden yeni çıkmışları. Hepsi bitkindi. Hatta atlardan biri yaralıydı. Yarası mikro-
Umutsuzlukları artarken kendileri gibi yılıkyı aynılmış bir atla karşılaştılar. Bu beyaz doru at di-
şanslıydı. Çünkü sığınacak bir yer bulmuştu. Az ileride eski, yıkık dökük, unutulmuş bir at çiftli-
vardı. Fakat ahırın çatısı sağlamdı. Beyaz doru at, yıkıntıları kullanarak ahırın etrafını çevreleyip k-
yapmayı başarmıştı. Diğer atlara burada kalmayı teklif etti. Yılıkıklar bu teklife çok sevindile
yarası mikrop kapan atı iyileştirecek şifalı otlar bulmak için sürüden ayrıldı.

İki gün sonra Aygır bitkin ve yaralı bir halde, ağzında bir tutam ot ile çıkageldi. Şifalı otları arar-
kurt sürüsüne rast gelmiş, kaçmaya çalışırken yaralanmış yine de otları buraya getirmeyi başarı-
yarasının acısına daha fazla dayanamayarak olduğu yere yığılıverdi. Bir müddet sonra da son ne-
Can verirken yüzünde yorgun ama gururlu bir ifade vardı.

Sonraki metnin hazırlık çalışması söylenecek.

“Doğa konulu bir şiiri defterinize yazınız.”

BÖLÜM III

Ölçme-Değerlendirme	
<ul style="list-style-type: none"> • Bireysel öğrenme etkinliklerine yönelik Ölçme-Değerlendirme • Grupla öğrenme etkinliklerine yönelik Ölçme-Değerlendirme • Öğrenme güçlüğü olan öğrenciler ve ileri düzeyde öğrenme hızında olan öğrenciler için ek Ölçme-Değerlendirme etkinlikleri	<ul style="list-style-type: none"> • Sokak hayvanları hakkında düşünceleriniz nelerdir? • “Aşağıdakilerden hangisi yüklemine göre diğerlerinden farklı bir cümledir? A) Öğretmenlerimiz hepsi birbirinden kıymetli insanlardı. B) Karşılıklı sevgi ve saygı içinde ne kadar mesuttuk. C) Büyük bir dikkat ve gayretle derslere sanılmıştk. D) En güzel rüyamız, en büyük ülkümüz buydu.”
Dersin Diğer Derslerle İlişkisi	Metni okurken okuma kurallarına uymaları, yazarken yazım, imla ve noktalama kurallarına başka derslerde de uymaları sağlanır.

BÖLÜM IV

Plânın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar	
--	--

Mahmure TEKELİ KAYA

Türkçe Öğretmeni

Şerafettin ESE

Okul Müdürü

EK 8. Uygulanan Anlatım Bozuklukları ve Cümle Türleri konularına ait ön test ve son test soruları

ADI- SOYADI :

SINIFI-NUMARASI:

ANLATIM BOZUKLUĞU ÖN TEST
SORULARI

1- Aşağıdaki cümlelerde bulunan anlatım bozukluklarını düzelterek yeniden yazınız.

a- Buluşmada yemek ve çay içildi.

.....

b- O şalaleye daha önce de gitmişim , çok seviyorum.

.....

c- Genç doktora hastayı gösterdi.

.....

d- Yarışmada bizim okul ikinci oldular.

.....

2- Aşağıdaki cümlelerden hangisinde anlatım bozukluğu vardır ?

- a- Oyuncaklar etrafa saçılmışlar.
- b- Onlar beni sık sık ziyarete gelir.
- c- Tüm isteklerim sonunda gerçekleşti.
- d- Sen , Mustafa ve Ahmet köye gitmiştiniz.

3- 'Annemin ve babamın yanına yıllar sonra yeniden gitmek çok güçlü ama daha da güç olanı dönmektir.' cümlesindeki anlatım bozukluğu nasıl giderilebilir ?

- a- 'Ama' sözcüğü yerine virgül getirilerek.
- b- Cümleden 'da' bağlacı çıkarılarak.
- c- 'dönmektir' sözcüğünden önce 'oradan' sözcüğü getirilerek.
- d- 'yeniden' sözcüğü cümleden çıkarılarak.

4- Aşağıdaki cümlelerde bulunan anlatım bozukluklarının nedenlerinin numarasını cümlelerin yanındaki boşluğa yazınız

- 1-Noktalaması Eksiklikleri
- 2-Öge Eksiklikleri
- 3-Özne -Yüklem Uyumsuzluğu
- 4-Eklerin Yanlış Kullanılması
- 5-Çatı Uyumsuzlukları
- 6-Tamlama Yanlışlıkları
- 7-Yanlış Bağlaç Kullanımı

a-Düğüne gelenlere kek ve meyve suyu ikram edildi. ....

b-Resmini beğendim, canlı renkler kullanmışsın. ....

c-Toplantıdan sonra arkadaşım sınıfa, ben ise bahçeye gittim. ....

d-Bu insanları, söz konusu bir başkası olduğunda alay etmeyi önemli bir eğlence olarak görürler. ....

e-Eşyalarna çok iyi bakar, korurdu. ....

f-Genç doktora sımsıkı sarıldı. ....

g-Herkes dışarı çıkıp bakkala gittiler. ....

h-Ödev yapmasını hiç sevmeyiz. ....

i-Herkes bu işlemi gerçekten yapabilirler. ....

j-Bir süre sohbet edilip zaman geçirdiler. ....

k-Arda iyi dans eder ama çok şarkı dinlerdi. ....

5- Aşağıda anlatım bozukluğu yapılan cümleleri düzeltiniz ve anlatım bozukluklarının nedenlerini yazınız.

a-Birçok özel ve devlet hastanesi 'pandemi' hastanesi olarak kullanılıyor.

NEDENİ:.....
.....

DOGRUSU:.....
.....

b-Hem yüksek not almak hem de çalışmak istemiyorsun.

NEDENİ:.....
.....

DOGRUSU:.....
.....

c-Eşyalamı koltuğa bıraktım.

NEDENİ:.....
.....

DOGRUSU:.....
.....

d-Murat ve ben , bu filmi ilk defa izledim.

NEDENİ:.....
.....

DOGRUSU:.....
.....

ADI-SOYADI:

SINIFI-NUMARASI:

ANLATIM BOZUKLUKLARI SON TEST SORULARI

- 1- Aşağıdaki cümlelerden hangisinde anlatım bozukluğu vardır ?
a- Çocukluk hayallerim sonunda gerçekleştiler.
b- Dizlerim çok ağrıyor.
c- Balkondaki çiçekler kurumuş.
d- Köpekler, bugün hiç durmadan havladı.

- 2- Aşağıdaki cümlelerde bulunan anlatım bozukluklarının nedenlerinin numarasını cümlelerin yanındaki boşluğa yazınız.

1-Öge Eksikliği

2-Özne –Yüklem Uyumsuzluğu

3-Tamlama Yanlışlıkları

4-Çatı Uyumsuzlukları

5-Yanlış Bağlaç Kullanımı

- a- Değişik fikirlere saygı göstermeli ve değerlendirmeliyiz. ....
b- Ben korkudan koştukça köpekler arkamdan havladılar. ....
c- Yarın kursta belgisiz ve soru zamirlerini işleyeceğiz. ....
d- O her zaman bizi duygulandırmak ve hoş görünmek isterdi. ....
e- Herkes buraya mutlaka aşık olurlar. ....
f- Onun bir dahi olduğumu ve ona yardımcı olmamı istedi. ....
g- Oyuna bes kişi katılmadılar. ....
h- Cihaz açılınca doktor, Mehmet ' e doğru biraz daha yaklaştı ve gözlerini inceledi. ....
ı- Hiç kimse ders çalışmadı, oyun oynadı. ....
i- Bazıları okula erken gelmişler. ....
j- Anne ve babasım çok sever, sık sık ziyaret ederdi. ....
k- Şevval' le ben, seni burada çok bekledim. ....
l- Yarın sabah erkenden işe gidilip o işleri bitireceğim. ....
m- Arkadaşlarım beni çok severlerdi lakin bana güvenirlerdi. ....

ADI-SOYADI:

SINIFI-NUMARASI:

3- Aşağıda anlatım bozukluğu yapılan cümleleri düzeltiniz ve anlatım bozukluklarının nedenlerini yazınız.

a-Bu sene sağlık çalışanları yorgun ama umutsuz değildi.

NEDENİ:.....

DOGRUSU:.....

b-Beyda ve ben ilk defa bisiklet sürdüm.

NEDENİ:.....

DOGRUSU:.....

c-Hazırladığımız çalışmayı müdüre sunduk ama maalesef ikna edemedik.

NEDENİ:.....

DOGRUSU:.....

d-Artık bu salgın hastalığın aşısı bulunsun ve kurtulalım.

NEDENİ:.....

DOGRUSU:.....

4- ‘Yeni giysilerim için dolabımda yer açmam, mevsimine göre dolabıma yerleştirmeliyim.’ cümlesindeki anlatım bozukluğu aşağıdakilerden hangisiyle giderilebilir?

a- Virgül cümleden çıkarılmalı yerine ‘ve’ bağlacı kullanılmalı.

b- İkinci cümlenin başına bir özne getirilmeli.

c- ‘Mevsimine’ sözcüğünden önce ‘onların’ sözcüğü getirilmelidir.

d- İkinci cümlenin başına ‘onları’ sözcüğü getirilmelidir.

5- Aşağıdaki cümlelerin hangisinde özne – yüklem uyumsuzluğundan kaynaklı bir anlatım bozukluğu vardır?

ADI-SOYADI:

SINIFI-NUMARASI:

- a- Onu son gördüğümde sağlıklı ve sıhhatliydi.
- b- Sen ve kardeşin bu ödevi bitirmelisin.
- c- Başkanlık seçimini açık ara farkla kazandı.
- d- Nedendir bilmiyorum, işlerimiz planladığımız gibi gitmiyor.

6- Yemek yapmasını çok severdi.

Yukarıdaki cümlede bulunan anlatım bozukluğu nasıl giderilir ?

- a- 'severdi' yerine 'hoşlandı' getirilerek.
- b- 'yapmasını' yerine 'pişirmesini' getirilerek.
- c- 'yapmasını' yerine 'yapmayı' getirilerek.
- d- 'severdi' sözcüğünden önce 'fazla' getirilerek.

7- Hiç kimse ihtiyar adamın sözlerine bir anlam verememiş, şaşkınlık içinde birbirine bakmıştı.

Bu cümledeki anlatım bozukluğunun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- a- Çelişen sözcüklerin bir arada kullanılması
- b- Tamlama yanlışlığı
- c- Sözcüğün yanlış yerde kullanılması
- d- Özne-yüklem uyumsuzluğu

8- İlk aklıma gelen ismi söyleyiverdim.

Yukarıdaki cümledeki anlatım bozukluğu, aşağıdaki değişikliklerin hangisiyle düzeltilabilir?

- a- " aklıma " ve " gelen " sözcüklerinin yeri değiştirilerek
- b- " ilk " ve " ismi " sözcüklerinin yeri değiştirilerek
- c- " ilk " sözcüğü " ismi " sözcüğünün sıfatı olarak kullanılması gerekirdi.
- d- " ismi " sözcüğü cümleden çıkarılarak

9- Aşağıdaki cümlelerden hangisinde anlatım bozukluğu yoktur?

- a- Başarılı birçok insan, bu okuldan mezun olmuştur.
- b- Talihi ve şansını yaver gitti de başına kötü bir iş gelmedi.

ADI-SOYADI:

SINIFI-NUMARASI:

c- Amcamla bir araya gelince karşılıklı dertleşiriz.

d-Bu yenilgiye, rakibini azımsaman neden oldu.

Hiç kimse ihtiyar adamın sözlerine bir anlam verememiş, şaşkınlık içinde birbirine bakmıştı.

10- Bu cümledeki anlatım bozukluğunun nedeni aşağıda kilerden hangisidir?

a-Çelişen sözcüklerin bir arada kullanılması

b- Tamlama yanlışlığı

c- Sözcüğün yanlış yerde kullanılması

d- Özne-yüklem uyumsuzluğu

11- Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yüklemden kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır ?

a-Uç aşağı beş yukarı tam beş kilo geldi.

b-Yapacak bir şey yok, okraydan çıktı.

c-Yemek sıcak ama lezzetli değildi.

d-Kimin dürüst kimin olmadığını biliyor.

Başarılar.

Mahmure TEKELİKAYA
Türkçe Öğretmeni

ADI-SOYADI:
SINIFI-NUMARASI:

CÜMLE TÜRLERİ ÖN TEST SORULARI

		İsim Cüm.	Fil Cüm.	Olumlu Cüm.	Olumsuz Cüm.
I.	Ülkemizde şehirlerde yaşayan insanların sayısı her geçen gün artıyor.				
II.	Japon çocuklar "-l" ve "-r" harflerini ayırt edemezler.				
III.	Kendisini geliştiren insanları çalışmama hayatında görmek şaşırtıcı değildir aslında.				
IV.	Çamurun veya birçok zehirli bitkinin tadı çok kötüdür.				

1- Yukarıdaki tabloda numaralanmış cümleleri işaretleyip eşleştiriniz.

2- Aşağıdaki cümlelerde isim cümlesi olanların başına (i), fiil cümlesi olanların başına (F) yazınız.

- ( ) Sabaha kadar kar yağışını izledim.
( ) Kaç gündür tatildesiniz ?
( ) Yıllar önce size bir sinemada rastlamıştım.
( ) 2022 dünyanın umutla beklediği bir yıldır.

3- Aşağıdaki cümleler yüklem türüne göre gruplandığında hangisi dışta kalır?

- A) Defne okul bahçesinde arkadaşlarını bekliyor.
B) Kitapta anlatılan bir yaşam serüveni değildir.
C) Arkadaşımın evi okula çok yakınmış.
D) Adalarda yaşam çok keyiflidir.

4- Aşağıdaki sıralı verilen cümleleri bağlı cümle haline getirip yeniden yazınız.

- Seni çok bekledim, göremedim.

.....

- Ders çalıştım, kitap okudum.

.....
- Sokaklarda dolaşıyor , boza satıyordu.
.....

Afrodisis Müzesi, gerek tasarım gerek koleksiyonu ile Anadolu'nun en zengin ve en farklı müzelerinden biridir.

- 5- Aşağıdaki cümlelerden hangisi, yapısı bakımından bu cümleyle özdeştir?**
A) Sokak lambaları yanmayınca ortalık kapkaranlık olur.
B) Gagasının boyu kendi boyundan uzun olan tek kuş, kılıç gagalı sinekkuşudur.
C) Çöllerdeki kumullar, hareketsiz dev kum yığınları gibi görülür.
D) Atölyede yapboz parçalarını birleştirerek çini panolar yaptık.

6- Aşağıdaki cümleleri yapı bakımından inceleyip çeşitlerini yanlarına yazınız.

Oraya gittiğini , her şeyi öğrendiğini söyledi. ....

Onu görünce dışarı çıktım ve konuştum. ....

Öğretmenin işi çıktı, ders iptal oldu. ....

Karar verdim, plan yaptım, çalıştım ve kazandım. ....

7- Aşağıdaki yapısı bakımından birleşik olan cümleleri inceleyip buldukları grupla eşleştiriniz

A- İçinde Fıilimsi Bulunan Cümle B- Şartlı Cümle C- İçinde Cümle Olan Cümle

- Eylül ayı gelince mutluluk duyuyorum. ....

- Daha eve girmeden çocuğu okuldan almaya gitti. ....

- ' Çalışan , kazanır.' derdi her zaman. ....

- Bize gelmeyeceksen boşuna beklemeyelim. ....

8- Aşağıdaki cümlelerden ünlem cümlesi olanlar için "Ü", soru cümlesi olanlar için "S" seçeneğini seçiniz.

(U) (S) Tüh, gene kaçırдық mis gibi fırsatı!

(Ü) (S) Dün akşam beni soranları tanıyor musunuz?

(U) (S) Vay, Ataman'ın yeni arabasına bakın!

(Ü) (S) Of, bıktım senin bu saçma sapan davranışlarından!

(U) (S) Bir de su bardağı alabilirdim mi?

(Ü) (S) Kitaptaki bütün sorular çözüldü mü?

9- Aşağıdaki cümleler anlamına göre gruplandırıldığında hangisi dışta kahr?

- A) Okula gitmediğini biliyorum.
- B) Kullandığı kelimeler çok kötüymiş.
- C) Bu kadar parayla geçinemiymiş.
- D) Eylül Duru'nun kuşu dün ölmüş.

10- Aşağıdaki cümleler yüklenin yerine göre gruplandırıldığında hangisi dışta kahr?

- A) Sizlere güveniyorum LGS'de.
- B) Çok sevindim onu birden karşımda görünce.
- C) Bugün hava çok güzel bence.
- D) O, kökleri çok güçlü bir ağaçtı.

11- Aşağıdaki cümleler yüklenin yerine göre hangi isimleri ahr yalarına yazınız.

- Şimdi sıra geldi ayrıntılara. ....
Bu kitabın yeri bambaşkaydı ablam için. ....
Azra, babasının ona aldığı telefon için bir şifre oluşturur. ....
Aslı, yine birçok pide siparişi aldı. ....
Bir de baktım ki ne göreyim ... ..

12- Aşağıdaki cümlelerin özelliklerini altlarına yazınız. (Yüklenin yerine göre, türüne göre, anlamına göre, yapısına göre)

- a) Konsere gitmek için hepimiz sabırsızlanıyorduk.
Yerine göre:
Türüne göre:
Anlamına göre:

Yapısına göre :

b) Satrançta önemli olan insanın hamlelerini bilinçli yapmasıdır.

Yerine göre:

Türüne göre :

Anlamına göre :

Yapısına göre :

13- Aşağıdaki cümlelerde bırakılan boşlukları uygun ifadelerle tamamlayınız.

Yüklemleri .....almış isim veya isim soylu kelimeler olan cümlelere isim cümlesi denir.

Tek bir yargı içeren, yan cümle bulundurmeyen cümlelere .....cümle denir.

Basit ya da birleşik yapılu birden fazla cümlemin birbirine virgül (,) ya da noktalı virgülle (;) bağlanmasıyla oluşan cümlelere .....denir.

Cümleler;.....göre, ...göre,
.....göre ve .....göre dört grupta incelenir.

14- Aşağıdaki cümlelerde bırakılan boşlukları uygun ifadelerle tamamlayınız.

- Bir temel cümleyle herhangi bir sebeple onun içinde kullanılan bağımsız bir cümle yapısında olan bir yardımcı cümleden oluşan cümlelere .....cümle denir.

- İçinde fiilimsi olan cümlelere .....cümle denir.

- Çakımlenmiş bir fiilden oluşan yan cümlemin temek cümleye 'ki ' bağlacıyla bağlandığı cümlelere .....cümle denir .

- Sıralı cümleler arasında hiçbir öge ortak olmaz,her cümle kendi içinde öğelerine ayrılırsa .....cümle adını alır.

15- Bilgileri doğru ve yanlış olarak değerlendiriniz. D -Y

( ) Ftil cümlelerinin yüklemleri tek kelimeden oluşurlar.

- ( ) Hem isim hem fiil olan kelimelerden oluşan yüklemi bulunan cümlelere ortak türlü yüklem denir.
- ( ) “Söylenenlere kulak kabarttı.” cümlesi bir fiil cümlesidir.
- ( ) İsim cümlesinde yüklem sonda olmalıdır.

16- Aşağıdaki cümleleri okuyup çeşitlerine göre çözümleyelim.

Doğrusu çok şaşırdım, nasıl aldın onu ?

- a. Yüklem türüne göre : .....
- b. Yüklem yerine göre : .....
- c. Anlamına göre : .....
- d. Yapısına göre : .....

17- Aşağıda verilen cümleleri, biçimlerine ve anlamlarına göre değerlendirip uygun şekilde işaretleme yapınız.

		Biçimce Olumlu.	Biçimce Olumsuz.	Anlamca Olumlu	Anlamca Olumsuz
I.	Ülkemizde sanayi sektöründe çalışan insanların sayısı her geçen gün artıyor.				
II.	Yarışmayı kazanmayı istemiyor değildi.				
III.	Sınava bu kadar çalıştıktan sonra yüksek not alması şaşırtıcı değildir aslında.				
IV.	Onun yaptığı yemeklerin tadı çok kötüdür.				

18- Merakla arkadaşımı aradı trenden iner inmez.

Yukarıdaki cümlenin olumsuz, kurallı, soru cümlesi halini yazınız.

.....

19- Aşağıdaki cümlelerin özelliklerini altlarına yazınız. (Yüklem yerine göre, türüne göre, anlamına göre, yapısına göre)

A) O olaydan sonra yaşama olumlu bakmayı öğrendim.

.....

B) Çocuk dikkat etmeseydi araba ona çarpacaktı.

.....

Adı-Soyadı :
Sınıfı-Numarası :

CÜMLE TÜRLERİ SON TEST SORULARI

1- Aşağıdaki cümlelerde isim cümlesi olanların başına (i), fiil cümlesi olanların başına (F) yazınız.

- ( ) Yaşlı adam bahçeye çiçekler dikip her gün onları suluyor.
( ) Azra 'nın boyu sınıf arkadaşlarına göre uzundur.
( ) Bu günlere gelmemi sağlayan sensin.
( ) Mart kapıdan baktın, kazma kürek yaktın.

2- Aşağıdaki cümlelerde yüklem türüne göre farklı olanı işaretleyiniz.

- A) Benim sadık yârim kara topraktır.
B) Ya istediklerimi yaparsın ya da herkese her şeyi anlatırım.
C) Çocuk annesinin eteklerini çekiştiriyor.
D) Tüm soruların yarın akşama kadar çözmeliyim.

3- Aşağıdaki cümlelerde yüklem türüne göre farklı olanı işaretleyiniz.

- A) Bizimle gelmek onumutlu edecektir.
B) 0-6 yaşta çocukların akranlarıyla vakit geçirmeleri önemlidir.
C) Bugün sabahın beri hava çok güzeldi.
D) Büyükçe bir meydanımız vardı.

4- Aşağıdaki iki cümleyi birleşik, sıralı ve bağlı hale getirerek yazınız.

Poşetleri yere bıraktı. / Telefonu açmaya gitti.

Birleşik:

..... Sıralı:
.....

Bağlı: .....

5- Aşağıdaki cümlelerin temel ve yan cümlelerini altını çizerek gösteriniz.

Çocuk parkta düşünce annesini aradı.

Öyle tahmin ediyorum ki yazılıdan yüksek puan alacağım.

Eve gelirken ekmeği al, dedi.

Vakit geç olmadan ödevlerini bitirmelisin.

Ders çalışmayı, ödev yapmayı, kitap okumayı seviyorum.

6- Aşağıdaki yapıya bakımından birleşik olan cümleleri inceleyip buldukları grupla eşleştiriniz.

A-İçinde Fiilimsi Bulunan Cümle B- Şartlı Cümle C- İçinde Cümle Olan Cümle

- Okumak, yeni dünyaların kapılarını aralamaktır. ....
- Herhangi bir aksilik olmazsa yarın akşam ödevlerimi bitirmiş olurum. ....
- Salgın bitene kadar maskelerimizi çıkaramayacağız, dedi. ....
- Yarın pikniğe gideceksek şimdiden hazırlanalım. ....

7- Aşağıdaki cümleleri anlamlarıyla eşleştiriniz.

A-Soru Cümlesi B-Unlem Cümlesi C-Olumlu Cümle D-Olumsuz Cümle

- Sözel mantık sorularını zorlanmadan yapanınız var mı ? .....
- Oooo, bu ev ne kadar da geniş .....
- On yargılarımız yüzünden birçok güzelliği kaçıırıyoruz. ....
- Orada bazı tehlikelerle karşılaşırız diye gitmedik. ....

8- Aşağıdaki cümlelerden ünlem cümlesi olanlar için "Ü", soru cümlesi olanlar için "S" seçeneğini seçiniz.

- (U) (S) Tüh, otobüs az önce kalkmış !
- (U) (S) Alacakların için bir liste yapıyor musun ?
- (U) (S) Vay, yemekler ne kadar da güzel olmuş!
- (U) (S) Eyvah, cevapları optik forma kodlamayı unuttum!

(U) (S) Yanınızda boş yer varsa ben de gelebilir miyim?

(U) (S) Kitapları getirdi mi kargo görevlisi ?

9- Aşağıda verilen cümleleri yüklemın yerine göre isimlendirip yanına yazınız.

O sırada Sarıyer Köprüsü taraflarından bir el silah sesi duyuldu. ....
Hayatımda gördüğüm en dürüst insan sensin. ....
Şans yüzümüze bir gülecekti ki ... ..
Soruları çözmelisin komulan pekiştirmiş olmak için. ....

10- Aşağıda verilen cümleleri, biçimlerine ve anlamlarına göre değerlendirip uygun şekilde işaretleme yapınız.

		Biçimce Olumlu.	Biçimce Olumsuz.	Anlamca Olumlu	Anlamca Olumsuz
I.	Ülkemizde şehirlerde yaşayan insanların sayısı her geçen gün artıyor.				
II.	Çocuklarının okumasını istemiyor değildi.				
II.	Kendisini geliştiren insanları çalışmamasında görmek şaşırtıcı değildir aslında.				
IV.	Çamurun veya birçok zehirli bitkinin tadı çok kötüdür.				

12- Aşağıda verilen cümleleri yüklemın yerine göre isimlendirip yanına yazınız.

Sevda evi köşe bucak temizlemiş. ....
Söylemiştim sana bu işten zararlı çıkacağını. ....
Tatlı sesiyle bizi öylesine etkiledi ki... ..
Çok kişi anlayamaz eski kitapların dilinden. ....

13- Aşağıdaki cümleler yüklenin yerine hangi isimleri alır yanlarındaki yay ayraç içine yazınız.

Kurallı Cümle (K)   Devrik Cümle (D)   Eksiltili Cümle (E)

- ( ) Bu konuda büyükler anlamıyor bizi.
- ( ) İşimde ustalaşmam uzun yıllar sürdü.
- ( ) Küçük oğluna bırakmış onlarca mirası.
- ( ) Eve bir gelseydi ...
- ( ) Kardeşimle kuzenim aynı kursa gidiyor.
- ( ) Ok yaydan çıktı artık beni ...

14- Aşağıdaki cümleler yüklenin yerine göre gruplandırıldığında hangisi dışta kalır?

- A) Sonbaharın gelmesini müjdeler yaprakların sararması.
- B) İşler yoğun olduğundan bir eleman daha alacaklar.
- C) Ayşe hariç herkes gelmişti.
- D) Türkçe dersinde filimsileri öğreneceğiz.

15- Bir insanın çocuğuna vereceği en güzel hediye sevgisidir.

Bu cümlenin olumsuz, devrik, soru biçimini aşağıya yazınız ?

.....

16- Aşağıdaki cümlelerde bırakılan boşlukları uygun ifadelerle tamamlayınız.

- Yüklemi sonda bulunan yani öğelerin dizilişi Türkçe'nin kurallarına uygun olan cümlelere .....cümle denir.

- Yargının ne olduğunun okuyucunun yorumuna bırakıldığı, yüklemi olmayan cümlelere ..... cümle denir.

- Yüklemi sonda bulunmayan cümlelere .....cümle denir.

- Bir temel cümle ve onun koşulu olan cümleden oluşan birleşik cümlelere .....cümle denir.

17- Aşağıdaki cümlelerde bırakılan boşlukları uygun ifadelerle tamamlayınız.

-Aralarındaki ilgiden dolayı bir bağlaçla birbirine bağlanan cümlelere .....cümle denir.

- Cümle anlamında birleşin veya durumun kesinlikle yapılması gerekiyorsa bu cümlelere ..... denir.

- Bir konuda bilgi edinmek, şüpheleri gidermek ve düşünceleri onaylatmak için kurulan cümlelere .....denir.

-Sevgi, korku, hayret, seslenme, heyecan, sitem ifade eden cümlelere .....denir.

18-Aşağıdaki cümleleri okuyup çeşitlerine göre çözümleyelim.
Sınavlarından düşük not almak istemiyordu.

- Yüklem türüne göre : .....
- Yüklem yerine göre : .....
- Anlamına göre : .....
- Yapısına göre : .....

19-Aşağıdaki cümleleri okuyup çeşitlerine göre çözümleyelim.

Sınavım beklediğimden daha iyi geçti.

- Yüklem türüne göre : .....
- Yüklem yerine göre : .....
- Anlamına göre : .....
- Yapısına göre : .....

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı, Soyadı : Mahmure TEKELİ KAYA

Taranmış
Fotoğraf (isteğe bağlı)
(3.5cm x 3cm)

Eğitim Durumu

Lisans : Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Öğretmenliği Bölümü,
2008, Kırşehir

Yüksek Lisans: Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,
Türkçe Eğitimi Bölümü, Halen, Kırşehir

Mesleki Deneyim

Bingöl-Karlıova Öğretmen Hüseyin Hüsnü Tekişik İlköğretim Okulu ,Türkçe
Öğretmeni, 2009-2010

İstanbul - Esenler Tacirler Eğitim Vakfı Ortaokulu, Türkçe Öğretmeni, 2010-
2013

İstanbul - Esenler Oruç Reis Ortaokulu,Türkçe Öğretmeni, 2013-2016

İstanbul - Esenler Oruç Reis Ortaokulu, Müdür Yardımcısı, 2016-2018

Düzce - Merkez Azmi Milli Ortaokulu, Türkçe Öğretmeni, 2018-2019

İstanbul – Bayrampaşa Mehmet Akif İnan Ortaokulu, Türkçe Öğretmeni, 2019-
(Halen)

Projeler:

Tübitak 4006 Ortaokul Öğrencilerine Yönelik Bilim Fuarı 2018-2019 Eğitim
Öğretim Yılı Düzce Azmi Milli Ortaokulu Bilim Fuarı Proje Yürütücüsü

Türkçesi Varken, TÜBİTAK 4006 Bilim Fuarları Projesi

Kitap Okumanın Eğitime Katkısı, TÜBİTAK 4006 Bilim Fuarları Projesi

Kur'an ve Evren, TÜBİTAK 4006 Bilim Fuarları Projesi

Taşköprü Sarımsağının Antibakteriyel Etkisi, TÜBİTAK 4006 Bilim Fuarları

Projesi

C Vitamini Var mı? , TÜBİTAK 4006 Bilim Fuarları Projesi

Yayınlar :

Tekeli-Kaya, M. , Çağlayan- Dilber, N.(2021), Sözlü Bildiri Sunumu: Ortaokul Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Bakışı, III. Uluslararası Kapadokya Öğrenci Kongresi Bildiri Özet Kitapçığı (16-18 Haziran 2021), Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, ss:443-446.

